

ΘΟΥΡΙΟΣ

Κεντρικό όργανο της ΕΚΟΝ Πήγας Φεραῖος ● Νο 146 ● 20.8.1981 ● 20 δρχ.

- εκδηλώσεις στη Μπολωνια
- για τον ευρωκομμουνισμό
- τοπικά φεστιβαλ Αυγης-Θουριου
- αφιέρωμα στο Δ. Χατζη • **ΦΩΤΙΕΣ**

για εἰρήνη καὶ ἀφοπλισμὸ δημιουργήθηκε ἡ 'Αδέσμευτη Κίνηση Εἰρήνης

Γιατὶ τὸ αἶτημα μιᾶς ἄλλης ἀντίληψης στὸ κίνημα τῆς εἰρήνης ἐξακολουθεῖ νὰ συγκινεῖ τίς ζωντανές δυνάμεις τῆς Ἀριστερᾶς.

Γιατὶ τὰ ὑπαρκτά σχήματα τῶν Ἐπιτροπῶν Εἰρήνης δὲν τολμοῦν νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὰ ὅρια τῶν στενῶν καὶ μικροκομματικῶν σκοπιμοτήτων.

Ἀλλὰ καὶ γιατί δέχεται ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἀδέσμευτης ὁργάνωσης τῶν φιλειρηνικῶν δυνάμεων ποὺ μπορεῖ νὰ κινητοποιήσει ὅλους τοὺς πολίτες ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἰδεολογικὴ καὶ κομματικὴ τους τοποθέτηση.

Ἔτσι λοιπὸν, συγκεντρώθηκαν πᾶνω ἀπὸ διακόσιοι ἀγωνιστές καὶ πνευματικοὶ ἄνθρωποι καὶ ξεκίνησαν μιὰ καινούργια πρωτοβουλία στὴν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ. Μιὰ πρωτοβουλία ποὺ γεννήθηκε στὶς 24 Μαΐου 1981 ἀπὸ τὴν κινητοποίηση στὸν τύμβο τοῦ Μαραθῶνα πρὸς τιμὴ τοῦ Γρηγ. Λαμπράκη καὶ προχώρησε μὲ μιὰ εὐρύτατη σύσκεψη γιὰ τὰ ζητήματα τῆς εἰρήνης.

Ἡ σύσκεψη κατέληξε στὴ δημιουργία τῆς «Ἀδέσμευτης Κίνησης Εἰρήνης» καὶ ἀνέδειξε μιὰ προσωρινή ἐπιτροπή. Ὁ καινούργιος αὐτὸς φορέας γνωρίζει ὅτι δὲν θὰ ἐκπροσωπῇ τὸ σύνολο τοῦ φιλειρηνικοῦ κινήματος. Θὰ ἦταν ἀδύνατο. Θὰ ἦταν ὅμως καὶ λαθεμένο. Κυρίως γιατί θὰ ἀγνοοῦσε τὴν πραγματικότητα. Ὅταν στὸ Κίνημα τῆς Εἰρήνης ὑπάρχουν πολλές φωνές ἐπειδὴ ὑπάρχουν καὶ διαφορετικὲς λογικές.

Τὸ Ζήτημα δὲν εἶναι νὰ τίς πνίξουμε ἢ νὰ τίς ἐξαναγκάσουμε νὰ σιωπήσουν. Τὸ Ζήτημα εἶναι —ὅπως ἀναφέρει καὶ ἡ διακήρυξη τῆς Κίνησης— νὰ μπορέσουμε νὰ τίς συνενώσουμε. Ἄρα νὰ προωθήσουμε τὴ συνεργασία μὲ ὅσες δυνάμεις παλεύουν γιὰ τὴν Εἰρήνη. Ὅπου αὐτὸ εἶναι ἐφικτό, κι ὅπου ὑπάρχουν οἱ πραγματικὲς δυνατότητες.

Γιὰ νὰ κινητοποιοῦνται εὐρύτερες λαϊκὲς μάζες σπᾶ αἰτήματα τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ Ἀφοπλισμοῦ. Γιὰ νὰ δίνονται ἐνωτικὲς ἀπαντήσεις στὰ κοινὰ προβλήματα τῆς πολιτικῆς ζωῆς ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν Εἰρήνη.

Σήμερα ἡ Ἀδέσμευτη Κίνηση θέλει νὰ συνδεθεῖ μὲ ὅλους ἐκείνους τοὺς πολίτες ποὺ δὲν θέλουν ἐπιστροφή στὸ ψυχρὸ πόλεμο, ποὺ διαφωνοῦν μὲ τὸν ἀνταγωνισμὸ τῶν ἐξοπλισμῶν, ποὺ ἀρνοῦνται συνασπισμούς, πυρηνικὰ ὅπλα καὶ ἐπεμβάσεις. Ἐπιδιώκει νὰ ἐκφράσει τίς πιὸ πρωτοπόρες δυνάμεις τῆς νεολαίας ποὺ μὲ πολὺμορφους καὶ πρωτότυπους τρόπους τοποθετοῦνται ὑπὲρ τῆς Εἰρήνης καὶ ἀγωνιοῦν γιὰ ἓνα διαφορετικὸ μέλλον στὸν κόσμο. Καὶ ὅσοι σπεύσουν νὰ δηλώσουν τὴν συγγένεια διακηρύξουν τῆς Ἀδέσμευτης Κίνησης μὲ ἄλλες δυνάμεις τοῦ φιλειρηνικοῦ χώρου, ἀγνοοῦν ὅτι οἱ φορεῖς δὲν συγκροτοῦνται μόνο ἀπὸ τὰ αἰτήματα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τίς ἀντιλήψεις.

Γιατὶ ἂν τὰ αἰτήματα ἔχουν ὁμοιότητες οἱ ἀντιλήψεις δὲν ἔχουν πάντα.

Ἡ πρωτοβουλία τοῦτῃς ξεκίνησε ἀπὸ τὴν κινητοποίηση τοῦ Μαραθῶνα, ὅστερα ἀπὸ πολὺχρονο προβληματισμὸ καὶ ἀναζητήσεις. Ἀντίστροφα ἡ συγκρότηση μιᾶς ἄλλης κίνησης, τῆς ΚΕΑ-ΔΕΑ, ἐγινε ἐν μία νυκτί, μὲ συνεννοή-

σεις «κορυφῶν» μὲ μεταγραφὴ στελεχῶν «ἐπὶ τῆς εἰρήνης» (ἀπὸ τὴν ἐξορτημένη καὶ ἀποτυχημένη ΕΕΔΥΕ) ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν προσακόλληση πρὸς ἓνα ἄλλο —τώρα— πολιτικὸ φορέα. Ἀναδεικνύοντας καὶ περικλείοντας τὰ ὅρια αὐτῆς τῆς πρωτοβουλίας.

Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ σημασία τῆς Ἀδέσμευτης Κίνησης Εἰρήνης (Α-ΚΕ). Στὸν αὐτόνομο πολιτικὸ χαρακτήρα της. Ποὺ λειτουργεῖ χωρὶς καμία δέσμευση καὶ ποὺ ἔχει τὰ κέντρα τῶν ἀποφάσεων στὸν ἴδιο τὸν φορέα. Κυρίως ἔχοντας τὴν ἰκανότητα νὰ ἀπευθύνεται σὲ πολίτες μὲ διαφορετικὲς ἰδεολογικὲς τοποθετήσεις. Ὅσοι λοιπὸν συγκεντρώθηκαν στὴν καινούργια αὐτὴ κίνηση θὰ δουλέψουν δραστήρια γιὰ νὰ προχωρήσει ἀποτελεσματικὰ τὸ κίνημα τῆς Εἰρήνης.

Γνωρίζουν ὅλοι τίς μεγάλες δυσκολίες. Γνωρίζουν ὅμως καὶ τίς μεγάλες ἀνάγκες στὸ χώρο τῆς Εἰρήνης. Ποὺ ἐπιβάλλουν νὰ προχωρήσουν τέτοιου εἶδους πρωτοβουλίες. Χωρὶς καμμιὰ καθυστέρηση.

Θ. Μαργαρίτης

Σέ λίγο κυκλοφορεῖ

ΤΟ μικρὸ ΔΕΝΤΡΟ

Ἔνα συμπλήρωμα τοῦ ΔΕΝΤΡΟΥ

Σέ κάθε τεύχος ἡ παρουσία ἐνός αὐτοτελοῦς κειμένου
Παγκόσμια πεζογραφία — Ποίηση — Δοκίμιο — Μελέτη

ἡ βόμβα «N» ἀπειλεῖ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ ὑπονομεύει τὸ μέλλον τῆς νέας γενιᾶς

ΘΟΥΡΙΟΣ
15/μερο περιοδικό που ἐκδίδει
ἡ Ε.ΚΟ.Ν Ρήγας Φεραῖος

Τηλ. 52,43.274

Διευθύνεται
ἀπὸ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χαρ. Γεωργιάδης, Σολωμοῦ
53, Ἀθήνα — Ὑπεύθυνος γιὰ τὸ Τυπο-
γραφεῖο: Σταῦρος Μαλκότσι, Γερανίου
7, Ἀθήνα — Στοιχειοθεσία: Κώστας Γ.
Σιμόπουλος, Γερανίου 7, τηλ. 52.48.056
— Τύπωμα ὀφсет: Γ. Ἀνεμοδουράς —

περιεχόμενα

- 2 Γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὸν ἀφοπλισμό.
- 4 Σχάλια
- 6 Ἡ πρόκληση τῆς βόμβας «N»
- 7 Πολωνία, ἡ ἀνανέωση κέρδισε μιὰ μεγάλη μάχη
- 8 Μπολόνια. Ἐνα χρόνο μετὰ τὴ σφαγὴ
- 10 Γιὰ ν' ἀκουστεῖ ἡ φωνὴ τῆς νεολαίας
- 12 Μάχη γιὰ τὴν Ἀφίσσα
- 14 Τοπικὰ Φεστιβάλ σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα
- 16 Ἡ Δημοκρατία στὶς φλόγες
- 18 Οἱ γυναῖκες μπροστὰ στὶς ἐκλογές
- 20 Γιὰ τὸν Ἕλληνα φαντάρο.
- 22 Ὁ ὠδρωκομμουνισμὸς τώρα περισσότερο ἀπὸ ποτὲ — τοῦ Κ. ΦΙΛΙΝΗ
- 25 Ἀφιέρωμα στὸ Λ. ΧΑΤΖΗ
- 30 Συρτάρι

Πυροσβεστική καί... Θερμοπύλες

Συζήτηση στην τηλεόραση για τις φωτιές την επομένη των δραματικών γεγονότων στα βόρεια προάστεια της Αθήνας. Στη γνωστή έκπομπή «Μιά ταινία, μία συζήτηση» με συντονιστή τον επίσης γνωστό... διαφημιστή.

Βροχή οι ερωτήσεις από το κοινό δικαιολογημένη ή ανησυχία για το αν η πυροσβεστική δύναμη επαρκεί να προστατεύσει την Αθήνα από τη φωτιά. Προσεγγμένες μέχρι... γελοιότητας οι απαντήσεις έτσι ώστε να μην θιγεί ούτε στο ελάχιστο το κυβερνητικό έργο(;) Έφτασαν να πουν πως παρά τις αδυναμίες που υπάρχουν και παρά τις «καλές προθέσεις» της κυβέρνησης να τις καλύψει αυτοί οι ίδιοι, αξιωματικοί και υπεύθυνοι δεν ζητάνε τίποτα(!) (άκουστηκε από τον εκπρόσωπο του σώματος των δασοφυλάκων).

Και παρακάτω. Στην ερώτηση αν οι 500 πυροσβέστες της Αθήνας επαρκούν για τις ανάγκες της πόλης ή απάντηση του Πυροσβεστικού σώματος ήταν καταπέλτης: «Πρόσφατα είδα ένα φίλμ από κατάσβεση πυρκαγιάς σε πόλη της Αμερικής. Οι πυροσβέστες εκεί, δέν πλησιάζουν τη φωτιά, στέκονται μακριά στα 30 μέτρα. Ένω, οι Έλληνες αγωνίζονται μέσα στη φωτιά, δέν διστάζουν μπροστά σε κανένα κίνδυνο· γι' αυτό και επαρκούν έστω κι αν ο αριθμός τους είναι μικρός».

Μερικοί λένε ότι η ιστορία επαναλαμβάνεται· φαίνεται πως αυτή τη φορά έχουν δίκιο. Ο Λεωνίδας με τους τριακόσιους πολεμιστές ξανάρχεται στο προσκήνιο της σύγχρονης Ελλάδας στο... πρόσωπο του αρχηγού των πεντακοσίων πυροσβεστών.

Δημοσιογραφική γκάφα; "Όχι μόνο...

Σάββατο 8 Αυγούστου· έφημερίδα ΒΡΑΔΥΝΗ. Με μεγάλα γράμματα πάνω από τον κύριο τίτλο: «Δημοκράτης» ο έμπρηστής.

Ήταν ή μέρα, που είχε συλληφθεί ο έμπρηστής της Βάρης και όλες οι αθηναϊκές έφημερίδες αναφερόντουσαν με κύρια άρθρα και μεγάλους τίτλους στη σύλληψή του, αποκαλύπτοντας — οι περισσότερες — τη σχέση του με γνωστους ακροδεξιους κύκλους.

Γιά να δικαιολογήσει λοιπόν τον πρώτο τίτλο, έγραφε από κάτω ή «Βραδυνή» με μεγάλα γράμματα, της ίδιας οικογένειας με εκείνα των αθλητικών έφημερίδων: «Έκινείτο πολιτικά μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΚΚ».

Τη Δευτέρα προσπάθεια για... επανόρθωση. "Όχι στο θέμα των πολιτικών πεποιθήσεων του έμπρηστή. Άλλά προσπαθώντας να καλυφθεί ή άσχημη τοποθέτηση του θέματος στον τίτλο. Πώς να διορθώσεις, τ' αδιόρθωτα; Άξίζει να σημειωθούν τά έπιχειρήματα. «Η ΛΕΞΗ «δημοκράτης» ή «δημοκρατικός» έχει δυστυχώς τελείως παραποιηθεί στην εποχή μας. Η Άντιπολίτευση και ιδιαίτερα τα Κομμουνιστικά Κόμματα έννοούν «δημοκράτες» μόνον όσους άνήκουν στις παρατάξεις τους...». Και παρακάτω όταν αναφέρεται στη συζήτηση με τους γείτονές του «Και πρόσθεταν, ήταν δημοκράτης». Για να δικαιολογήσει: «Έννοούσαν δηλαδή οι άνθρωποι αυτό που συνηθίζουν ν' άκούνε από μία καλοστημένη για τις μάζες άπάτη!»

Έμεις θέλουμε άπλά να υπενθυμίσουμε στη «Β». Ό λαός έχει και ώριμότητα και κρίση· γι' αυτό άς βλέπουμε με μεγαλύτερη έμπιστοσύνη αυτά που σχολιάζει και κρίνει, χωρίς να αποδίδουμε τό κάθε τι σε άπάτη. Και ή «Βραδυνή» έχει ένα ιστορικό χρέος και μία έντιμη στάση στη διάρκεια της δικτατορίας, που δύσκολα συμβιβάζονται με τη σημερινή κατάντια.

‘Αστυνομικό σαβουάρ - βίβρ

Για πρώτη φορά, απ’ όσο γνωρίζουμε, η ‘Αστυνομία ένήργησε στην προανάκριση με τόση ταχύτητα και... διακριτικότητα! Στην υπόθεση της σύλληψης των εμπρηστών, η προανάκριση τελείωσε μέσα σε δύο ημέρες και άμέσως διαβιβάστηκε ο φάκελος στον ανακριτή· ενώ ταυτόχρονα επετράπη στους δύο συλληφθέντες να δώσουν και «συνέντευξη τύπου» εκθέτοντας τις απόψεις τους για τις φωτιές που άναψαν.

Δικαιολογημένη λοιπόν η άνησυχία μας για την ‘Αστυνομία. Και ρωτούμε: μήπως αποφασίστηκε να καταργηθεί ο σημερινός κανονισμός συμπεριφοράς προς τους πολίτες και τη θέση του να καταλάβει το σαβουάρ-βίβρ. Ή μήπως πρόκειται για δύο ταχτικές; Τη «σκληρή» αυτή που γνωρίζουμε εμείς και την «άλλη», η οποία εφαρμόζεται κύρια σε «ειδικές» περιπτώσεις μεγάλων έγκλημάτων;

Το ερώτημα όμως παραμένει αναπάντητο. Θά μπορούσε η ‘Αστυνομία να έντοπίσει και να έξαρθρώσει το κύκλωμα των εμπρηστών; Ίδού ή... άκροδεξιά, ιδού και το πήδημα.

“Ένας γάμος «άλλιώτικος» από τον άλλον...

Κάρολος και Νταϊάνα (παρά τις εκκλήσεις των άπανταχοῦ φεμινιστριών στην Ντί, «νά μὴν τὸ κάνει») ένυμφεύθησαν. ‘Η του-βούλα βρήκε τὴν εὐκαιρία νὰ δείξει καὶ λίγο πανηγύρι. Καὶ χρώμα καὶ πιστότητα στὴ μετάδοση καὶ κοντινά πλάνα. Σύσσωμες οἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ τῶν συγκροτημάτων ἔκαναν... πλάκα — καὶ σωστά — στὴν κυβερνητικὴ τού-βούλα πὺν ἐπιμένει νὰ ἀσχολεῖται ἀκόμα μὲ τὶς δόξες τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ νὰ παίρνει μέρος σὲ κάθε πανηγύρι ἀνὰ τὸν κόσμο.

Λίγες μέρες ἀργότερα... ἓνας ἄλλος γάμος. ‘Η Σοφία — κόρη τοῦ κ. ‘Ανδρέα Παπανδρέου — ένυμφεύθη στὸ χωριὸ Καλέντζι τῆς ‘Αχαΐας, παρουσία τοῦ πατέρα προέδρου. Γάμος ἀπλὸς καὶ χωριάτικος. Τὴν ἄλλη μέρα σελίδες ὁλόκληρες ἀφιερώνονται ἀπὸ τὰ συγκροτήματα, πρωτοσέλιδοι τίτλοι, φωτογραφίες καὶ στιγμιότυπα. Καὶ πρὶν μὴ βδομάδα ὁ «Ταχυδρόμος» μὲ ἑξῶφυλλο κι ὁλόκληρο φωτογραφικὸ ρεπορτάζ ἀπὸ τοὺς γάμους τῆς κόρης τοῦ ἀρχηγοῦ, τοῦ «κόμματος τῆς ‘Αλλαγῆς».

Κι ἐδῶ... ἀλλαγή λοιπόν (χωρὶς Α κεφαλαῖο).

Διπλὴ ἀνησυχία

Τὴ νύχτα τῆς φωτιάς στὴν ‘Αθήνα, ὅλοι οἱ ‘Αθηναῖοι ξαγρύπνησαν ἀνήσυχτοι. Στὸ Ρήγα ὁμως, ὅλοι ὅσοι θορίσκονταν στὰ γραφεῖα ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ἀνησυχοῦσαν καὶ ἓνα ἀκόμη λόγο· ὄχι μόνο γιὰ τὴ φωτιά πὺν ἐξελισσόταν ταχύτατα ἀπειλώντας τὰ πάντα, ἀπὸ τὸ πράσινο τῆς ‘Αθήνας, μέχρι τὴν ὁμαλότητα καὶ τὴ δημοκρατικὴ ζωὴ ὅλης τῆς χώρας. ‘Η «ἄλλη» ἀνησυχία ἦταν γιὰ τό... φυλλάδιο τοῦ Ρήγα μὲ τίτλο «ΓΙΑ ΝΑ ΑΚΟΤΣΤΕΙ Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ»! Βρισκόταν κλεισμένο σ’ ἓνα τυπογραφεῖο στὰ Μελίσσια, συνοικία πὺν πλήγηκε ἰδιαίτερα ἀπὸ τὶς φωτιές καὶ κανεὶς δὲν ἤξερε ἂν ἤδη εἶχε γίνεῖ στάχτη.

Τελικά, ἡ ἀνησυχία ἔμεινε ἀνησυχία, ἡ φωτιά δὲν ἔφτασε μέχρι τὸ τυπογραφεῖο καὶ τὸ φυλλάδιο διασώθηκε. Κυκλοφορεῖ ἀπὸ τὴν περασμένη βδομάδα σὲ πολλὲς χιλιάδες ἀντίτυπα, σ’ ὅλη τὴν ‘Ελλάδα.

μέ τους «σκληροπυρηνικούς» άκραι-
φείς «μαρξιστές - λενινιστές» (άνθρώ-
πους του δόγματος και των κατεστη-
μένων συμφερόντων).

Δημοκρατική λειτουργία

“ΟΛ’ αυτά δέν μπορούσαν παρά νά
γίνουν μέ τήν επικράτηση (ύστερα από
πάλη, βέβαια), προχωρημένων δημοκρα-
τικών διαδικασιών στήν ίδια τή λειτουρ-
γία του Συνέδριου. Κορυφαία στιγμή ή
άρνηση του Συνέδριου νά εκλέξει γραμ-
μάς του κόμματος άπ’ τήν πρώτη μέ-
ρα των εργασιών του. Ο Στ. Κάνια έπα-
νεκλέχτηκε μέ μεγάλη πλειοψηφία, χω-
ρίς κανένα ούσιαστικό αντίπαλο, άφου
έγιναν οι συζητήσεις κι ή κριτική στή μέ-
χρι τώρα πορεία του Κόμματος. Δέν έχει
γίνει πιό δημοκρατικό συνέδριο Κ.Κ.
στήν έξουσία.

Έξιρρόπηση προς άνανewτικές κατευθύνσεις

“Η γραμμή Κάνια, πού επικράτησε στο
Συνέδριο, είναι ένας συνδυασμός της
έπιθυμίας γιά νέες κατευθύνσεις στο χα-
ρακτήρα και τήν πολιτική του Κόμματος
μέ τήν ανάγκη (πόσο, όμως;) διατήρη-
σης της εκπροσώπησης των «σκληροπυ-
ρηνικών», μή σύγκρουσης μέ τό Κ.Κ. της
Σοβιετικής Ένωσης, τελικά, μέ τή συν-
τήρηση κάποιων σημερινών δομών της έ-
ξουσας.

Δέν θά μπορούσε, νάναι πολύ διαφο-
ρετικά τά πράγματα. “Η πολιτική του δια-
λόγου μέ τις υπόλοιπες δυνάμεις της
πολωνικής κοινωνίας έχει, φαίνεται, τήν
άποδοχή της συντριπτικής πλειοψηφίας
των μελών του Κόμματος, άκόμα και με-
γάλου πηρήματος των στελεχών του και
του Στρατού.

“Επειτα, οι δυνάμεις πού αντίστέκον-
ται δέν είναι μόνες τους — ή Σ.Ε. και
πολλές χώρες του Συμφώνου της Βαρ-
σοβίας κατά κύματα συνδυάζουν πιέσεις
και άπειλές γιά τή διατήρηση του υπαρ-
κτού πρότυπου σοσιαλισμού.

“Η στάση της Σοβιετικής Ένωσης

Δέν μπορεί κανείς παρά νά αναγνωρί-
σει σάν πράξη ύψιστης πολιτικής σφωρο-
σύνης τήν άπόρριψη, τουλάχιστο προς
τό παρόν, μιας στρατιωτικής επέμβασης,
μιας βίαιης και αίματηρης προσπάθειας
κατάπιξης της νέας πορείας της Πολω-
νίας. Οι έπιπτώσεις μιας τέτοιας έπιλο-
γής θάνα καταστροφικές γιά τήν ύφεση
και τήν ειρήνη στήν Εύρώπη και σ’ όλο
τόν κόσμο.

Βέβαια, σ’ αυτή τή στάση «πιέσεων και
άνοχής» πού κράτησε τό ΚΚΣΕ δοθήσε
και ή στάση των περισσότερων πολιτικών
και κοινωνικών δυνάμεων της Πολωνίας,
άκόμα και πρωτοβουλίες άπ’ τή μεριά
της Δύσης (κυρίως της Γερμανικής Σο-
σιαλδημοκρατίας) και, τό πιθανότερο,
κυρίως τό αντιπυρηνικό κίνημα πού έ-
ξαπλώνεται στή Δύση.

Τά σημεία άμφισβήτησης

“Όμως, συγχρόνως, οι πιέσεις αυ-
τές και ή ύποστήριξη στους «σκληρο-
πυρηνικούς» έπαιξαν ένα κρίσιμο άνα-
ταλτικό ρόλο στις εργασίες και στήν

πολιτική έπάρκεια των άποφάσεων του
Συνέδριου. “Οδήγησαν σ’ ένα πλαίσιο
συζήτησης μέ γενικότητες, σέ συγκρού-
σεις συγκεκριμένων πολιτικών προγραμ-
μάτων γιά τήν έξοδο της Πολωνίας ά-
πό τήν κρίση.

Σέ μία στιγμή πού οι έργαζόμενοι
της Πολωνίας άναζητούν άπτή θελίω-
ση των συνθηκών της ζωής τους, οι
δυνάμεις πού μπορούν νά προωθήσουν
πολιτικές ιδέες και λύσεις, σύμφωνες
μέ τις διαθέσεις του λαού, είναι ύπο-
χρεωμένες νά άποκρούουν τις ιδεολο-
γικές έπιθέσεις, ν’ αντιμετώπιζουν ύ-
πονόμευση άπό τόν παλιό μηχανισμό
του Κόμματος και του Κράτους.

“Ετσι, ή τάση έξισορροπήσεων πού
έμφανίζει ή ήγετική ομάδα, κινδυνεύει
νά όδηγεί σέ πολιτική άδράνεια, νά
συρθεί πάλι στήν παρακολούθηση των
γεγονότων.

“Ο δρόμος άνοιξε σαφέστερα

“Όμως, αυτό τό κλίμα του Συνέδρι-
ου ήτάν άναγκαίο. Οι πιέσεις κι οι έκ-
βιασμοί ύπήρχαν και ύπάρχουν. Οι συγ-
κρούσεις άλλά και ή διάθεση έξίσορρο-
πήσεων δέν μπορούσαν παρά νά ύπάρ-
χουν.

“Ας μήν ξεχνάμε, πώς ή πορεία των
άλλαγών στήν Πολωνία, είναι ύποχρε-
ωμένη νά μήν διαταράξει τή σημερινή
ίσορροπία των δύο στρατιωτικών συνα-
σπισμών στήν Εύρώπη. “Η άλλη έκδο-
χή (ένταξη στήν καπιταλιστική δύση)
είναι άμφισβητήσιμη άξία γιά τό με-
γάλο κομμάτι της Πολωνικής κοινωνίας
και πάνω άπ’ όλα άνέφικτη και έπικίν-
δυν.

Τό Συνέδριο υπερωήφισε τήν άνανε-
ωτική, μεταρρυθμιστική πορεία, άνοιξε
ένα νέο δρόμο γιά τή ζωή στήν Πολω-
νία.

“Ένα δρόμο, πού πλησιάζει τις ιδέες
πλαιτών προοδευτικών, σοσιαλιστικών
και εύρωκομμουνιστικών δυνάμεων σ’
όλη τήν Εύρώπη, τους άγώνες των πρω-
τοπόρων έργαζόμενων στή Δύση και τά
όράματα και τις έλπίδες της συντριπτι-
κής πλειοψηφίας, τουλάχιστο στήν Εύ-
ρώπη. Θά μπορούσαμε, όμως, νά προ-
σθέσουμε τά συμφέροντα της ανθρωπό-
τητας όλόκληρης.

Τά προβλήματα δέν λύθηκαν

“Η νέα πολωνική ήγεσία έχει ν’ αντι-
μετωπίσει μία σκληρή πραγματικότητα.
“Η άνοχή των μελών του Κόμματος και
των έργαζόμενων σέ άνεπαρκείες και
λάθη έχει τά όριά της. Τό έπείγον είναι
ή κρίση των τροφίμων, ή κρίση της πα-
ραγωγής.

Οι λύσεις δέν είναι άδύνατες, ού-
τε άγνωστες. Πρέπει νά περάσουν μύ-
ριους σκοπέλους γιά νά γίνουν πράξη.
Οι συνθήκες, πάντως, είναι πολύ εύνο-
ϊκόπερες γιά μία τέτοια εξέλιξη τώρα,
παρά πριν δύο μήνες.

Χαιρετίζοντας, λοιπόν, τό Συνέδριο
του ΠΕΕΚ εύχόμαστε νά έπιτύχει τό
προχώρημα προς τήν άνανέωση, τήν
κοινωνική συνεννόηση και τήν έξοδο
άπ’ τήν κρίση. Αυτός είναι ό δρόμος
κι όχι τά πιασχυρίσματα. Κι’ αυτό, νομί-
ζουμε, άφορά όχι μόνο τό κόμμα, άλλά
και τις άλλες κοινωνικές δυνάμεις της
Πολωνίας.

Κώστας Κάρης

Πολωνία: ή άνανέωση κέρδισε μιά μεγάλη μάχη

Τό Συνέδριο του Πολωνικού Ένο-
ποιημένου Έργατικού Κόμματος (του
Κ.Κ. της Πολωνίας) τέλειωσε τόν “Ι-
ούλη μέ τήν καθαρή νίκη της γραμμής
της ήγετικής ομάδας περί τόν Στ. Κά-
νια. Μέ πολύ εύρύτερη άπήχηση άπ’
τά στενά πλαίσια μιας πολωνικής υπό-
θεσης, τό Συνέδριο και ή προσφορά
του έχουν μία ιδιαίτερη άξία, πέρα άπ’
τό άν θά τά καταφέρει ή όχι ή ήγεσία
πού εκλέχτηκε.

“Έκφραση των κοινωνικών αντίθεσεων

Τό πρώτο σημαντικό χαρακτηριστικό
του Συνέδριου ήταν ότι στή σύνθεσή
του, στις συζητήσεις πού έγιναν, άκό-
μα και στα καθοδηγητικά όργανα πού
εκλέχθηκαν άντανακλώντας, κατά κά-
ποιο τρόπο, έκφράζονται οι αντίθετες
άπόψεις και νοστροπίες πού αναπτύ-
χθηκαν στα πλαίσια της πολωνικής κοι-
νωνίας τόν τελευταίο χρόνο.

Εκατοντάδες συνέδριο έργαζόμενοι
ήταν και μέλη της “Αλληλεγγύης», μέ
έπιμονή διατυπώθηκε τό αίτημα της ά-
νανέωσης του κόμματος, της πραγματο-
ποίησης μεταρρυθμίσεων ύπέρ των έρ-
γαζόμενων στο κράτος και τήν οίκο-
νομία, σημειώθηκε ισχυρή σύγκρουση

Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΒΟΜΒΑΣ «N» Ο ΠΥΡΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΙΟ ΚΟΝΤΑ

Ἡ ἀνακοίνωση τῆς εἰδησης προκάλεσε ἐκπληξη σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο· ὁ πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. Ρέγκαν ἀποφάσισε τὴ παραγωγή τῆς βόμβας νετρονίου, τοῦ νέου πυρηνικοῦ ἀνθρωποκτόνου ὄπλου. Ἡ βόμβα N ὡς γνωστὸν μὲ τὴ δράση της μπορεῖ νὰ ἐξαφανίζει ἀνθρώπινες ζωὲς χωρὶς νὰ προσβάλλει τὸ ὕλικό περιβάλλον — κτίρια, μηχανήματα κλπ.(!) Ἡ νέα αὐτὴ πρόκληση τοῦ ἀμερικανικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ δικαιολογεῖται σὰν προσπάθεια ἐξισορρόπησης τῆς ὑπεροχῆς τῆς Σοβ. Ἐνωσης στὴν Εὐρώπη σὲ συμβατικά ὄπλα. Ἡ ἀμερικανικὴ κυβέρνηση ἀφοῦ ἔδωσε πρῶτα τὴν ἀνακοίνωση στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης, κατόπιν κάλεσε τοὺς πρεσβευτὲς 15 χωρῶν — μελῶν τοῦ Ν. Α.Τ.Ο. γιὰ νὰ τοὺς ἐνημερώσει ἐπίσημα γιὰ τὴν ἀπόφασή της.

Ὁ δὲ Ἀμερικανὸς ὑπουργὸς Ἀμυνας Γουάϊτμπεργκερ, γιὰ νὰ διασχεδάσει τὶς ἀνησυχίες τῶν Σοβιε-

τες» ἂν οἱ σύμμαχοι τῶν Η.Π.Α. δεχτοῦν νὰ συμφωνήσουν(!)

Ἡ Εὐρώπη

Οἱ ἀντιδράσεις στὴν Εὐρώπη ἦταν ἄμεσες. Πολλὲς κυβερνήσεις σχολίασαν μὲ ἐπιφύλαξη καὶ δυσανεξία τὴν ἀπόφαση τῶν Ἀμερικάνων. Στὸ μεταξὺ μὲ ἰδιαίτερη ὀξύτητα, ἐκδηλώθηκαν διαδηλώσεις καὶ κινητοποιήσεις σὲ πολλὲς χῶρες τῆς Εὐρώπης σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ ἀναζωογονηθεῖ τὸ εὐρωπαϊκὸ κίνημα κατὰ τῆς βόμβας N ἐπισημαίνοντας πὼς ἡ ἀπόφαση τῶν Ἀμερικάνων ἀφορᾷ πολὺ περισσότερο τὴν Εὐρώπη, ἀφοῦ πίσω ἀπ' αὐτὴν φαίνεται νὰ ὑπάρχει πρόβλεψη γιὰ τοπικὸ πυρηνικὸ πόλεμο σὲ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο, στὸν ὁποῖο δὲν θὰ συμμετεῖχαν οἱ Η.Π.Α.

Σὲ κεντρικὸ πολιτικὸ ἐπίπεδο ὅλες οἱ χῶρες ἀντέδρασαν ἀνάλογα

ἡ Εὐρώπη νὰ πεῖ τὸ ΟΧΙ στὴν ἰσορροπία τοῦ τρόμου

τικῶν ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ δείξει τὴν ὀριστικότητά καὶ τὸ ἀμετάκλητο τῆς ἀπόφασης Ρέγκαν, δήλωσε πὼς ἡ Ἀμερικὴ δὲν εἶχε κανένα λόγο νὰ συμβουλευθεῖ τὴν Εὐρώπη γιὰ τὴ παραγωγή καὶ ἐναποθήκευση τῆς βόμβας οὐδετερονίου. «Δὲν ὑπάρχει κανένα σχέδιο ἐγκατάστασης τοῦ ὄπλου σὲ ξένες χῶρες ἢ ἄλλης χρησιμοποίησής του ἀπὸ τὴν ἀποθήκευσή του στὶς ἡπειρωτικὲς Ἠνωμένες Πολιτεῖες ἢ στὰ ὁριζήματα τῶν Η. Π.Α.», τόνισε ὁ ὑπουργός.

Γιὰ νὰ ἐπανέλθει τὴν ἄλλη μέρα λέγοντας ὅτι οἱ βόμβες οὐδετερονίου θὰ μποροῦν νὰ παραδοθοῦν στὶς εὐρωπαϊκὲς χῶρες «μέσα σὲ λίγες ὥ-

ρὲς» μὲ τὶς θέσεις τους γιὰ τὰ πυρηνικὰ ὄπλα. Ἡ Νορβηγία, ἡ Δανία καὶ ἡ Ὁλλανδία ἐπέκριναν μὲ ἰδιαίτερη αὐστηρότητα τὴν ἀπόφαση Ρέγκαν, ἐνῶ ἡ Δυτ. Γερμανία καὶ τὸ Βέλγιο ἀντέδρασαν περισσότερο ἐπιφυλακτικά. Ἡ Γαλλία χαρακτήρισε τὴν ἀπόφαση «διφορούμενη». Ἐπισημαίνοντας πὼς «ἡ βόμβα N εἶναι τοπικὸ ὄπλο γιὰ θέατρο ἐπιχειρήσεων» τὸ θέατρο αὐτὸ ἐνδέχεται νὰ εἶναι ἡ Εὐρώπη καὶ ἐδῶ βρίσκεται ὁλόκληρο τὸ πρόβλημα. Ὡς τοσοῦτον ἡ ἀπόφαση Ρέγκαν νὰ ἐνοποιήσει τὶς θέσεις τῶν Εὐρωπαίων γιὰ τὰ πυρηνικά, ἐνισχύοντας τὶς ἀποψεις γιὰ αὐτονομία τῆς ἡπείρου.

Η ΜΟΣΧΑ

Τὸ σοβιετικὸ πραχτορεῖο «Τάς» κατηγόρησε μὲ τὴ πρώτη ἀνακοίνωσή του τὸν Ἀμερικανὸ Πρόεδρο γιὰ «κανιβαλικά ἐνστικτα». Ἐπίσημοι κύκλοι στὴ Μόσχα ἀνέφεραν πὼς ἀποκλείεται στὴν Εὐρώπη νὰ ὑπάρξει τοπικὸς πυρηνικὸς πόλεμος καὶ τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς τέτοιας ἀναμέτρησης θὰ εἶναι ἡ πλήρης καταστροφὴ ὁλόκληρων χωρῶν. Ἐξ ἄλλου τὸ «Νόβοστι» σχολιάζοντας τὰ γεγονότα ἀνέφερε πὼς ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση θὰ ἀπαντήσει στὸ ἀμερικανικὸ πρόγραμμα, προειδοποιώντας πὼς ἡ Σ.Ε. σχεδιάζει τώρα νὰ ἀρχίσει τὴ παραγωγή τοῦ δικοῦ της ὄπλου ποὺ βασίζεται στὴ ραδιενέργεια.

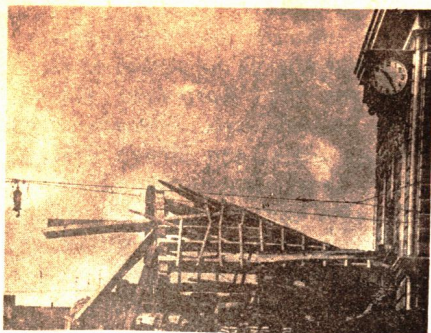
Ἐπίσης ἡ Σ. Ἐνωση πρότεινε στὴν Ἀμερικὴ διαπραγματεύσεις «γιὰ τὴν ἀμοιβαία ἀποκήρυξη τῆς παραγωγῆς τοῦ ὄπλου οὐδετερονίου πρὶν εἶναι πολὺ ἄργα» τονίζοντας πὼς περιμένει μιὰ σαφὴ ἀπάντηση στὴν ἐκκλήση γιὰ ὦψη.

Ποῦ θρίσκειται ἡ οὐσία

Ἡ παραγωγή τῆς βόμβας Νετρονίου ὑπονομεύει τὴ θέληση τῶν λαῶν γιὰ ὕφεση καὶ ἀφοπλισμό, ἐγκυμονεῖ δὲ κινδύνους γιὰ πυρηνικὸ ὄλεθρο καὶ ὁλοκληρωτικὴ καταστροφή. Σήμερα ἐπιβάλλεται ἡ συνεργασία ὅλων τῶν φιλειρηνικῶν δυνάμεων ἰδιαίτερα σὲ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο, ἔτσι ὥστε νὰ δοθεῖ μιὰ ἀπάντηση, ἀπὸ τοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης, στὴν Ἀμερικανικὴ πρόκληση. Γιατί τὸ θέμα ἀφορᾷ ὅλους καὶ εἶναι ἄμεσος ὁ κίνδυνος. Σήμερα ὅσο ποτὲ ἄλλοτε ἐπιβάλλεται ἡ χάραξη μιᾶς σταθερῆς πολιτικῆς, ἀπ' ὅλες τὶς δημοκρατικὲς δυνάμεις μὲ σαφὴ κατεῦθυνση τὴ μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τὴν ματαίωση τῆς παραγωγῆς τῆς βόμβας N. Γιατί ἀλλοιῶς ἡ ἰσορροπία τοῦ τρόμου θὰ ἀνεβαίνει συνεχῶς σὲ ὑψηλότερα ἐπίπεδα ποὺ δύσκολα πιά μπορεῖ νὰ ἐξασφαλιστεῖ ὅχι ἡ εἰρήνη ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ.

Στὴν Ἑλλάδα, πρέπει ἡ κυβέρνηση σήμερα νὰ δώσει διαβεβαιώσεις πὼς δὲν θὰ ἐπιτρέψει τὴν ἀποθήκευση τῆς βόμβας N στὸ ἔδαφός μας. Οἱ συνθήκες ἐπιβάλλουν περισσότερο ἀπὸ ποτὲ τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς δυναμικοῦ μαζικοῦ αὐτόνομου κινήματος, ἐναντία στὰ πυρηνικά ὄπλα καὶ στὴ λογικὴ τῆς αὔξησης τῶν ἐξοπλισμῶν. Ἐξ ἄλλου καὶ οἱ ἐκλογεῖς θρίσκονται στὸν πολιτικὸ ὁρίζοντα· ἡ κρίση τῶν προγραμμάτων τῶν κομμάτων θὰ πρέπει νὰ γίνῃ καὶ μ' αὐτὸ τὸ κριτήριο. Κατὰ πόσο δηλαδὴ ἐναντιώνονται ἀπερίφραστα στὴ βόμβα N καὶ δεσμεύονται σὲ μιὰ πολιτικὴ μείωσης τῶν πυρηνικῶν ἐξοπλισμῶν. Π.Κ.

Μπολόνια 2 Αυγούστου **"Ένα χρόνο μετά τη** **σφαγή, η νεοфаία δια-** **δηλώνει στους δρόμους**

Σάββατο 2 Αυγούστου 1980. Πρώτο Σάββατο των διακοπών στην Ιταλία και φυσικά, στο σιδηροδρομικό σταθμό της Μπολόνιας επικρατούσε το άδιαχώρητο. Δεν ήταν μόνο οι Μπολονιέζοι που έφευγαν να γλυτώσουν από την ύγρη Ζέστη της πόλεώς τους, αλλά και μετανάστες από το Νότο που έφευγαν από Γερμανία και Αυστρία να κάνουν διακοπές στο χωριό τους, και ξένοι τουρίστες που πήγαιναν να χαρούν τις σικελικές άμμουδιές και να θαυμάσουν τα μνημεία της Μεγάλης Ελλάδας.

Και ξαφνικά, μόλις πήγε 10.25 η ώρα, όλα αυτά τινάχτηκαν κυριολεκτικά στον αέρα: τοίχοι, στέγες, άνθρωποι, ράγες, βαγόνια όλα έγιναν ένα μέσα σ' ένα έκκωφαντικό θόρυβο. Όταν καταλάγιασε η σκόνη, και μπόρεσαν να πλησιάσουν άνθρωποι, βρέθηκαν μπροστά στο πιο μεγάλο μακελλιό που προκάλεσε ο φασισμός στη Δυτ. Ευρώπη μετά τη λήξη του πολέμου. Τά νοσοκομειακά όλης της περιοχής δεν έφταναν για να μεταφέρουν τούς τραυματίες: οι περισσότεροι μεταφέρθηκαν με αστικά λεωφορεία. Τελικός αριθμός νεκρών από τη βόμβα: 85. Ο πιο γέρος, 86 χρόνων. Η πιο μικρή, 3 χρόνων. Ανάμεσά τους, γερμανοί όλλανδοί, ακόμα κι ένας γιαπωνέζος.

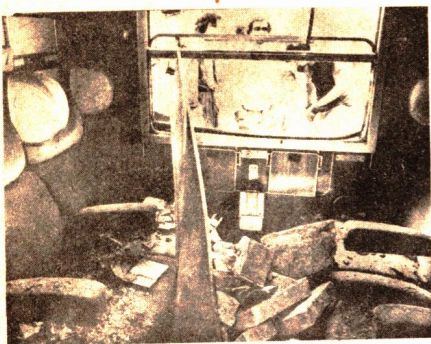
Δεν είναι η πρώτη φορά που

ο φασισμός χτυπάει έτσι την Μπολόνια, την πόλη που επί πολλές δεκαετίες διοικούν οι κομμουνιστές. "Έξι χρόνια νωρίτερα, στις 4 Αυγούστου 1974, οι φασίστες είχαν βάλει βόμβα μέσα σε μία διεθνή άμαξοστοιχία, το «Ιτάλικους», και είχαν υπολογίσει να σκάσει μέσα στο σταθμό της Μπολόνιας. Με τη συνηθισμένη καθυστέρηση που έχουν τα τραίνα στην Ιταλία, η βόμβα έσκασε ενώ το τραίνο βρισκόταν ακόμη μακριά από τη Μπολόνια και οι νεκροί ήταν «μόνο» (!) καμμία τριανταριά.

Χρειάζεται μήπως να πούμε ότι ούτε οι υπεύθυνοι για την περσινή σφαγή βρέθηκαν ποτέ, ούτε και οι υπεύθυνοι για τη σφαγή του «Ιτάλικους»; Η χριστιανοδημοκρατική έξουσία ούτε ήθελε ούτε μπορούσε ποτέ να προσανατολιστεί σωστά προς τα φασιστικά κυκλώματα. Τό τεράστιο πλήθος που παρακολούθησε την κηδεία των θυμάτων, την Τετάρτη 6 Αυγούστου 1980, έμεινε να ζητάει τη σύλληψη και την τιμωρία των ενόχων.

Κυριακή 2 Αυγούστου 1981. "Ένα τεράστιο πλήθος διαδηλώνει σιωπηρά από την κεντρική πλατεία της Μπολόνιας, την «Πιάτσα Ματζόρε», μέχρι το σταθμό. Στις 10.25, ώρα της σφαγής, ενός λεπτού σιγή στην πλατεία του σταθμού, στη συνέχεια εγκαίνια του ανακατασκευασμέ-

νου κτιρίου που είχε καταστραφεί πέρσι.

Η κυριακάτικη πορεία ήταν η κορύφωση των 4ήμερων εκδηλώσεων που είχαν προηγηθεί. Προσκαλεσμένοι του Δήμου της Μπολόνιας, νέοι απ' όλη τη Δυτική Εύρωπη, που ήρθαν να συζητήσουν, ν' ακούσουν και νά παίξουν μουσική, νά δώσουν ζωή στην καλοκαιριότητα Μπολόνια, νά φέρουν το αντίθετο ακριβώς αποτέλεσμα απ' αυτό που θέλει ο διεθνής φασισμός: νά κλείσει τον τρομοκρατημένο κόσμο μέσα στα σπίτια του, νά σταματήσει κάθε δημιουργία, νά χτυπήσει κάθε μορφή δημοκρατίας.

Και η ευρωπαϊκή νεολαία ανταποκρίθηκε: ήρθαν οι «κράκερς» του Άμστερνταμ που καταλαμβάνουν εγκαταλειμμένα σπίτια, ήρθαν οι Ισπανοί της Ένωσης Κομμουνιστικών Νεολαίων ξενυχτισμένοι από τις διαδρασίες στο συνεδρίο του ΡΣΕ, ήρθαν οι «ταραξίες» της γειτονικής σοκολατένιας χώρας, της Έλβετίας, ήρθαν και οι Γιουγκοσλάβοι με άγνωστο αριθμό από πούλμαν. Τέσσερις μέρες λοιπόν γεμάτες συζητήσεις ανάμεσα σ' όλα τα ρεύματα της Ευρώπης, γεμάτες μουσική στην επιβλητική «Πιάτσα Ματζόρε». Και όλοι — ιδιαίτερα οι Έλληνες ως παθόντες — με μιά σκέψη «Ο φασισμός δεν περνάει, ούτε στην Ίταλία ούτε στη χώρα μας».

διεθνείς σχέσεις του Ρήγα Φεραίου

μέ τους Ίταλούς
κομμουνιστές

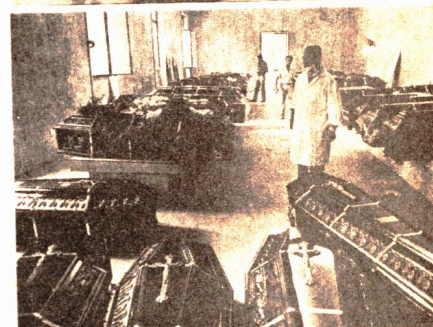
● Το Σάββατο 1 Αυγούστου, στη Μπολόνια κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων για την επέτειο της περσινής σφαγής, η αντιπροσωπεία της ΕΚΟΝ Ρ.Φ. συναντήθηκε, στα γραφεία της FGCI με τον γραμματέα της περιοχής Έμιλια - Ρομάνια σ. Μάρκο Καστάνια και τον υπεύθυνο διεθνών σχέσεων σ. Ραφαέλλο Ντεμπράζι. Η συζήτηση περιστράφηκε γύρω από πολλά θέματα, όπως η δραστηριότητα των τρομοκρατών στην Ίταλία και την Ελλάδα, η νίκη της Αριστεράς στη Γαλλία, οι εξελίξεις στην Πολωνία, οι θέσεις του ΡΣΙ για τη νέα κυβέρνηση Σπαντολίνι, οι εκλογές στην Ελλάδα κλπ.

μέ τους Ίσπανούς
κομμουνιστές

● Την επόμενη μέρα, 2 Αυγούστου, η αντιπροσωπεία της οργάνωσής μας συναντήθηκε με τους ισπανούς συντρόφους της αντιπροσωπείας, της UJCE, στην οποία επικεφαλής ήταν ο σ. Ζοζέφ Παλάου. Η συζήτηση περιστράφηκε κύρια γύρω από το συνέδριο του ΡΣΕ, το οποίο είχε λήξει μόλις πριν 2 μέρες. Οι ισπανοί σύντροφοι με μεγάλη προθυμία απάντησαν σε όλες μας τις απορίες σχετικά με τις απόψεις που αντιπαράτέθηκαν στο συνέδριό τους και, ακόμα, σχετικά με τις προοπτικές που ανοίγονται για το ΡΣΕ με τη λήξη του συνεδρίου.

μέ τους Γάλλους
σοσιαλιστές

● Στα γραφεία μας έφτασε γράμμα από τη νεολαία του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος, που εύχαριστεί για τα συγχαρητήρια που στάλθηκαν στο ΓΣΚ για τη διπλή του νίκη στις εκλογές.

ΕΚΛΟΓΕΣ 81 Ν'ΑΚΟΥΣΤΕΙ Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Η ΔΕΞΙΑ ΘΕΛΕΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΘΕΑΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Η Δεξιά αποδείχτηκε ο σταθερός έχθρός των νέων τόσα χρόνια. Στόχος της: νά μείνει η νεολαία στο περιθώριο. Νά διαμορφώσει πολίτες πρόθυμους νά υπακούουν, νά συμβιβάζονται, νά φοβούνται.

η δεξιά δέν «ξέχασε» τή νεολαία

Γερασμένη παράταξη. Προσκολλημένη στο παρελθόν. Άλλοτε άρτηριοσκληρωτική κι άλλοτε άτολη κι άντιφατική, άντιμετώπισε με άυταρχικά μέτρα κάθε διάθεση τής νεολαίας γιά άμφισβήτηση.

Μας φακελώνει από τά 16 χρόνια γιά νά μās τρομοκρατήσει. **Υποθηκεύει τό μέλλον μας** με τήν επανένταξη στο ΝΑΤΟ και τήν πολιτική του «άνήκομεν εις τήν Δύσιν».

Καλλιεργεί στο στρατό τήν άνισοτιμία, τόν άντικομμουνισμό, τό καψόνι.

Συλλαμβάνει καθημερινά χιλιάδες νέους γιά τό «έγκλημα» τής άφισοκόλλησης.

Απαγορεύει με άιτιολογίες «καρμπόν» συγκεντρώσεις και πορείες.

Διατηρεί τόν άναχρονιστικό Κώδικα του Οικογενειακού Δικαίου, ίσοπεδώνοντας τήν προσωπικότητα του νέου, ύποτιμώντας τήν κοινωνική προσφορά τής γυναίκας, συντηρώντας τήν οικογένεια στήν πιό πατριαρχική τής μορφή.

Προσπάθησε νά έξωραίσει τούς άντιδραστικούς πανεπιστημιακούς θεσμούς με τό ν. 815. Νά διώξει με διοικητικό τρόπο από τά πανεπιστήμια χιλιάδες φοιτητές.

Φαλκιδεύει τīs δημοκρατικές έλευθερίες μας. Άστυνομεύει τούς φορείς τής νεολαίας. Τό φοιτητικό συνδικαλισμό προσπάθησε νά τόν κρατικοποιήσει. Τή μαθητική κοινότητα νά τήν καταργήσει. Τό έργατικό συνδικάτο νά τό ύπονομεύσει.

Η Δεξιά δέν σεβάστηκε ούτε τούς νεκρούς του Πολυτεχνείου. Αντίθετα, ματοκύλισε τήν περσινή πορεία. Δυό ακόμα νέοι νεκροί.

Η νεολαία άντιπάλεψε έπτά χρόνια τήν πολιτική τής δεξιάς. Αντιπάλεψε τά μέτρα κοινωνικής συντήρησης. Πρότεινε δικές της δημοκρατικές λύσεις.

ΔΟΘΗΚΕ στή δημοσιότητα αυτή τήν εβδομάδα τό κείμενο με τīs θέσεις και προτάσεις του Ρήγα, «ΓΙΑ ΝΑ ΑΚΟΥΣΤΕΙ Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ».

Τό κείμενο έπισημαίνει πώς οι έμπειρίες έφτά χρόνων άγώνων πρέπει σήμερα, μπροστά στις εκλογές, νά βγούν στήν επιφάνεια, νά διαμορφώσουν κι αυτές τό «κλίμα» πέρα από τīs δηλώσεις των άρχηγών και τά συγκροτήματα.

Με αίσθηση εύθύνς ο Ρήγας θέλει νά συνεισφέρει στήν οργανωμένη συζήτηση γιά τά καυτά προβλήματα τής νεολαίας. Γιά τή θέση των νέων στήν κοινωνία, γιά τή σχέση τους με τούς θεσμούς που τήν οργανώνουν: άποκαλύπτοντας τīs πιό κρυφές πτυχές τής πολιτικής τής δεξιάς γιά τή νεολαία: κριτικάροντας τīs άντιλήψεις και κριτικές ακόμα και των κομμάτων και νεολαίων τής δημοκρατικής άντιπολίτευσης: καταγράφοντας τά ώριμα αίτήματα που πρέπει νά δεσμευτούν τά κόμματα στήν προβολή και ίκανοποίησή τους, άκούγοντας σωστά τīs σκέψεις και διαθέσεις τής νέας γενιάς μπροστά στις εκλογές.

Δημοσιεύουμε χαρακτηριστικά κομμάτια, από τό φυλλάδιο.

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΜΑΣ ΚΑΝΕΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ;

Και η άντιπολίτευση; Τί έγινε τό μαζικό νεολαιίστικο κίνημα του άντιδικτατορικού άγώνα και τής μεταπολίτευσης; Τί κατακτήσεις πέτυχε; Πώς μπόλιασε τούς νέους με τήν πολιτική; Γιατί σήμερα πολλοί νέοι άπιομακρύνονται από τήν οργανωμένη πάλη;

τό νεολαιίστικο κίνημα: δυό βήματα πίσω

Πρέπει νά δούμε τήν αλήθεια κατάματα.

Τό νεολαιίστικο κίνημα κατάγγελλε, ξόρκιζε, φοβέριζε, ύπενθύμιζε, άπόρριπτε. **Άπό τό περιθώριο όμως των έξελίξεων.** Τό νεολαιίστικο κίνημα δέν κατόρθωσε νά άποκρούσει τήν επίθεση τής δεξιάς στις κατακτήσεις του. Νά έμπνεύσει με στόχους ώριμους και ρεαλιστικούς όλους τούς νέους. Νά χαράξει τήν προοπτική του άγώνα μας. Νά κάνει πραγματικότητα μέρα με τή μέρα αυτή τήν προοπτική.

οι αδυναμίες μας: η μεγαλύτερη δύναμη τής δεξιάς

«Γιά τīs αδυναμίες μας φταίει ο άντίπαλός μας», θά άπαντήσουν όσοι νιώθουν άποκλειστική τήν ένοχή τους γιά τήν πορεία των νεολαιίστικων κινήματων.

Η πραγματικότητα είναι άλλη. Η άυταρχική επίθεση τής δεξιάς, οι πολύπλοκες άντιφάσεις που δημιουργεί η κρίση τής κοινωνίας μας, δυσκολεύουν τά πράγματα γιά τούς νέους. Φοβίζουν, άπογοητεύουν, άποθαρρύνουν συχνά τή νεολαία.

Αλλά η δύναμη τής δεξιάς νά άσκει τόσον καιρό τήν άυταρχική τής επίθεση δέν προδίδει άραγε τήν άδυναμία των νεολαιίστικων κινήματων νά τήν άποκρούσουν;

αναποτελεσματικότητα, αδυναμίες

Η άναποτελεσματικότητα σφράγιζε, γιά μεγάλο διάστημα, τīs νεολαιίστικες κινητοποιήσεις. Και πίσω άπ' αυτήν πολλά τά προβλήματα. Και μεγάλες οι εύθυνες των κυρίαρχων δυνάμεων τής άρϊστερας.

Έμεις οι νέοι, μαζί με τήν κρίση τής κοινωνίας μας, βιώσαμε τραγικά τήν άδυναμία των δημοκρατικών οργανώσεων νά προτείνουν μία δημοκρατική **διέξοδο σ' αυτή τήν κρίση.**

καταγγελίες: και πριν και μετά όλα ίδια

Καταγγείλαμε, όχι μόνο μία φορά, τόν καπιταλισμό και τή δεξιά. Ποτέ όμως δέν άξιοποιήσαμε τή δύναμή μας γιά νά κατακτήσουμε άλλαγές, ακόμα κι εκεί που θά μπορούσαν νά κατακτηθούν. **Με πλειοψηφία 90% των δυνάμεων τής άριστερας** στο ελληνικό πανεπιστήμιο, **τίποτα δέν έχει αλλάξει** στήν άυταρχική και σκοταδιστική δομή του.

Από την συγκέντρωση για την ΑΠΛΗ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ, στην οποία προβλήθηκε ιδιαίτερα το αίτημα για ψήφο στα 18.

ΝΑ ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ Ο ΛΟΓΟΣ ΜΑΣ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΜΕ ΣΤΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΘΕΣΜΟΥΣ

Κι όμως, μία νέα προοπτική, ένας άλλος δρόμος έχει αρχίσει να χαράζεται. Είμαστε μία δύναμη έμεις οι νέοι. Ή, μάλλον, μπορούμε να γίνουμε. Νιώθουμε βαθιά τα σημάδια της ολόπλευρης κρίσης πάνω μας. Θέλουμε να την ξεπεράσουμε. Αγωνιζόμαστε. Οργανώνουμε τα κινήματά μας.

αλλαγή χρειάζεται και το κίνημα νεολαίας

Με τέτια φυσιογνωμία, τα νεολαιίστικα κινήματα πολλές φορές ήταν αποκρουστικά για τους νέους. Και δεν απέκρουαν βέβαια την επίθεση της δεξιάς.

Η απαίτησή μας σήμερα για την αλλαγή της κοινωνίας μας συνδυάζεται με την ανάγκη να κατανικηθεί ο δογματισμός στα κινήματά μας. Νά υπάρξει αλλαγή και στα νεολαιίστικα κινήματα. Νά αποκτήσει η νεολαία τη δυνατότητα να διαμορφώνει κι όχι να καταγγέλλει απλά τις εξελίξεις.

η δεξιά φοβάται τις εκλογές

Οι εκλογές είναι μία κορυφαία στιγμή στη διαμόρφωση των πολιτικών και κοινωνικών εξελίξεων στον τόπο μας. Ή δεξιά τις φοβάται. Γι' αυτό έπινει τη νοθεία της ενισχυμένης «αναλογικής». Φέτος έχει ένα πρόσθετο λόγο. Τέσσερις νέες ηλικίες, 750.000, θα ψηφίσουν για πρώτη φορά. Και θα θυμηθούν ότι δεν τους «έχλασε» κι αυτούς η δεξιά.

Η δεξιά φοβάται τη ριζοσπαστική δύναμη της νέας γενιάς. Μας απέκλεισε τό '77 από τις εκλογές. Φέτος αποκλείει κι άλλους νέους. Ο φόβος της θα γίνει ήττα. Με ποιά πολιτική όμως θα γίνει σίγουρα σίγουρη ήττα;

ΤΟ ΠΑΣΟΚ;

Τό ΠΑΣΟΚ υποστηρίζει ότι αν έρθει το ίδιο στην κυβέρνηση, ο λαός θα έρθει στην εξουσία. Υποτιμά την έννοια κι υποβαθμίζει τα μαζικά κινήματα.

Για να στεριώσει η αλλαγή αρκεί η ψήφος, ισχυρίζεται. Στο βάθος ενός σωρού αντιφατικών κι ανιεράρχητων αιτημάτων βρίσκονται και τα δικά μας.

το δογματικό ΚΚΕ;

Τό δογματικό ΚΚΕ προβάλλει σαν «έγγυηση» της αλλαγής την ουτοπία της Β' κατανομής. Πρώτος στόχος του να σβήσει η φωνή της ανανέωσης. Ξεχνά την απλή αναλογική και τις αρχές του χάριν του «στόχου». «Στοχοπροσήλωση»...

Στην καταστολή και την ιδεολογική χρεοκοπία της δεξιάς, προτρέπει το μεσοπολεμικό συντηρητισμό και τα επαναστατικά ψευδώνυμα του αυταρχισμού.

η σιωπή του «λευκού»;

Κάποιοι άλλοι προτείνουν την αδιαφορία για τις εκλογές. Αρνούνται τη σημασία τους, διαλέγουν τη λευκή σιωπή. Δεν λένε τίποτα καινούργιο. Θεωρητικολογούν για να άπονείμουν τελικά στη νεολαία το ρόλο του θεατή των εξελίξεων. Προσθέτουν άλλη μία χαμένη ευκαιρία ν' άκουστεί η φωνή της νεολαίας.

Η στάση όλων συγκρούεται με τους στόχους τους. Αδυνατίζουν το μέτωπο των δυνάμεων της αλλαγής. Αφαιρούν από τις δυνάμεις της αλλαγής μία βασική συνιστώσα: τη νεολαία. Ξεσφενδίζουν τη φωνή της.

η προσφορά μας στην πολιτική ζωή του τόπου

Φέρνουμε νέες εμπειρίες μέσα από πρωτότυπους δρόμους, μέσα από τους αγώνες μας. Τις καταθέτουμε προσφορά στην πολιτική ζωή του τόπου.

Οι αγώνες μας βοήθησαν ν' άφουγκραστεί η άριστερά τις νέες δυνάμεις που απελευθερώνει η κρίση της κοινωνίας μας. **Κι αυτές οι νέες δυνάμεις, τα νέα κινήματα, είναι οι καινούργιοι ιστορικοί σύμμαχοι της εργατικής τάξης.**

Οι αγώνες μας πλούτισαν την πολιτική με την αντίληψη της **αυτονομίας των μαζικών φορέων.**

Οι αγώνες μας **διεύρυναν την πολιτική** σε χώρους ιερούς και απαράβιαστους, που μας μάθαιναν ότι ανήκαν στη «σφαίρα του ιδιωτικού». Διεκδικήσαμε τα δικαιώματά μας στη δουλειά και στη μόρφωση, αλλά και στη ζωή, την ψυχαγωγία και τον έρωτα.

Οι αγώνες μας προώθησαν αρκετές φορές **την έννοια και τη συνεργασία**, που συχνά δοκιμάστηκε από άνθρακες αντίληψεις. Νά ένα μεγάλο μάθημα μπροστά στην πολιτική αλλαγή.

οι αγώνες των νέων εγγύηση για την αλλαγή

Οι αγώνες των νέων αποτελούν εγγύηση για σταθερή πάλη, για τη δημοκρατία και την αλλαγή. Και θα συμβάλουμε, έμεις οι νέοι, περισσότερο, αν νιώσουμε πώς παλεύουμε για ν' αλλάξουμε και τη δική μας ζωή. Αν νιώσουμε ότι αγωνιζόμαστε για ισότιμες σχέσεις σε κάθε τομέα της κοινωνικής δραστηριότητας. Για να κατοχυρωθούν τα δημοκρατικά δικαιώματα και οι ελευθερίες μας.

ισότιμη συμμετοχή, παρέμβαση στα κέντρα λήψης των αποφάσεων

Η ισότιμη συμμετοχή μας στους θεσμούς που οργανώνουν τη ζωή μας και η ανανέωσή τους, αλλάζουν τη θέση μας στην κοινωνία, αλλάζουν την κοινωνία.

Ο αγώνας μας για τα πολιτικά δικαιώματα και τις δημοκρατικές ελευθερίες μας, ή πάλη για την ισότιμη συμμετοχή των νέων στους θεσμούς της ελληνικής κοινωνίας είναι κι αγώνας **για νά πάρει υπό ουσιαστικό περιεχόμενο η αλλαγή**, που έχει ανάγκη ο τόπος. Γιατί λαός και νεολαία γνωρίζουμε πολύ καλά ότι αλλαγή σημαίνει πάνω απ' όλα δημοκρατικό ένωτικό μαζικό κίνημα, συμμετοχή στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, αλλαγές στις δομές της ελληνικής κοινωνίας. Και όχι απλά éναλλαγή κάποιων κομμάτων στην κυβέρνηση.

Η πάλη μας για την ισότιμη συμμετοχή της νεολαίας στους κοινωνικούς θεσμούς αποσκοπεί στην ανανέωσή τους, στη δημιουργία νέων θεσμών, που θα είναι οργανικά **κύτταρα της μελλοντικής σοσιαλιστικής κοινωνίας.**

Αυτή είναι η απαίτηση της νεολαίας μπροστά στις εκλογές. Παρέμβαση και ισότιμη συμμετοχή παντού.

ΣΗΜΕΡΑ, ΜΕ ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΝΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΟΥΜΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΓΕΙΤΟΝΙΑ.

—στην καταγραφή νεολαίων ψηφοφόρων και χώρων νεολαίας.

—μοιράζοντάς το σ' όλα τα νεολαιίστικα στέκια.

—καλώντας σε κονδέντα τους νέους στην προφεστική **βαλκή** μας εκδήλωση.

—για την οργανωτική ανάπτυξη.

Ἐνωτικὰ καὶ μαζικὰ θὰ δώσουμε τὴ μάχη τῆς ἀφίσσας

Ἡ κυβέρνηση τῆς Ν.Δ. ἀποφάσισε αὐθαίρετα καὶ χωρὶς τὴ συμφωνία ἄλλου κόμματος νὰ ψηφίσει καὶ νὰ θέσει σὲ ἐφαρμογὴ — λίγους μῆνες πρὶν τὶς ἐκλογές — τὸ νόμο 1144)81, ποὺ ἀπαγορεύει καὶ καταδιώκει τὴν ἀφίσσα. Ὁ νόμος αὐτός, ποὺ στὴν οὐσία του στρέφεται κατὰ τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἰδεῶν ποὺ δὲν βρῖσκουν ἔκφραση στὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης, ἀντιβαίνει θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ συντάγματος.

Ἰδιαίτερα σήμερα, στὴν προεκλογικὴ περίοδο ποὺ βρισκόμαστε, ὁ νόμος τῆς δεξιᾶς προσβάλλει τὴν ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Γιατί:

- τιμωρεῖ μὲ αὐστηρὲς ποινὲς τὴν ἀφισκοκόλληση, παρὰ τὸ ὅτι δὲν ἔχει ὑπάρξει καμμιά φροντίδα γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν εἰδικῶν ταμπλὸν ποὺ προβλέπονται καὶ ποὺ βέβαια ἀκόμα κι ἂν ὑπῆρχαν, πάλι θὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ ἐπαρκέσουν γιὰ τὴν προεκλογικὴ προβολὴ τῶν κομμάτων.

- καθιερώνει τὴ λογοκρισία στὶς ἀφίσσες καὶ κατοχυρώνει τὸν ἔλεγχο τῆς ἀστυνομίας.

Ἡ δεξιὰ κυβέρνηση ἀναλαμβάνει ἀποκλειστικὰ τὴν εὐθύνη τῆς ψήφισης ἐνὸς τέτοιου νόμου. Ἡ μαζικὴ ἀντίδραση τοῦ λαοῦ — πολιτικῶν κομμάτων, Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης, μαζικῶν φορέων — στὴν πράξη ἀποδυνάμωσε τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου. Σ' αὐτὴ τὴν κατεύθυνση, τῆς συμφωνίας ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων, πρέπει νὰ δώσουμε μαζικὰ τὴ μάχη τῆς ἀφίσσας. Ξέροντας καλά, πὼς ὁ νόμος ΔΕΝ ΔΕΣΜΕΤΕΙ ΟΥΤΕ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ, ΟΥΤΕ ΤΟΤΣ ΠΟΛΙΤΕΣ, ΟΥΤΕ ΤΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ.

Προσβάλλει τὸ Σύνταγμα ὁ νόμος 1144)81

ή δικιά μας πρόταση:

● άνοιχτή τηλεόραση

● ενίσχυση του τύπου γνώμης

● συμφωνία όλων των κομμάτων

Τό νομοσχέδιο για τίς άφισκοκλήσεις αποβλέπει στό όνομα τής «καλαιοησίας» τής πόλης καί τών χώρων νά στραγγαλίσει τή διακίνηση τών πολιτικών ιδεών. Ζήτησαμε στή συζήτηση, πρίν από κάθε μέτρο, ν' άνοίξει ή κυβέρνηση τήν ΕΡΤ στήν αντιπολίτευση, ώστε νά μπορούν τά κόμματα καί οί κοινωνικές οργανώσεις νά επικοινωνούν μέ τό λαό. Ή κυβέρνηση άρνήθηκε. Καί μέ τό νομοσχέδιο θέλει νά μετατρέψει τήν αυτοδιοίκηση σέ διώκτες τών οργανώσεων καί άπειλεί μέ μή μετατρέφουμε ποινές όσους έπιμείνουν στή μέθοδο επικοινωνίας πού άπαγορεύει.

Προειδοποιήσαμε ότι ό νόμος δέν θά εφαρμοστεί καί ότι άνοίγει ό δρόμος για άυθαιρεσίες καί διωγμούς — μέ άποκλειστική εϋθύνη τής Δεξιάς. Ή δική μας πρόταση ήταν καί παραμένει: Ν' άνοίξει ή τηλεόραση καί τό ραδιόφωνο, νά ενισχυθεί ό Τύπος Γνώμης καί νά υπάρξει ένας Κώδικας — Συμφωνία ανάμεσα σ' όλα τά κόμματα, πού νά δάξει φραγμό σέ όποιοσδήποτε υπερβολές καί νά ασφαλίζει τήν διακίνηση τών ιδεών ΟΛΩΝ τών κομμάτων καί τών κοινωνικών οργανώσεων. **Λ. ΚΥΡΚΟΣ**

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ μέ τήν ΕΣΕΕ, τό Δ.Σ.Α καί άλλους μαζικούς φορείς, τό Κ.Σ. τής ΕΦΕΕ, ανέλαβε τήν πρωτοβουλία μαζικής άφισκοκλήσης στους δρόμους τής Αθήνας για τό ξεπέραςμα στήν πράξη του άντισυνταγματικού νόμου. Μέ τό σύνθημα «ό λαός καί ή νεολαία παλεύουν άποφασιστικά για τήν αλλαγή. Ή τρομοκρατία καί ό αύταρχισμός δέν θά περάσουν. Όχι στό νόμο για τίς άφισκοκλήσεις», ή πρωτοβουλία αυτή — στήν όποία συμφώνησαν όλες οί φοιτητικές παρατάξεις — στοχεύει στήν κοινή στάση όλων τών πολιτικών δυνάμεων καί τή συνεργασία τών μαζ. φορέων. Έτσι ώστε τό θέμα νά ρυθμισθεί συνολικά από τή νέα Βουλή.

Αείζει όμως νά επισημανθεί ή ολιγωρία τής ν. ΠΑΣΟΚ, πού άρνήθηκε νά υπογράψει ένωτικό κείμενο μαζί μέ τίς άλλες πολιτικές νεολαίες, έμμένοντας σταθερά στήν άντιπενωτική πολιτική πραχτική του κομματικού της φορέα υποβαθμίζοντας έτσι ένα τόσο σοβαρό θέμα πού άφορά τή δημοκρατία καί επιβάλλει τή δημόσια δέσμευση όλων τών πολιτικών δυνάμεων.

Τό ΚΚΕ έδ. καί ό Ρήγας Φεραίος καταργούν τό νόμο ότιήν πράξη

Ο Ρήγας καί τό ΚΚΕ έσωτερικού άνέλαβαν τήν πρωτοβουλία μαζικής άφισκοκλήσης από κέντρο τής Αθήνας. Μέ επικεφαλής μέλη τής Κεντρικής Έπιτροπής του ΚΚΕ έδωσαν, τό Γραμματέα του Ρήγα καί άλλα στελέχη του Κεντρικού Συμβουλίου τής νεολαίας, εκατοντάδες μέλη του Κόμματος καί του Ρήγα, άρνήθηκαν στήν πράξη νά δεσμευθούν στήν εφαρμογή του άντισυνταγματικού νόμου.

Ή πρωτοβουλία αυτή, έτυχε ιδιαίτερα καλής αντιμετώπισης από τόν κόσμο πού παρακολουθοϋσε: πεισμένοι όλοι για τίς πραγματικές προθέσεις τής δεξιάς, νά περιορίσει τήν έκφραση τών δημοκρατικών δυνάμεων, έβρισκαν άστειο τό έπιχείρημα τής κυβέρνησης για προστασία τών κατοικημένων περιοχών από τήν ρύπανση (!).

Τό Γραφείο του Κ.Σ. τής ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος εξέδωσε τήν παρακάτω ανακοίνωση:

«Λίγο πρίν τίς βουλευτικές εκλογές, ή κυβέρνηση τής Ν.Δ. για μιάν ακόμη φορά χτυπά τά δημοκρατικά δικαιώματα καί τίς ελευθερίες του λαού καί τής νεολαίας. Μέ τήν ανακοίνωση του Υπουργείου Έσωτερικών, θέτει σέ εφαρμογή τό ν. 1144/81 «περί επικοκλήσεως έντύπων». Ουσιαστικά δηλαδή, προχωρά στή θανάτωση τής πολιτικής άφίσσας καί τό φίμωμα τών ιδεών μέ τίς ποινές πού προβλέπει για τούς παραβάτες.

Καί συνεχίζει.

«Ή κυβέρνηση τής «δεξιάς κουλτούρας» επικαλείται λόγους αισθητικούς. Ή κυβέρνηση του «δέν διαθέτουμε νόμους» για τό νέφος επικαλείται τήν προστασία του περιβάλλοντος. Ή κυβέρνηση τής συστηματικής υποβάθμισης τής Τοπικής Αυτοδιοίκησης αναθέτει σ' αυτήν τήν άστυνόμευση τής άφισκοκλήσης.

Δέν θά εΐμασταν αντίθετοι σ' έναν νόμο πού προστατεύοντας τήν έλεύθερη διακίνηση ιδεών θά είχε πραγματικά σάν στόχο τήν καθαριότητα. Εΐμαστε όμως ΡΙΖΙΚΑ ΑΝΤΙΘΕΤΟΙ στό νόμο αυτό πού προχωρά σέ μιá ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΗ ΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΖΩΗΣ.

Ή ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος ήταν καί είναι υπερασπιστής τής ελεύθερης διακίνησης τών ιδεών άπέναντι σ' όσους τήν καταπατούσαν. Γι' αυτό καί σήμερα ύψώνει τή φωνή του ενάντια στόν περιορισμό τών δημοκρατικών ελευθεριών του λαού καί τής νεολαίας.

Ο νόμος κυβέρνησης τής Ν. Δημοκρατίας δέν θά γίνει πράξη άν συναντήσει τήν κοινή άνυποχώρητη στάση τών κομμάτων τής δημοκρατικής αντιπολίτευσης τών δημοκρατικών νεολαίων καί όλων τών μαζικών κοινωνικών φορέων. Για τή δημιουργία αυτού του ενιαίου μετώπου θά δώσουμε όλες μας τίς δυνάμεις.

● Ο ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΦΙΣΕΣ ΔΕΝ ΘΑ ΠΕΡΑΣΕΙ.

12.7.81 »

τοπικά φεστιβάλ

Το 5ο φεστιβάλ ΑΥΓΗΣ — ΘΟΥΡΙΟΥ γίνεται φέτος στις 18-19-20 Σεπτέμβρη, μέσα στην προεκλογική περίοδο. Έτσι τα τοπικά φεστιβάλ αλλά και οι έκδηλώσεις που θα γίνουν στη διάρκεια του φεστιβάλ, προσλαμβάνουν έναν ιδιαίτερα έντονο πολιτικό χαρακτήρα, αφού στην ουσία αποτελούν και προεκλογικές συγκεντρώσεις του ΚΚΕ έσω-τερικού. Σ' αυτές τις έκδηλώσεις έχουμε την ευκαιρία να προβάλλουμε σαφέστατα τη φυσιογνωμία και πολιτική του κόμματός μας, μέσα από την παρέμβασή του στους καθημερινούς αγώνες και στα μαζικά κινήματα.

Τά θέματα που θα παρουσιαστούν φέτος στα τοπικά φεστιβάλ, έκδηλώσεις έχουν να κάνουν κατά κύριο λόγο με τις πολιτικές θέσεις του ΚΚΕ έσω-τερικού και του ΡΗΓΑ για τα κρίσιμα έθνικά και πολιτικά ζητήματα. Μέσα απ' αυτή την παρουσίαση δίνεται η δυνατότητα της προβολής της παρέμβασής μας στους μαζικούς χώρους και στα κινήματα καθώς και της παρουσίας μας στη Βουλή.

Συζητώντας με τις οργανώσεις είδαμε κι ακούσαμε τον Προγραμματισμό της και διαλέξαμε.

ειρηνή

Με άναφορες:

— στο κίνημα ειρήνης στην προδικτατορική Ελλάδα (Νίκος Νικηφορίδης και «Φιλερηνική κίνηση νέων», Μαραθωνίες πορείες, δολοφονία Γρ. Λαμπράκη).

— στην κατάσταση της Εύρωπης σήμερα (ή απειλή έγκατάστασης των πυραύλων «μέσου βεληνικού»)

— στην κλιμάκωση της διεθνούς έντασης.

— στη Κύπρο και στο Αιγαίο.

Με απαντήσεις στα ερωτήματα:

— Τι σημαίνει περικοπή κατά 5% των παγκόσμιων στρατιωτικών δαπανών.

— Τι θα σημαίνει ένας πυρηνικός πόλεμος; γιατί δεν μπορεί να είναι μόνο «περιορισμένος»; γιατί περιέχει τον άμεσο κίνδυνο να εξελιχθεί σε παγκόσμιο.

Με προτάσεις

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΦΙΛΕΡΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ που θα κατοχυρώνει τη θέληση του λαού για ΥΦΕΣΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ.

οικολογικό

Στά ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον τα ταμπλώ των προφεστιβαλικών αναφέρονται με πλούσιο φωτογραφικό υλικό για να φανεί η προχωρημένη καταστροφή αλλά και οι κίνδυνοι του περιβάλλοντος και της ζωής μας.

Και οι λόγοι που επιβάλλουν την ανάγκη επεξεργασίας και διαμόρφωσης ενός έθνικού προγράμματος.

Το ΚΚΕ έσω-τερικού μ' όλες του τις δυνάμεις στο προηγούμενο διάστημα, βοήθησε στη δημιουργία ενός αυτόνομου οικολογικού κινήματος με στόχο το συντονισμό του συνόλου των διάσπαρτων φορέων καθώς επίσης και ο συντονισμός της δράσης του με την τοπική αυτοδιοίκηση.

Παρουσιάζοντας

— Το νέφος.

— την καταστροφή των δασών,

— την παράλογη, έντονη και πολλές φορές άσκοπη χρησιμοποίηση γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων.

— τη ρύπανση της θάλασσας αλλά και των «γλυκών νερών»,

— τη ρύπανση του αέρα που αναπνέουμε,

Φαίνεται καθαρά η έγκληματική πολιτική της Δεξιάς και οι συνέπειές της. Όταν μάλιστα στην Εύρωπη ή νομοθεσία της ΕΟΚ κάνει κάποια θέματα καταλαβαίνει κανείς πολύ εύκολα την ανάγκη προσαρμογής —σε πρώτη φάση— της ελληνικής νομοθεσίας στα πλαίσια της ΕΟΚ.

γυναίκες

Με ιδιαίτερη ζωντάνια και πρωτοτυπία παρουσιάζονται τα ζητήματα που αφορούν τις γυναίκες στα τοπικά φεστιβάλ της Αθήνας και της έπαρχίας. Με δύο αξονες αναφοράς.

● Τι σημαίνει γυναικείο κίνημα.

● αυτόνομο γ.κ.

Γιατί όπως λένε: «Το ΚΚΕ έσω-τερικού με την προεκλογική του έκστρατεία δίνει τη δυνατότητα να φθάσει σε κάθε γωνιά της Ελλάδας το μήνυμά της αυτονομίας του γ.κ.».

Στην παρουσίαση επίσης, θα το-νισθεί με έμφαση η ανάγκη ψήφισης ενός κόμματος ΚΑΙ με γυναικεία κριτήρια: «ΓΥΝΑΙΚΑ Η ΨΗΦΟΣ ΣΟΥ ΑΝΗΚΕΙ». Για να φανεί πως μέχρι σήμερα οι γυναίκες ψήφιζαν με βάση τις πολιτικές προτιμήσεις του άντρα και των παιδιών της, υποσκελίζοντας τις προσωπικές τους πολιτικές αντιλήψεις.

ΑΚΟΜΑ

Στά ταμπλώ προβάλλονται με φωτογραφίες και άλλο υλικό πολλά γυναικεία προβλήματα.

— Μητρότητα και καταναγκασμός της γυναίκας στην αποκλειστική φροντίδα των παιδιών.

— Βία και βιασμοί

— Διαφήμιση

— Έκτρωση, αντισύλληψη.

νεολαία

Η φωτογραφική παρουσίαση των θεμάτων της νεολαίας περιλαμβάνει τις άναφορές

— όρμητική εμφάνιση της νέας γενιάς στο πολιτικό προσκήνιο· η νεολαία πυρήνας των μεγάλων εθνικών κινητοποιήσεων για:

● κάθαρση - αποχουοντοποίηση

● δημοκρατία

● εθνική ανεξαρτησία

● διεθνή αλληλεγγύη.

Μέσα από τη συμμετοχή της στις οργανώσεις απαιτεί μια νέα θέση στις νέες συνθήκες.

— η στάση της κυβερνητικής πλειοψηφίας απέναντι στη νεολαία, την περίοδο 1974—1976.

● το αυταρχικό σύνταγμα, που δεν κατοχυρώνει τα ώριμα νεολαιίστικα αίτηματα (π.χ. ψήφο στα 18)

● τον άντεργατικό ν. 330

● το νομοσχέδιο για το φοιτητικό συνδικαλισμό που καταργεί τους φοιτητικούς συλλόγους.

και η στάση του ΡΗΓΑ, στάση ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗ ΜΑΧΗ.

— Ο ΡΗΓΑΣ ή πρώτη αντιδικτατορική οργάνωση νεολαίας γίνεται η νεολαία του ΚΚΕ έσω-., το νέο πρόσωπο του κομμουνιστικού κινήματος στη νεολαία.

— Προτάσεις του Ρήγα στη κατεύθυνση «να γίνει η νεολαία, δύναμη κοινωνικής αλλαγής»

● αυτονομία των κινημάτων από το κράτος και την εργοδοσία, τους πολιτικούς φορείς.

— Τα νέα μηνύματα του Ρήγα Φεραίου, συναντούν την έντονη αντι-

σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα

δραση τοῦ δογματισμοῦ. Θυμόμα-
στε τὰ συνθήματα τῆς ΚΙΝΕ: «πρῶ-
τοι στὰ μαθήματα, πρῶτοι στὸν ἄ-
γωνα», «νὰ μαθαίνουμε, νὰ μαθαί-
νουμε» καὶ τὰ «καπέλλ» στους πο-
λιτιστικούς φορεῖς τῆς γειτονιάς.

— Οι επεξεργασίες του Ρήγα* ένωτικά προγράμματα για τα κινήματα της νεολαίας. Μεγάλη πρωτοβουλία για τη ΨΗΦΟ ΣΤΑ 18. Ένωτικό κίνημα που αναγκάζει τη συμμετοχή και των άλλων πολ. νεολαίων.

— Οί εκλογές τοῦ '77 ἐνισχύουν τὴν αὐταρχικὴ μερίδα τῆς δεξιᾶς ἢ ἀντίληψη τοῦ κυριαρχεῖ στοὺς ν.κ. ὁδηγῶν στὴν περιωριστοποίηση πολλῶν νέων, τὴν ἀποχώρηση ἀπὸ τῶν πολιτικῶν ὁργανώσεων.

— Το συνέδριο του Ρήγα και
νουργίες προτάσεις για τα δημο-
κρατικά και κοινωνικά δικαιώματα
τῶν νέων.

— νέα φαινόμενα στη νεολαία
(Πολυτεχνείο '79, φεστιβάλ μαθη-
τικῶν ἐφημερίδων)

— καλοκαίρι 79: κυβερνητική έπιθεση στο κίνημα τών νέων. Ψήφιση τού ν. 815, πρώτες ανίσχυρες αντιδράσεις, έξ αίτίας τής κρίσης τού φ.κ.

— Δεκέμβρης '79: καταλήψεις ἐναντία τοῦ ν. 815. Μπροστά στο ἀδιέξοδο τῆς προοπτικῆς ΚΝΕ — ΠΑ. ΣΟΚ, ὁ Ρήγας προτείνει τὴ πανελ. λαδικοποίησίν τους. Ἡ πολυμορφία τοῦ φ.κ. πλουτίζεται: τὸ ἀπαγορευμένο «προσωπικό» στοιχεῖο ἀναδεικνύεται στὶς ἐκδηλώσεις τῶν καταλήψεων. Μία καινούργια ἀντίληψη γιὰ τὴν πολιτικὴ ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ προβάλλει, ἐνισχύεται ἀκόμη περισσότερο.

— 2ο συνέδριο Ε.ΚΟ.Ν Ρ.Φ.
Ἡ ἐνότητα τῶν ἀναγνωστικῶν δυνά-
μεων γιὰ τὸν ἀναπροσανατολισμὸν
τῶν κινημάτων τῆς νέας γενιᾶς.

— Πολυτεχνείο '80. Επίθεση τῶν ΜΑΤ κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ ΚΙΚΙ-έσωτ. καὶ τοῦ Ρήγα· δυὸ ἐργάτες δολοφονοῦνται χωρὶς φυσικὰ νὰ ῥθῶν ποτέ ἔνοχοι.

● η μαθητική πολιτική του Ρήγου βρίσκει απήχηση σε πολλούς νέους μαθητές. Προβάλλει ο στόχος για έκδημοκρατισμό του σχολικού θεσμού, για θεσμικές αλλαγές στο σχολείο.

- νίκη τῶν δυνάμεων τῆς ἀναντιστάσεως στίς φοιτ. ἐκλογές.

— ΓΙΑ Ν' ΑΚΟΥΣΤΕΙ Η ΦΩΝΗ
ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΟΙ προτάσεις της Ε.ΚΟ.Ν.Ρ.Φ. γυ
τή νεολαία και τη θέση της στ
έκλογική μάχη.

● Τοπικά φεστιβάλ της ΑΥΓΗΣ—ΘΟΥΡΙΟΥ έτοιμάζονται σ' όλη την Ελλάδα. Μέχρι σήμερα έχουν ανακοινωθεί οι ήμερομηνίες για τα εξής:

Ἡράκλειο Κρήτης	28—30.8
Χανιά	29—30.8
Τρίπολη	22—23.8
Ἐλευσίνα	22 & 26.8
Λειβαδιά	5.9
Ἀργίριο	29—30.8
Βόλος	5—6.9
Γιάννενα	4—5.9
Ἄρτα	30.8
Γιαννιτσά	22—23.8
Σιάτιστα	22.8
Καστοριά	24.8
Κοζάνη	23.8
Νάουσα	6.9
Σέρρες	5—6.9

● Στη Θεσσαλονίκη τὸ φεστιβάλ θὰ γίνεῖ στὸ χῶρο τῆς παραλίας, ταυτόχρονα μὲ τὸ φεστιβάλ στὴν Ἀθήνα, δηλαδή στὶς 18, 19 καὶ 20 Σεπτέμβρη.

● Ἐπίσης, ἔχουν προγραμματιστεῖ χωρίς ὅμως νὰ ἔχει ἀνακοινωθεῖ ἡ ἡμερομηνία μέχρι τὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ, τοπικὰ φεστιβάλ στὶς πόλεις Καλαμάτα, Σπάρτη, Ἄργος, Κόρινθος, Αἴγιο, Κιάτο, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Ἡγουμενίτσα, Λευκάδα, Πρέβεζα, Γρεβενά, Κατερίνη, Κῶ.

● 'Ακόμα, εκτός από τις περιοδεΐες των κλιμακίων των στελεχών του ΚΚΕ έσωτερικού και του Ρήγα, θα γίνουν επίσης και άλλες πολιτικές έκδηλώσεις σε πολλές κωμοπόλεις και χωριά της χώρας.

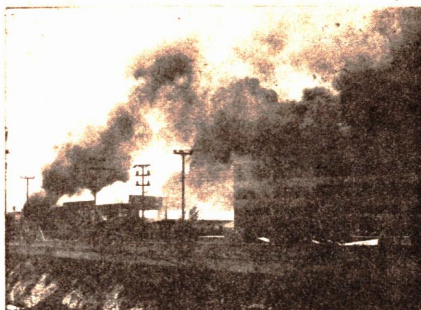
Η φετινή χρονιά υπήρξε ιδιαίτερα πλούσια σε καταστροφικά γεγονότα. Άνόμεσα σ' αυτά πρέπει να δούμε με μεγαλύτερη ανησυχία τους έμπρησμούς, πρόσφατους και παλιότερους, που σε μεγάλη έκταση πιά, έπιστρατεύονται για να έξυπηρετήσουν άπώτερους σκοπούς και επιδιώξεις. Έτσι οι φωτιές στα πολυκαστήματα το χειμώνα, ένεργειες που χαρακτηρίστηκαν άπ' όλο το δημοκρατικό κόσμο σαν επικίνδυνες για το πολίτευμα, θρήκαν συνεχεία στις καλοκαιρινές έμπρηστικές επιχειρήσεις, που εξαπλώθηκαν σ' ολόκληρη τη χώρα, άπειλώντας ακόμα και την ίδια την πρωτεύουσα. Και δέν είναι λίγοι αυτοί, που πιστεύουν πώς πίσω άπ' όλα αυτά κρύβεται ένα συνολικότερο σχέδιο άποσταθεροποίησης, το όποιο μπορεί να ξεκίνησε ακόμα και άπό τα έπεισδία στην πορεία του Πολυτεχνείου, τόν περασμένο Νοέμβρη...

...Κάηκε ό τόπος

Όλα έγιναν — ή άν όχι όλα τουλάχιστον τα πιο σημαντικά — σε διάστημα μιας βδομάδας. Άπό τις 2 ως τις 9 Αυγούστου με κύρια αίχμη τη Τρίτη 4 ή ήμερομηνία είναι χαρακτηριστική. Άπό την Κυριακή παρατηρείται μία σημαντική αύξηση του κύματος πυρκαγιών σ' όλη την Ελλάδα. Μία μέρα μετά ή φωτιά κάνει την εμφάνισή της στα περίχωρα της Αθήνας, καίγοντας σπίτια και κάμπινγκ, ένω μετατρέπει σε στάχτη ξι βιομηχανίες στην Ίερά όδό. Η έπόμενη μέρα είναι 4 Αυγούστου: οι φωτιές παίρνουν επικίνδυνη έκταση πιά, εξαπλώνονται με ασύλληπτη ταχύτητα σ' όλα τα θόρεια προάστεια, φτάνοντας μέχρι τους αλόγυρους των σπιτιών, καταστρέφοντας τεράστιες δασικές έκτάσεις. Το χαρακτηριστικό στοιχείο, που είχε έπισημανθεί και τις προηγούμενες μέρες, είναι πώς έντοπίζονται σε κάθε περιοχή που φλέγεται καμικάκι με στουπιά, που μετακινούνται άπό σημείο σε σημείο με ταχύτητα, διαδίδοντας και αυτοί — έκτός άπό το σφοδρό άνεμο — τη φωτιά: πρώτες μαρτυρίες για έμπρηστές. Την ίδια μέρα ό «Γαλάζιος Τοξότης» αναλαμβάνει με τηλεφώνημα, την εύθύνη για τη φωτιά, άπειλεί δέ να κάψει τη Βουλή, το Χίλτον και όλη την Αθήνα, άν δέν άμνηστευθούν οι έγκλειστοι του Κορυδαλλού.

Άπό τη Τετάρτη το πρωί και πέρα, οι φωτιές στην Αθήνα έλέγχονται μέχρι να σθήσουν έντελώς σε πολλές έπαρχιακές περιοχές όμως μαινόνται άδιάκοπα, ένω εμφανίζονται συνεχώς νέες έστιες. Με την ύπόθεση άσχολούνται όλες οι άστυνομικές και άνακριτικές άρχες, προσπαθώντας να έρευνήσουν τη πιθανότητα έμπρησμού(!), ένω την ίδια άκριβώς στιγμή καταρρέει ολόκληρη ή θεωράι περί... αυτοαναφλέξεων με τη σύλληψη του πρώτου θασιλοχοντικού έμπρηστη Τριβολίδη άπό πολίτες την ώρα που έβασε φωτιά...

Η Δημοκρατία σ

Το χρονικό της καταστροφής

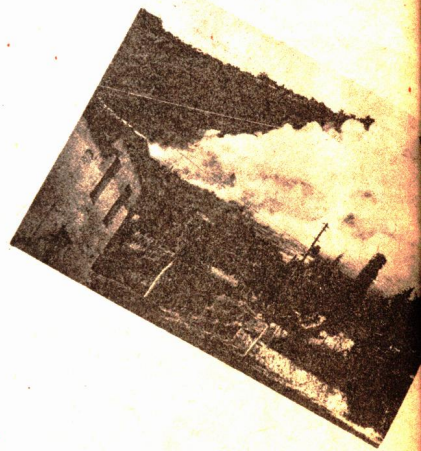
Την Κυριακή 2 Αυγούστου δύο τράγματα χαρακτήρισαν την ήμέρα: οι έκατό και παραπάνω φωτιές που έκδηλώθηκαν με μεγάλη ταχύτητα σ' ολόκληρη την Ελλάδα και οι πρώτες σκόρπιες μαρτυρίες για έμπρησμούς. Η κυβέρνηση έπί του θέματος δέν έχει άποψη και ό ύπουργός Γεωργίας κ. Κανελλόπουλος άπαντώντας σ' έρώτηση δημοσιογράφων των ΝΕΩΝ, άπορρίπτει σαν άπίθανη την περίπτωση έμπρηστικών ένεργειών, άποδίδοντας τις φτωιές στους οίκοπεδοφάγους.

Άλλά και ή δήλωση της Δευτέρας του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, άφου θέβαια αναφέρεται στην βαθεία όδύνη του για την καταστροφή του δασικού πλούτου της χώρας μας τονίζει ότι «άναμένει ένταση των προσπαθειών για τη σύλληψη και παραδειγματική τιμωρία των ένόχων» και προειδοποιεί πώς «οι οίκοπεδοφάγοι, σε καμιά περίπτωση δέν θα μπορέσουν να κερδοσκοπίσουν άπό τόν κομμένο πλούτο της χώρας μας», είναι ή ίδια μέρα που τα κομμουνιστικά κόματα με τις άνακοινώσεις τους εμφανίζουν και καταγγέλουν την ύπαρξη σχεδίων άποσταθεροποίησης, που φαίνεται άπό έξυπηρετούν οι έμπρησμοί.

Άπό την άνακοίνωση του ΚΙΚΕ έσωτερικού στις 3)8:

«Η χωρίς προηγούμενο έκταση που παίρνουν οι πυρκαγιές σ' όλες τις δασικές περιοχές της χώρας, μαζί και της πρωτεύουσας, που άπειλούν με πλήρη καταστροφή το δασικό πλούτο της σε συνέχεια των έμπρησμών καταστημάτων και εργοστασίων που συνεχίζονται επιβεβαιώνουν την έκτίμηση του λαού μας ότι οι φωτιές αυτές είναι έργο έμπρηστών πουέρα άπό το κίνητρο της καταπάτησης της καμένης γής έξυπηρετούν σκοπούς άποσταθεροποιητικούς των δυνάμεων της άνωμαλίας ένόψει έκλογών».

● Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ λοιπόν δέν ύποπτεύεται καν την πραγματικότητα και ή ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗ άντιπολίτευση έπιμένει περισσότερο άπ' όλα στο να καταγγέλει την δράση των οίκοπεδοφάγων.

Το σκηνικό αλλάζει...

Η Αθήνα που καίγεται και οι έστιες της φωτιάς που πολλαπλασιάζονται άδιάκοπα πείθουν τόσο για το ότι άποτελούν έμπρηστικές ένεργειες όσο και για την ύπαρξη εύρύτερου σχεδίου άποσταθεροποίησης. Πείθει τόν κύριο Παπανδρέου, που καταλαβαίνει πώς κάπου έδω πρέπει να σταματήσει την ίσορροπία με τους συντηρητικότερους ψηφοφόρους για χάρη της όποίας φαινόταν πώς ύποβάθμιζε την δράση τινώ κύκλων της άνωμαλίας.

ις φλόγες

“Ετσι ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ σε νεώτερη ανακοίνωσή του, προσπαθεί να αντιπολιτευθεί την κυβέρνηση επίσημαίνοντας την παντελή απουσία του μηχανισμού της από την καρδιά των γεγονότων” και προσθέτει:

«Η αδυναμία της κυβέρνησης να κατευθύνει και να συλλάβει τους ενόχους, καλλιεργεί έντονο κλίμα ανησυχίας. Υποδοθείται έτσι μία έρπουσα κινδυνολογία που αποκλειστικό στόχο έχει να κάμψει το λαϊκό φρόνημα και να δημιουργήσει σύγχυση. Πλανώνται όμως όσοι έθεσαν αυτό το στόχο. Ο Λαός δεν αποπροσανατολίζεται γιατί γνωρίζει καλά ότι οι δημοκρατικοί θεσμοί δεν κινδυνεύουν όπως επιχειρούν δρισμένοι να υποβάλλουν ή άλλοι εκτιμούν λαθεμένα.

Για να εμφανιστεί για μιάν ακόμη φορά ο έγγυητής της άμαλης λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών (σάν και τότε που γινότανε ή συζήτηση για τα γεγονότα της 1ης Ιουνίου). Ταχτική που μπορεί να οδηγήσει σε άσχημα κακοτόπια στο βαθμό που κάθε φορά δεν αποκαλύπτονται εκείνες οι δυνάμεις που με την πολιτική τους ή τις τρομοκρατικές ενέργειές τους δημιουργούν κινδύνους για το πολίτευμα” γιατί ο έφησυχασμός του κόσμου που έρχεται σάν έπακόλουθο αυτής της ταχτικής δεν είναι καθόλου απαραιτήτος σε τέτοιες κρίσιμες περιπτώσεις.

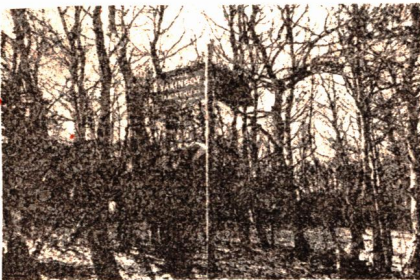
Κυβέρνηση ή άργοπορημένη και καθυστερημένη

“Η μόνη ή οποία δεν έπεισθη τελικά ήταν η κυβέρνηση” ή οποία έβλεπε τις φωτιές να ανάβουν σε πολλά και διαφορετικά σημεία ταυτόχρονα και έπικαλείτο την αυτοανάφλεξη και τις... κουκουνάρες για να εξηγήσει συνθετικά «τα εύκολως έννοούμενα» — για όλους τους άλλους. “Ετσι άκουσαμε από τα επίσημα πρωθυπουργικά χείλη στην τηλεοπτική εμφάνιση του κ. Ράλλη:

«Κανένας δεν μπορεί να πει αυτή τη στιγμή αν αυτό οφείλεται σε εγκληματική ενέργεια ή σε ανάφλεξη τυχαία. Υπάρχουν πληροφορίες και για τα δύο, τα οποία εξετάζονται. Εκείνο όμως που προέχει αυτή τη στιγμή είναι να αντιμετωπίσουμε την καταστροφή και να περιορίσουμε την έκτασή της».

Και παρακάτω μετά την επίκαιρωνία του με το στρατηγό Κούρκαρο:

«Ο στρατηγός μου ανέφερε ότι, με τα ίδια του τα μάτια είδε πώς δημιουργήθηκε μια νέα εστία εισπόστασης πάνω από μισό χιλόμετρο από την πυρκαγιά που εδρίσκειτο εν εξέλιξη. Και αυτό από τον άνεμο και από τις κουκουνάρες που πετάγονται σε μεγάλη απόσταση».

Και ο κύριος Αβέρωφ ο οποίος ανέλαβε από πλευράς κυβέρνησης την άμεση ύπευθυνότητα δεν παρέλειψε να έκμεταλλευτεί την ευκαιρία μιας κρίσιμης τηλεοπτικής εμφάνισης” στην οποία παρουσιάστηκε σάν ο πιο ψύχραιμος από τους κυβερνητικούς αλλά και ο πιο σκληρός και άμειλικτος στην αντιμετώπιση των έμπρησμών «αν θέβαια οι φωτιές είναι έμπρησμοί». Την ίδια μέρα το ΚΚΕ έσωτερικού με ανακοίνωσή του έντοπίζει τον πυρήνα των γεγονότων:

«Είναι ολοφάνερη η εθύνη της κυβέρνησης γι’ αυτή την εξέλιξη. Με την πολιτική της άνοχής, έπείρεψε στα χουντικά καρκινώματα να θαδίσουν από πυρπόληση σε πυρπόληση, στο σημερινό κύμα φωτιάς.

“Ο λαός που προσπαθεί να περιφρουρήσει τη ζωή του αλλά και την ομαλότητα του τόπου, συσπειρωμένος στην πιο πλατιά βάση, αξιώνει αυτή τη στιγμή από την κυβέρνηση ν’ αποκαλύψει τους πραγματικούς ενόχους και να πάρει δραστικά μέτρα για την τιμωρία τους και για την πρόληψη νέων εγκληματικών τους ενεργειών».

Το Β’ Μέρος: Λιγότερο καταστροφικό, περισσότερο αποκαλυπτικό

Το πολιτικό ρεπορτάζ κλείνει με την έντονη διαμάχη κυβέρνησης — Παπανδρέου που ξεκίνησε με την επιθετική απάντηση Ράλλη στις δηλώσεις του κυρίου Παπανδρέου για κυβερνητική ανικανότητα και ανάγκη απομάκρυνσης της Ν.Δ. από την έξουσία για να τελειώσει με την οξύτερη διαμάχη Αβέρωφ — Παπανδρέου. Διαμάχη που στράφηκε γύρω από πολλά κεντρικά πολιτικά ζητήματα στην οποία ο κύριος Παπανδρέου συμμετείχε κάνοντας πολλές φορές άριστερές επιθέσεις με... δεξιά επιχειρήματα” ενώ ο κύριος Αβέρωφ «προστάτευσε» (;) για άλλη μια φορά τις ένοπλες δυνάμεις με τις γνωστές υπερουντηρτικές του θέσεις.

“Ο επίλογος των γεγονότων γράφτηκε περισσότερο από τους πολίτες και λιγότερο από τις άστονομικές αρχές” ή λαϊκή κινητοποίηση απέδωσε τη σύλληψη μερικών έμπρηστών. Για τους όποιους πολύ γρήγορα αποδείχτηκε η σχέση με τους γνωστούς ακροδεξιούς κύκλους της άνωμαλίας. Παρά τις προσπάθειες της «Βραδυνης» και του «Ελευθερου Κόσμου» να εντάξουν στο χώρο της άριστερας τους έμπρηστές, ή δημοσιογραφική έρευνα δύο έφημεριδων των ΝΕΩΝ και της ΑΥΓΗΣ έφεραν στο φως την αλήθεια.

“Ετσι ή ιστορία πέρασε στις ανακριτικές αρχές” ή τολμηρή στάση του αρμόδιου εισαγγελέα να στείλει την υπόθεση Τριβολίδη σε κακουργαδικείο μπορεί να οδηγήσει στην αποκάλυψη των ενόχων, αν θέβαια υπάρχει και τολμηρή συνέχεια.

Π. Καβάσαλης

Οἱ γυναῖκες μωροστὰ στὶς ἐυηγογές

**ἀρνούμαστε
τὴ σιωπὴ καὶ
τὴν ὑποταγὴ
διεκδικοῦμε
τὸ φύλο μας
στὴν πολιτικὴ**

Δὲν εἶναι πολὺ μακριὰ ἡ ἐποχὴ ποὺ οἱ γυναῖκες ψήφισαν τὸ «κόμμα τοῦ ἀντρα τους». Ἀκόμα καὶ σήμερα στὶς κυριακάτικες ἐξορμήσεις μας γιὰ τὴν ΑΥΓΗ ἀκοῦμε τὸ τόσο φοβερὸ «Ἀντώνη ἢ Γιώργο ἢ Θανάση τί ἐφημερίδα διαβάζουμε; Μήπως θές ΑΥΓΗ;...» Καὶ ἀφοῦ ὁ Ἀντώνης ἢ ὁ Γιώργος ἢ ὁ Θανάσης ἀπαντήσουν ἀπὸ τὸ βάθος, ἐμεῖς παίρνουμε μιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω ἀπαντήσεις ἐκ στόματος γυναικὸς καὶ σὲ πληθυντικὸ ἀριθμὸ: «ΕΜΕΙΣ εἴμαστε τοῦ ΚΚΕ ἐξωτερικοῦ (SIC)» ἢ «Δὲν θέλουμε» ἢ «Δώστε μας, ρε παιδιὰ τὴν ΑΥΓΗ. Νὰ μᾶς ξανάρθετε». Ὅσο ὑπάρχουν ἀκόμα τέτοιες περιπτώσεις τὸ σύνθημα «Γυναίκα, ἡ ψήφος σου σοῦ ἀνήκει» δὲν θὰ ἡχέι παράταιρο, ξεπερασμένο.

Ναί, ἡ ψήφος μας μᾶς ἀνήκει. Τὸ ἴδιο ὅπως ἀνήκει σὲ κάθε Ἑλληνικὴ πολίτη. Ὅμως πέρα ἀπ' αὐτό, σήμερα ἡ γυναίκα ψηφίζει καὶ μὲ ὀρισμένα κριτήρια ἀποκλειστικὰ δικὰ της. Γυναικεῖα κριτήρια. Ποὺ ξεκινᾶνε ἀπὸ τὴν συνεχῶς καὶ μεγαλύτερη συνείδηση ὅτι καὶ μεῖς οἱ γυναῖκες ἔχουμε ἀπαιτήσεις καὶ προβλήματα ποὺ δὲν μποροῦν νὰ περιμένουν τὴ δευτέρα πα

ρουσία γιὰ νὰ λυθοῦν. Δὲν εἶναι μόνο ὁ ἀντρας μας ἢ τὰ παιδιὰ μας ἢ γενικὰ καὶ ἀόριστα ὁ λαὸς ποὺ θέλει καὶ ἀγωνίζεται καὶ πιέζει. Εἴμαστε καὶ μεῖς οἱ αἰώνια παραγκωνισμένες καὶ ἀμίλητες. Ἀνακαλύπτοντας τὸν ἑαυτὸ μας ἀνακαλύψαμε τὴν δύναμή μας. Ὅτι μᾶς ἔχουν ἀνάγκη ὅσο δὲν ξεπερνᾶμε τὰ ὅρια καὶ σὰν καλὰ καὶ φρόνιμα κοριτσάκια τοὺς ἀκοῦμε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα.

Μέσα ἀπὸ τὸ κίνημά μας κρίνουμε τοὺς πάντες καὶ τὰ πάντα. Φωνάζουμε ΟΧΙ στὴν ὑποτίμηση καὶ τὸ πνίξιμο. Ἡ πολιτικὴ, τὰ κόμματα, οἱ ἐκλογές ἀποκοτοῦν γιὰ μᾶς μιὰ νέα σημασία. Γιατὶ μάθαμε νὰ συμμετέχουμε ὁλόκληρες, κριτικές, πανέτοιμες νὰ ἀρνηθοῦμε τὰ παλιὰ γνωστὰ κόλπα. Γιατὶ θέλουμε νὰ ψηφίζουμε κόμματα ποὺ σέβονται τὶς διεκδικήσεις μας, τὴν ιδιαιτερότητά μας, τὸν ἀγώνα μας, τὴν αὐτονομία μας. Γιατὶ θέλουμε νὰ ψηφίζουμε γυναῖκες ποὺ δὲν θλῆπουν ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ κίνημά μας, ποὺ δὲν εἶναι μακρινές καὶ ξένες σὰν νὰ ἦταν ἄντρες.

ΦΕΤΟΣ, Σ' ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΘΑ ΨΗΦΙΣΟΥΜΕ ΣΑΝ ΓΥΝΑΙΚΕΣ.

Ξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ Περιστέρι

Οἱ ἐκδηλώσεις τῶν γυναικῶν τοῦ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ

ΕΝΑ κυριακάτικο βράδυ τοῦ Ἰουλίου στὴν πλατεία τοῦ Λόφου στὸ Περιστέρι ἐγίνε ἀνοιχτὴ συγκέντρωση τοῦ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ, ἀφιερωμένη στὶς γυναῖκες. Ὁ μῦθος τῆς συντηρητικῆς ἐργατικῆς συνδικαλιστικῆς ποὺ δὲν σηκώνει πολλά - πολλὰ καινοῦργια καὶ τολμηρὰ κατερρίφθη. Γιατὶ τὸ γυναικεῖο ζήτημα δὲν εἶναι συνάρτηση τῆς χιλιομετρικῆς ἀπόστασης ἀπὸ τὸ Κολωνάκι ἢ τὴν Ὀμόνοια. Γιατὶ τὰ γυναικεῖα προβλήματα δὲν εἶναι «τολμηρὰ», ἀπλὰ δὲν καθουχάζουν καὶ δὲν διατηροῦν μύθους. Γιατὶ οἱ γυναῖκες παντοῦ ἔχουν τὴν ἴδια ἀνησυχία καὶ τὶς ἴδιες ἐλπίδες. Οἱ συντροφισσες τοῦ Λόφου μέσα ἀπὸ τὶς διαδικασίες τῆς σύσκεψης Γυναικῶν τοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Ρήγα ἀποφάσισαν νὰ προχωρήσουν τὴ γυναικεῖα δουλειὰ μὲ θάρρος καὶ δυναμισμό. Τὸ θέμα ποὺ διάλεξαν γιὰ τὴν πρώτη αὐτὴ πρὸς τὰ ἔξω ἐμφάνισή τους ἦταν «Γυναίκα καὶ Ὑγεία». Ἕνα θέμα καθημερινό, καυτὸ κι ἀρκετὰ ταμποῦ ἀφοῦ πιάνει καὶ τὰ προβλήματα ἐκτρωσης — ἀντισύλληψης. Ὅμως οἱ γυναῖκες τοῦ Περιστεριοῦ, μικρὲς καὶ μεγαλύτερες, αὐτὲς ποὺ νοιώθουν τί σημαίνει ἀγχος, ἀγωνία, ἀγνοία γιὰ τὸ σώμα τους, ἐδειξαν μὲ τὴ συμμετοχὴ καὶ τὴν ἀνταπόκρισή τους ὅτι αὐτὸ ποὺ γιὰ τὴν κοινωνία μας εἶναι ταμποῦ, γι' αὐτές, ὅπως γιὰ ὅλες τὶς γυναῖκες, εἶναι ἀγώνας καὶ διεκδίκηση. Πρὶν ἀπὸ τὸ κυρίως θέμα τῆς συγκέντρωσης - συζήτησης ὑπῆρχε καὶ μιὰ γενικὴ ἀναφορά στὰ προβλήματα τῆς γυναικῆς καὶ στὸ γυναικεῖο κίνημα καθὼς καὶ γιὰ τὴ στάση τῆς Ἀριστερᾶς ἀπέναντι σ' αὐτό.

Στὸ Περιστέρι ἐγίνε μιὰ ἀρχή. Ὅταν ἡ πλατεία ἀδειασε, ἐξεπλήθησαν τὰ ταμπλό, τὰ διβλιοπωλεῖο, τὰ μεγάφωνα δὲν ἤχοῦσαν πιά ἀπὸ τὴ φωνὴ τῆς Νένας Βενετσάνου... τότε εἶπαμε πὼς πρέπει νὰ ἐγκαταλείψουμε τοὺς διαταγμοὺς καὶ μὲ τόλμη καὶ ἀγωνιστικότητά νὰ μεταφέρουμε τὸ μήνυμά τῆς γυναικεῖας ἀπελευθέρωσης σὲ κάθε γειτονιά τῆς Ἀθήνας. Τὸ κόμμα μας, τὸ κόμμα ποὺ παλεύει γιὰ ἓνα σοσιαλισμὸ μὲ δημοκρατία καὶ ἐλευθερία, τὸ κόμμα ποὺ σήμερα ἀναγνωρίζει τὴν ἀξία τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν γυναικῶν θὰ ἐπιβεβαιώσει καὶ μὲ τὴν ἐκλογικὴ του ἐκστρατεία τὴ θέση του ὅτι οἱ γυναῖκες μέσα ἀπὸ τὴ δικιά τους ἐμπειρία καὶ τὶς δικές τους ἀνάγκες ἀποτελοῦν μιὰ ἐπανάστατικὴ κοινωνικὴ δύναμη γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῆς κοινωνίας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΟΡΜΗΣΗ ΤΟΥ ΚΚΕ ΕΣ.

№ 24581

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1981
ένισχύστε το ΚΚΕ έσωτερικού

αγγ. Ελληνικού
τος.

ΔΡΧ. 50

ΚΚΕ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
Κ.Ε.

ΚΚΕ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΚΚΕ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1981
ένισχύστε το ΚΚΕ έσωτερικού

№ 24584

ΚΚΕ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

1981

92

№ 24583

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1981
ένισχύστε το ΚΚΕ έσωτερικού

ΔΡΧ. 50

ΚΚΕ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΚΚΕ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

— Για μία στέρεη αλλαγή.
— Για την ανανέωση του Ελληνικού
Κομμουνιστικού Κινήματος.

ΚΟΥ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1981
ένισχύστε το ΚΚΕ έσωτερικού

№ 24582

ΔΡΧ. 50

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΞΟΡΜΗΣΗ

ΚΕ
ΩΤΕΡΙΚΟΥ
α την ανανέωση
υ κομμουνιστικού
κινήματος

- Για την ενίσχυση του αυτοδύναμου ΚΚ της χώρας μας
- Για την ανανέωση του κομμουνιστικού κινήματος της Ελλάδας

Σὰν νὰ μὴν ὑπάρχουν ἐκλογές, μόνο ἐρωτηματολόγια, χαρακτηρισμοὶ καὶ τὰ συναφῆ

Ἀπὸ αὐτὸ τὸ τεῦχος θὰ γίνεи μιά προσπάθεια — παρὰ τὴ μεγάλη στενότητα χώρου ποὺ ἔχει ἓνα φύλλο 32 σελίδων — τὰ προβλήματα ποὺ συναντᾷ ὁ νέος στὸ στρατὸ νὰ φιλοξενοῦνται σὲ κάθε τεῦχος τοῦ ΘΟΥΡΙΟΥ. Ἦδη ἔχουμε πάρει ἀρκετὰ γράμματα στρατευμένων ἢ πρόσφατα ἀπολυμένων συντρόφων καὶ φίλων. Ἐδῶ πρέπει νὰ εὐχαριστήσουμε ἰδιαίτερα τὸ σύντροφο ποὺ μᾶς ἔστειλε, ἀπὸ τὴν... πολὺ ἀκριτικὴ περιοχὴ διπὸ ὑπηρετεῖ, τὶς προτάσεις γιὰ τὴν ἐλεύθερη ψηφοφορία τῶν φαντάρων τὸ ἐρχόμενο φθινόπωρο. Εὐχαριστοῦμε καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους γιὰ τὴ συμβολή τους καὶ ζητᾶμε κι ἀπὸ ὅποιον σύντροφο ἢ φίλο ἔχει κάποια ἐμπειρία ἢ κάποια πρόταση, νὰ μὴ διστάσει νὰ μᾶς τὴ στείλει.

Οἱ ἐκλογές ἔρχονται - οἱ φαντάροι ὅμως πῶς θὰ ψηφίσουν;

Εἶναι γνωστὸ, ὅτι ἐπιδιώκεται ὁ "Ἕλληνας φαντάρος, στὰ χρόνια τῆς θητείας του, νὰ ἀποπολιτικοποιηθεῖ, ἔτσι ὥστε σ' αὐτὴ τὴν κρίσιμη ἡλικία (συνεπικουρῶντων καὶ ἄλλων παραγόντων πρὶν καὶ μετὰ τὴ θητεία) νὰ ἐνστερνιστεῖ σταθερὰ μέσα του τὴ στάση τοῦ ἀδιάφορου πολίτη.

Τί ἄλλο νόημα ἔχει αὐτὴ ἡ ὑποκριτικὴ διαθεσάκωσις ὅτι ἡ πολιτικὴ μένει ἔξω ἀπὸ τὸ στρατό, ὅταν γνωρίζουμε καλὰ πόσο καθοριστικὸ ρόλο παίζουν τὰ πολιτικὰ φρονήματα γιὰ τὶς διακρίσεις μέσα στὸ στρατὸ καὶ ὅταν ἀκόμη ἔχουμε τόσο πικρὴ πείρα ἀπὸ τὴν ἐνασχόλησις τοῦ στρατοῦ μετὰ τὴν πολιτικὴ τὶς τελευταῖες δεκαετίες.

Οἱ προτάσεις μας γιὰ τὶς ἐκλογές ἀποβλέπουν:

1. Στὴν προεκλογικὴ περίοδο

Δυνατότητα στὸν "Ἕλληνα φαντάρο νὰ ἀσκήσει οὐσιαστικὰ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν, δηλ. νὰ ἐνημερωθεῖ γιὰ τὶς θέσεις καὶ τὰ προγράμματα αὐτῶν ποὺ διεκδικοῦν τὴν ψῆφο του. Αὐτὸ βέβαια δὲν πρέπει νὰ ἀφεθεῖ στὰ χέρια τῆς «ἀρμοδίας ὑπηρεσίας», γιατί κινδυνεύει νὰ γίνεи προπαγάνδα ὑπὲρ τῶν κρατούντων (ἢ τῶν προκατόχων τους). Ἀντίθετα, πρέπει νὰ ἐπιτραποῦν τὰ προγράμματα τῶν κομμάτων, οἱ ἐφημερίδες ΟΛΕΣ καὶ τὰ εἰδικὰ προγράμματα τῆς τηλεόρασις.

Πολὺ βασικὸ θὰ εἶναι νὰ ἀποκλειστεῖ κάθε πιθανότητα ψυχολογικῆς βίας καὶ χρησιμοποίησις δόλιων μέσων γιὰ ἐξαγορὰ ψήφων.

Νὰ ἀνοίχτουν εἰδικές στήλες στὸν Τύπο, ποὺ θὰ καταγγέλλουν τέτοιες περιπτώσεις.

2. Στὶς ἐκλογές

Νὰ ἀποκλειστεῖ ἡ περίπτωση ἴσως τῆς μυστικότητος τῆς ψήφου μετὰ διάφορα τεχνάσματα. Οἱ φαντάροι, ἀκόμα κι αὐτοὶ τῶν πιδ ἀπομακρυσμένων μονάδων, νὰ ψηφίζουν μαζὶ μετὰ τοὺς πολίτες. Νὰ μοιράζονται ὅλα τὰ ψηφοδέλτια καὶ ν' ἀποκλειστεῖ κάθε περίπτωση ψυχολογικῆς βίας κατὰ τὴν ὥρα τῆς ψηφοφορίας. Νὰ μὴν ὑπάρξει ξανά τὸ αἶσχος τῶν «στρατιωτικῶν ἐκλογικῶν τμημάτων».

Πάνω σ' ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα πρέπει ὅλα τὰ δημοκρατικὰ κόμβουλιες. Τὸ πρόβλημα δὲν ἀφορᾷ μόνον τὶς δεκάδες χιλιάδες στρατευμένων νέων ποὺ θὰ ψηφίσουν τὸ φθινόπωρο καὶ, ἂν δὲν ἐκφρασθοῦν ἐλεύθερα, θὰ ἀλλοιωθεῖ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρόκειται γιὰ τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν ἀπαρχὴ τῆς ἐλευθερίας κυκλοφορίας τῶν ἰδεῶν ἐκεῖ ὅπου δὴθεν ἔχουν ἀποκλειστεῖ οἱ πολιτικὲς ἰδέες, ἐνῶ στὴν πραγματικότητι ἔχει ἀποκλειστεῖ μόνον μιά κατηγορία ἰδεῶν. Μόνον ἔτσι θὰ ἐνθαρρυνθοῦν ὅλοι οἱ φαντάροι νὰ ψηφίσουν ἐλεύθερα καὶ νὰ μὴν διστάσουν νὰ καταγγέλλουν, ἔστω ἀνώνυμα, κάθε «ὑπερβάλλοντα ζήλο». Μόνον ἔτσι θὰ πάψουμε (;) νὰ γελοιοποιούμεστε καθημερινὰ σὰν χώρα σὲ μιά Εὐρώπη, ὅπου τουλάχιστον σὲ τρεῖς χώρες τῆς ('Ἰταλία, Ὁλλανδία καὶ τώρα καὶ στὴ Γαλλία) συνδικαλίζονται ἐλεύθερα καὶ νόμιμα ὄχι μόνον οἱ φαντάροι ἀλλὰ καὶ οἱ ἀξιωματικοί.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΙ τὸ πρόβλημα ἦταν ν' ἀλλά- ξουν ἢ νὰ καταργηθοῦν;

Εἶναι τουλάχιστον ρομαντικό νὰ πιστεύει κανεὶς, ὅτι μὲ τὸ κλίμα τοῦ φακελλώματος καὶ τῇ θεωρίᾳ τοῦ «ἐσωτερικοῦ ἐχθροῦ», πού καλλιεργεῖται μὲ βάση τὸν παλιὸ καὶ τὸ νέο στρατιωτικὸ κανονισμό, (βλ. Θ. 138) θὰ ὑπῆρχε ποτὲ περίπτωση νὰ καταργηθοῦν ποτὲ οἱ χαρακτηριζομένοι στὸ στρατό, πού εἶναι οἱ ἴδιοι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἐμφυλίου. Ἀπλῶς ἐδῶ καὶ λίγον καιρὸ ἔχουν ἀλλάξει λίγο οἱ συμβολισμοὶ καὶ χρησιμοποιεῖται σάν βάση τὸ τί ἔγγραφα μποροῦν νὰ διαχειρίζονται. Ἔτσι ἔχουμε:

Παλιὸς χαρακτηρισμὸς

E2—'Ακρῶς ἐθνικόφρων
E1—'Εθνικόφρων
X—'Αγνώστων φρονημάτων
Ψ—'Απὸ τὸ ἐξωτερικὸ
A—'Αριστερὸς (μὲ περιορισμένη δράση ἢ ἀπὸ ἀριστερῆς οἰκογένειας)
B—'Αριστερὸς μὲ δράση.
Γ—'Επικίνδυνος κομμουνιστής.

Νέος χαρακτηρισμὸς

AΠ—'Απόρητον
E—'Εμπιστευτικὸν
ME—Μὴ ἐπιλεγείς
ΠX—Περιορισμένης χρήσεως
AΔ1—'Αδιαβάθμητος 1
AΔ2—'Αδιαβάθμητος 2.

Μὲ βάση τοὺς χαρακτηρισμοὺς ; αὐτοὺς, οἱ κατηγορίες AΔ1 καὶ AΔ2 παίρνουν εἰδικότητες τυφεκιοφόρου ἢ σκαπανέα ἢ πολυβολητῆ καὶ ἀποκλείεται νὰ χρησιμοποιηθοῦν σὲ ἄλλες δουλειές, πέρα ἀπὸ σκάψιμο, κατασκευὴ τοιμεντόλιθων, μαγειρεῖα, ἀποχωρητήρια κλπ. κλπ. Φυσικά, στὴν πράξη (καὶ αὐτὸ δείχνει καὶ τὸ παράλογο τῶν χαρακτηρισμῶν) οἱ ἀνάγκες στὶς μονάδες εἶναι τέτοιες ὥστε συνήθως ἀποκλείεται ἀπὸ τὰ πράγματα οἱ ἀπόφοιτοι ἀνώτατης σχολῆς (στὴ μεγάλη τους πλειοψηφία χαρακτηριζομένοι) νὰ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ: ἀπὸ τίς πιὸ παλιές μεθόδους τρομοκρατίας

Μιά κλασικὴ — καὶ ἀρκετὰ ἀποδοτικὴ — μορφή ψυχολογικῆς τρομοκρατίας, πού ἀσκεῖται στὰ κέντρα, εἶναι ἡ ὁμαδικὴ συμπλήρωση τοῦ ἐρωτηματολογίου πού μοιράζει τὸ 2ο γραφεῖο. Ἡ συμπλήρωση γίνεται κάποια μέρα, συνήθως ἀνάμεσα σὲ ἄπειρα ἄλλα χαρτιά (μάτριξ τέστ κλπ.) καὶ τὸ χαρτὶ ἀρχίζει ἀρκετὰ ἀνώδυνα, ὥστε μόνο, γυρίζοντας σελίδα διαπιστώνει ὁ φαντάρος περὶ τίνος πρόκειται.

Πρῶτα καλεῖται ὁ φαντάρος νὰ συμπληρώσει τὰ στοιχεῖα ταυτότητός του. Φυσικά δὲν ζητοῦνται ἀριθμοί, ἀφοῦ ἡ ταυτότητα ὑποτίθεται ὅτι παραδόθηκε τὴν πρώτη μέρα στὸ λόχο ὅπου παρυσιάστηκε ὁ φαντάρος. Ἐκεῖ κρατήθηκαν καὶ ὅλα τὰ στοιχεῖα εἰς πολλαπλοῦν, ἄρα τώρα δνὲ τὰ χρειάζονται πάλι, καὶ μάλιστα λειψά (αὐτὰ ὅλα θέβαια εἶναι ἀδύνατο νὰ τὰ σκεφτεῖ κανεὶς τόσο ψυχραῖμα, μέσα στὸ φοβερὸ «πῆξιμο» καὶ «ψάρωμα» πού θὰ ἔχει «φάει» στὸ κέντρο).

Στὴ συνέχεια ζητιέται ὁ «τόπος διαμονῆς ἀπὸ γεννήσεως μέχρι σήμερον», μαζὶ καὶ μὲ τὴ διεύθυνση τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς. Κι αὐτὰ τὰ στοιχεῖα ὑπάρχουν ἀπὸ χρόνια στοὺς φακέλλους τοῦ στρατοῦ, ἀφοῦ φτιάχνονται μὲ βάση τοὺς ἀντιστοιχοῦς τῆς ἀσφάλειας. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε, ὅτι ἀρκετὸν καιρὸ πρὶν καταταγεῖ ὁ κάθε στρατεύσιμος — ἔστω καὶ μὲ ἐλαφρὸ χαρακτηρισμὸ — ἡ ἀσφάλεια ἐπισκέπτεται ὅλα τὰ σπιτία πού ἔμενε παλιά καὶ ρωτᾷ τοὺς πρώην (καὶ τοὺς νῦν, στὴν τωρινὴ του γειτονιά) γείτονες γιὰ τὴν «ἐν γένει διαγωγήν του».

Μετὰ ζητιοῦνται τὰ στοιχεῖα τῆς οἰκογενείας τοῦ στρατεύσιμου (προκειμένου περὶ ἐγγάμου): ὄνομα καὶ ἐπίθετο συζύγου, τέκνα καὶ ἡλικία τους. Μετὰ ὑπάρχει ἡ ἐρώτηση «Ἡ ἀτομικὴ μου περιουσία ἀποτελεῖται ἀπὸ...» (!)

Ἀνάλογα στοιχεῖα ζητιοῦνται καὶ γιὰ τὴν πατρικὴ οἰκογένεια (ἡλικία, ἐπάγγελμα καὶ ἐργοδότης, πατέρα, μητέρα καὶ ἀδελφῶν καὶ περιουσία πατρικῆς οἰκογενείας).

Ἀμέσως μετὰ μπαίνουμε στὸ «ψητό»:

1. Ἐχεις κατηγορηθῇ ἢ καταδικασθῇ ποτέ; Ἀπὸ ποῖο Δικα-

καθαρίζουν τουαλέτες καὶ οἱ ἀπόφοιτοι γ' γυμνασίου νὰ κρατᾶνε γραφεῖο κινήσεως.

Πάντως τὸν χαρακτηρισμὸ του εἶναι εὐκόλο νὰ τὸν μαντέψει κανεὶς, ἀνάλογα μὲ τὸ πῶς θὰ τοῦ

στήριο; Γιὰ ποιά αἰτία καὶ μὲ ποιά οπινὴ; Πού ;ξέτισες τὴν ποινὴ σου;

2. Καταδικάζεις οἰανδήποτε ὀργάνωσιν ἢ παράταξιν ἢ θεωρίαν ἐπιδιώκουσαν τὴν διὰ διαίωνα μέσων ἀνατροπῆν τοῦ Συνταγματικοῦ Πολιτεύματος τῆς χώρας καὶ εἶσαι διατεθειμένος νὰ ὑπερασπίσεις τοῦτο; Γράψε τὴν γνώμη σου μὲ λίγα λόγια.

3. Μετέβης εἰς τὸ Ἐξωτερικόν; Εἰς ποῖαν χώραν; Ποῖον ἔτος; (ἀπὸ - ἔως) Ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου σου; (Τουρισμὸς - Ἐπιστημονικὴ ὑποτροφία - Σπουδές - Πρὸς θεραπείαν - Ἐμπορικὸν σκοποῖ - Ἔργασία - Συνέδρια κλπ.). Ἀπάντησε λεπτομερῶς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω.

4. (καὶ πιὸ ἐξωφρενικό!) Ἐχρησιμοποίησες ποτὲ ἕτερον ἐπιθετὸν ἢ ψευδώνυμον ἀπὸ τὸ πραγματικόν σου τοιοῦτον; Ἐάν ναί, ποῖον, πότε, εἰς ποῖαν περίπτωσιν καὶ διατί;

«Ἐμελέτησα μετὰ προσοχῆς καὶ ἀπολύτου ψυχραιμίας ὅλας τὰς ἐρωτήσεις χωρὶς νὰ ἐπηρεασθῶ ἀπὸ κανένα καὶ δηλῶ, ἐν γνώσει τῶν συνεπειῶν τοῦ Νόμου περὶ ψευδοῦς δηλώσεως, ὅτι αἱ ἀπαντήσεις μου ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι δὲν ἀπέκρυψα τίποτε (Σημ. δικὴ μας: αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀφοῦ μέχρι καὶ τὸ ἀπόρητο τῆς ψηφοφορίας παραβιάστηκε χάρις στὴν ἐρώτησιν. 2) Ἀντιλαμβάνομαι ὅτι μία ἐκ προθέσεως ψευδὴς δήλωσις ἐπὶ τοῦ ἐντύπου τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 225 παράγρ. 2 τοῦ Ποιν. Κώδικος εἰς ποινὴν πλημμελήματος».

Ἡμερομηνία — Ὁ δηλῶν — Ὑπογραφή.

συμπεριφερθοῦν τίς πρώτες μέρες στὴ μονάδα. Γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ ἐπικίνδυνου — AΔ2— δὲν χρειάζονται καὶ πολλὰ. Ἀρκεῖ μιὰ δίκη γιὰ ἀφισοκόλληση (ἔστω καὶ μὲ ἀθώωση).

Ὁ Εὐρωκομμουνισμὸς τώρα περισσότερο ἀπὸ ποτέ

τοῦ Κώστα Φιλίνη

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ τῶν τελευταίων μηνῶν στὴ Γαλλία καὶ τὴν Πολωνία ἔχουν πολὺ συζητηθεῖ. Ἰδιαίτερα στὸ χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς. Καί εἶναι δέβαιο πὼς δὲ θὰ πάψουν νὰ συζητιοῦνται. Πολὺ περισσότερο τώρα πού μπαίνουμε στὴν τελικὴ εὐθεία πρὸς τὶς ἐκλογές.

Συνηθίσαμε νὰ λέμε πὼς ἔχουν «ἱστορικὴ σημασία» κι «ἀνοίγουν σοβαρές προοπτικές», χωρὶς ἴσως νὰ ἔχουμε ἀκόμα ζυγίσει ποιά καὶ πότε ἱστορικὴ σημασία ἔχουν, ποιὲς ἀκριβῶς προοπτικὲς ἀνοίγουν, καὶ τί σημαίνουν ὅλες αὐτές οἱ ἐμπειρίες γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἀποτελεῖ πιά μιὰ πεποίθηση γιὰ μᾶς τοῦ ΚΚΕ ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ Ρήγα, καθὼς καὶ γιὰ τὴν ἀνανεωτικὴ Ἀριστερά. Καὶ δικαιολογημένα τὸν χρησιμοποιοῦμε στὴν καθημερινή μας ἐπιχειρηματολογία.

Δικαιώνεται χωρὶς καμμιὰ ἀμφιβολία ὁ εὐρωκομμουνισμὸς ἀπὸ τὰ ἴδια αὐτὰ τὰ γεγονότα ὅταν προβάλει τὴν ἀνάγκη γιὰ ἓνα «τρίτο δρόμο» πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ, ἓνα δρόμο δημοκρατικὸ πού θάβει μιὰ «ἐπανάσταση τῆς πλειοψηφίας» καὶ πού θὰ ὀδηγεῖ σ' ἓνα σοσιαλισμὸ αὐθεντικό, μὲ Ἑλευθερία, Δημοκρατία, Αὐτοδιαχείριση καὶ Αὐτονομία.

Ἐνα δρόμο πού δὲν θάβει οὔτε ὁ σοσιαλδημοκρατικὸς πού γνωρίσαμε καὶ πού δὲ μπόρεσε ὡς τώρα σὲ καμμιὰ χώρα ὅπου ἐφαρμόστηκε νὰ ξεπεράσει, νὰ «ὑπερβῇ» τὸν καπιταλισμὸ. Ἀλλὰ καὶ ἓνα δρόμο πού δὲν θάβει οὔτε ὁ δρόμος τῆς 3ης Διεθνούς πού ὅπου ἐφαρμόστηκε ὀδήγησε στὰ σημερινὰ καθεστῶτα τοῦ «ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ» (μιλῶ γενικά διότι ὑπάρχουν καὶ ἔντονες διαβαθμίσεις καὶ διαφορὲς ἀποχρώσεις σ' αὐτὲς τὶς χώρες), ἐνῶ στὶς ἀναπτυγμένες καπιταλιστικὲς χώρες δὲ μπόρεσε κἄν νὰ ἐφαρμοστεῖ γιατί δὲν ἐπέτρεψε κατὰ κανόνα στοὺς κομμουνιστὲς νὰ πάψουν ν' ἀποτελοῦν μιὰ μικρὴ μειοψηφία.

Δὲν ἀποφεύγουμε συχνὰ τὸ λάθος νὰ ἀποδίδουμε σὲ ἐπιφανειακὲς αἰτίες τοὺς δυὸ αὐτοὺς δρόμους πού σήμερα ἐμεῖς ἀπορρίπτουμε. «Στραβοκεφαλίες» πού ὀδήγησαν σὲ λαθηνένες ἐπιλογὲς ἢ καὶ «κακὲς προθέσεις» τῶν ἡγεσιῶν; Ὁχι πὼς δὲν ὑπῆρξαν καὶ τέτοιες αἰτίες. Ὅμως ποτέ δὲν ἦταν οἱ βασικὲς. Κι οἱ βασικὲς αἰτίες πρέπει ν' ἀναζητηθοῦν σ' ἓνα σύνολο ἀλληλεξαρτημένων συνθηκῶν καὶ ὅρων πολιτικῶν, οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν, πού ἔσπρωξαν σ' αὐτοὺς τοὺς δυὸ ἀπορριπτόμενους ἀπὸ μᾶς δρόμους. Γιατί ὅταν σωστὰ ἐπισημαίνεις αὐτοὺς τοὺς ὅρους (καὶ «δυ-

συχῶς» δὲν εἶναι ταυτόσημοι σ' ὅλες τὶς χώρες, ἀλλὰ «εὐτυχῶς» ἔχουν καὶ γενικά καὶ κοινὰ χαρακτηριστικά), τότε ξέρεις πὼς θ' ἀγωνιστεῖς συνειδητὰ γιὰ νὰ διαμορφώσεις ἄλλους ὁρους καὶ συνθήκες μέσα ἀπὸ τὴν καθημερινή σου πάλη γιὰ ἓνα Σοσιαλισμὸ μὲ Δημοκρατία καὶ Ἑλευθερία μέσα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα τῆς χώρας του. Δὲν εἶναι σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου ἡ θεωρητικὴ ἀνάλυση. Ὅμως εἶναι χρήσιμο νὰ σημειώσουμε ὅτι τόσο τὸ «σοσιαλδημοκρατικὸ δὲν πρότυπο» ὅσο καὶ τὸ «τριτοδιεθνιστικὸ», ὅσο διαφορετικὰ κι ἂν εἶναι, ἔχουν ἓνα κοινὸ χαρακτηριστικόν: τὸν ΚΡΑΤΙΣΜΟ. Τὸ κράτος καὶ στὶς δυὸ περιπτώσεις, ὅσο κι ἂν ὑφίσταται τὶς ἐπιδράσεις (καὶ τὶς «ἐγγραφεῖς») τῶν ἀγώνων καὶ τῶν δραστηριοτήτων τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ τῶν ἐργοζομμένων καταφέρει νὰ διατηρεῖται σάν μιὰ αὐτόνομη οὐτότητα δύναμης καὶ ἐξουσίας, πού διατηρεῖ τὸ μονοπώλιο τῆς λήψης τῶν βασικῶν ἀποφάσεων, ἀλλὰ καὶ τὸ μονοπώλιο τῆς δυνατότητας νὰ ἀσκεῖ θία καὶ καταναγκασμό.

Στὴ σοσιαλδημοκρατικὴ περίπτωση τὸ κράτος μέχρι τώρα ἐξέφρασε σχεδὸν πάντοτε ἓνα συμβιβασμὸ τῆς ἐργατικῆς τάξης μὲ τὸν καπιταλισμὸ χωρὶς ὁ συμβιβασμὸς αὐτὸς νὰ ὀδηγήσει ποτέ στὴν ὑπέρβαση τοῦ καπιταλισμοῦ. Στὴν τριτοδιεθνιστικὴ περίπτωση τὸ κράτος μέσω τῆς ταύτισής του μὲ τὸ κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐξέφρασε ἀρχικὰ τὴν ἐπαναστατικὴ αὐτὴ τάξη στὸ βαθμὸ πού κατάργησε τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμη τῶν καπιταλιστῶν, ἀλλὰ στὴ συνέχεια τείνει ὅλο καὶ περισσότερο νὰ παύει νὰ τὴν ἐκφράζει στὸ βαθμὸ πού αὐτονομεῖται ἀπὸ

τούς εργαζόμενους και τελικά τούς κρατάει μακριά από τη λήψη των σημαντικών αποφάσεων, σε βάρος συχνά των ιδίων των συμφερόντων τους. Δεν έχουμε δηλαδή καθόλου μπροστά μας έναν κράτος που «πεθαίνει» ή «φθίνει». Κάθε άλλο.

Σήμερα υπάρχουν ανανεωτικές δυνάμεις και στην «Ανατολή» και στη «Δύση» και στα κομμουνιστικά αλλά και στα σοσιαλιστικά - σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, που αναζητούν έναν τέτοιο «τρίτο δρόμο» μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες τους. Και συχνά συμβαίνει οι ανανεωτικές δυνάμεις και στους 2 πολιτικούς χώρους να βρίσκονται πολύ πιο κοντά από ό,τι οι αντικρουόμενες δυνάμεις μέσα στον κάθε χώρο χωριστά, κομμουνιστικό ή σοσιαλιστικό.

Υπάρχουν χώρες όπου ο αγώνας για την ανανέωση, για την αναζήτηση ενός «τρίτου δρόμου» μπαίνει

που εκφράζονται από νέους όμως συνδικαλιστικούς και νέα κοινωνικά κινήματα (φεμινιστικά, νεολαία, οικολογικά) με κοινό χαρακτηριστικό την αυτονομία τους από κράτος και κόμμα. Αναζητείται νέο μοντέλο βιομηχανικής ανάπτυξης που δεδέχεται την «αύξηση της παραγωγής» σαν αυτόνομη υπέρτατη αξία αλλά αναδεικνύει σά νέα άρχη την «ποιότητα ζωής». Αναζητείται τέλος μια θεσμική μεταρρύθμιση των κομμάτων, απορρίπτοντας τόσο το μονολιθικό σταλινικό πρότυπο όσο και το σοσιαλδημοκρατικό κομματικό πρότυπο που όχι μόνο το καθένα με τον τρόπο του μπλοκάρουν την εσωτερική κυκλοφορία ιδεών και την ουσιαστική έσωκομματική δημοκρατία, αλλά ακόμα στέκουν εμπόδιο στη διεύρυνση της έννοιας της πολιτικής, στην αλλαγή της από τον άποτελεσματικό κρατικό χαρακτήρα, στέκουν εμπόδιο στην α-

στην άμεση ημερήσια διάταξη και γίνεται υπόθεση ευρύτατων μαζών. Αυτό συμβαίνει εκεί που ο «κρατισμός» περνάει μια έκδηλη κρίση. Συμβαίνει εκεί που το Κοινωνικό Κράτος (ή Κράτος Εϋημερίας) που οικοδόμησε κυρίως η Σοσιαλδημοκρατία, σκόνταψε σε ανυπέρβλητες αντιφάσεις, με αποτέλεσμα να μη λειτουργεί πια ο ίδιος ο ταξικός συμβιβασμός, να σπάσει η ισορροπία ανάμεσα σε κοινωνική συσώρευση και κοινωνική διανομή, να χρεωκοπούν τα οικονομικά μέτρα που βασίζονταν στις αρχές του οικονομολόγου Κεύνς. Και στο «Κοινωνικό Κράτος» γίνεται πια έκδηλο ότι ο τόπος όπου παίρνονται οι αποφάσεις μετατοπίζεται όλο και περισσότερο από τα Κόμματα και τα Αντιπροσωπευτικά όργανα (Βουλή, Αυτόδιοίκηση) προς την έκτελεστική εξουσία και τις πολυεθνικές. Έτσι έδω δυναμώνουν οι τάσεις για να αναζητούνται και να ενισχύονται καινούργιες μορφές πολιτικής όχι άποτελεσματικά πια δεμένες με τα κόμματα και το κράτος. Καινούργιες μορφές πολιτικής

ανάπτυξη πραγματικά αυτόνομων μαζικών κινήματων που αποτελούν ουσιαστική παράγοντα στην καταπολέμηση του κρατισμού.

Στη Γαλλία π.χ. η νίκη του Μιτερράν δεν οφείλεται μονάχα στο ότι σε διάκριση από Γ.Κ.Κ. στάθηκε συνεπής σημαιοφόρος της ενότητας της Αριστεράς. Οφείλεται ακόμα στο ότι είχε στο Πρόγραμμά του και στοιχεία που προωθούσαν ουσιαστικά το Κοινό Πρόγραμμα προς την κατεύθυνση ενός πραγματικού «τρίτου δρόμου». Τέτοια στοιχεία π.χ. είναι η συνείδηση ότι το παλιό σοσιαλδημοκρατικό μοντέλο είναι ξεπερασμένο, ότι αντιμετωπίζει τα προβλήματα των πιο άδικων στρωμάτων της εργατικής τάξης, ότι προωθεί τον έκδηλο κρατισμό του κρατικού σχεδιασμού με συμμετοχή των εργαζομένων, ότι αντιμετωπίζει το ένεργειακό πρόβλημα με εναλλακτικές πηγές και προσωρινή απόρριψη της πυρηνικής ενέργειας, ότι επικρίνει την αύξηση παραγωγής σαν υπέρτατη αξία, ότι αναγνωρίζει τα προβλήματα του φεμινιστικού κινήματος, της ποιότητας ζω-

ἦς κ.ἄ. Δὲν ἦταν τυχαῖο πὺ ὁ γραμματέας τοῦ Ἰταλικοῦ ΚΚ σ. Μπερλιγκουέρ εἶπε γιὰ τὸν Μιττεράν: «Ἐνῆργησε μὲ ἕνα πρόγραμμα, ἀπὸ ὁρισμένες ἀπόψεις, ἀνάλογο μὲ τὸ δικό μας».

Ἄλλὰ καὶ στὴν Πολωνία, ἡ ἐμφάνιση ἑνὸς πραγματικὰ αὐτόνομου συνδικαλιστικοῦ κινήματος («Ἀλληλεγγύη») μὲ τέτοια ἀσυνήθιστη δυναμικότητα, ἡ ἄσκηση δηλαδὴ πολιτικῆς καὶ ἀπὸ ἕναν ὄργανισμό πὺ δὲν ἀποτελεῖ κόμμα, ἀλλὰ ἐκφράζει αὐτόνομα κινήματα τῆς θάλας, ἴσως ἀποτελεῖ τὸ πῶ ἐλπιδοφόρο στοιχεῖο γιὰ μιὰ πραγματικὴ ἀνανέωση τῆς κοινωνίας σ' αὐτὴ τὴ χώρα μὲ στόχο ἕναν αὐθεντικὸ Σοσιαλισμό. Οἱ θετικὲς ἀλλαγὲς πὺ

σκληρὴ ἰδεολογικὴ καὶ πολιτικὴ πάλη γιὰ τὴν κατανίκηση τῶν ἰδεῶν τῆς δογματικῆς ἀποστέωσης καὶ τῆς ἐξάρτησης. Ἡ προώθηση ἑνὸς ἑλληνικοῦ δημοκρατικοῦ δρόμου πρὸς τὸ σοσιαλισμὸ προϋποθέτει καὶ τὴν ὀρίμανση τῆς σοσιαλιστικῆς συνέχειας στὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡ σημερινὴ κατάσταση τοῦ ΠΑΣΟΚ παρὰ τὴν κοινοβουλευτικὴ δύναμη πὺ διαθέτει καὶ θὰ ἀποκτήσει, πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὸ νὰ τοῦ ἐπιτρέψει νὰ παίξει μὲ ἐπιτυχία ἕναν τέτοιο ρόλο. Ἡ συγκεχυμένη του κατάσταση ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ τί ἐκφράζει κοινωνικὰ (κόμμα τῶν «μὴ προνομιούχων»). Ἡ ἐκλογικίστικη πολιτικὴ του πρακτικὴ καὶ ἡ ὑποτίμηση τοῦ ρόλου τοῦ λαϊκοῦ κινήματος.

παρουσιάζονται στὸ κράτος καὶ τὸ Πολιτικὸ Κόμμα ὀφείλονται σὲ μεγάλο βαθμὸ στὴν ἐνεργὸ παρουσία αὐτοῦ τοῦ αὐτόνομου κινήματος. Καὶ ἡ ἐπιτυχία ἑνὸς τέτοιου ἐγχειρήματος, μὲ τὸ τελικὸ ξεπέρασμα τῆς δυσχερέστατης κρίσης στὴν πολωνικὴ κοινωνία, θὰ εἶχε μιὰ τεράστια ἀπῆχηση ὅχι μόνο στὶς χώρες τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ, ἀλλὰ καὶ πολὺ εὐρύτερα.

Στὴ χώρα μας δὲ μπορούμε ἀκόμα νὰ ποῦμε πὺς ἡ ὑπόθεση ἑνὸς τέτοιου δρόμου πρὸς τὸ Σοσιαλισμὸ ἔχει γίνῃ ὑπόθεση τῶν εὐρύτατων μαζῶν. Γιατὶ βρίσκονται ἀκόμα στὸ δρόμο τῆς ὀρίμανσης οἱ ἀντικειμενικὲς καὶ ὑποκειμενικὲς συνθήκες. Ὅμως τὸ ΚΚΕ ἐσωτ. καὶ ὁ χώρος τῆς κομμουνιστικῆς καὶ ἄλλης ἀριστερῆς ἀνανέωσης μαζί μὲ τὰ πρῶτα φύτρα τῶν αὐτόνομων κοινωνικῶν κινήματων θάζουν ἀκούραστα καὶ ἐπῆμονα τὶς θάσεις γιὰ μιὰ τέτοια ἐξέλιξη. Ἐδῶ βρίσκεται ὁ ἀναντικατάστατος ρόλος μας. Καὶ ἡ ἐκλογικὴ μάχη γιὰ τὴν αὐξημένη κοινοβουλευτικὴ ἐκπροσώπηση αὐτοῦ τοῦ χώρου εἶναι μιὰ σημαντικὴ φάση ἑνὸς ἀγῶνα πὺ συνενῶς θὰ διευρύνεται.

Ἡ σχυροποίηση τοῦ εὐρωκομμουνιστικοῦ ρεύματος στὴν Ἑλλάδα δὲ ἔχει μονάχα σημασία γιὰ τὴν ἀνανέωση τοῦ ἑλληνικοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος μέσα ἀπὸ τὴν

Ὁ ὑπερσυγκεντρωτισμὸς στὶς κομματικὲς δομὲς τοῦ καὶ ἡ ὑποχωρητικότητά του μπροστὰ στὰ κέντρα ἰσχύος τῆς Δεξιᾶς καὶ τῆς ὑποτέλειας στὸν τόπο μας (ὑποχωρητικότητα πὺ δὲν ὀφείλεται σὲ συσχετισμοὺς δυνάμεων), ἀλλὰ στὴν ἀδυναμία πὺ νιώθει τὸ ἴδιο τὸ ΠΑΣΟΚ γιατί δὲν ἀποφασίζει νὰ στηριχτεῖ πρῶτα καὶ κύρια στὸν παράγοντα τοῦ λαϊκοῦ κινήματος καὶ στὴν ἐνότητα καὶ ἀλληλεγγύη τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων). Ὅλα αὐτὰ ἐπιβάλλουν ἀπὸ μέρους μας μιὰ πλήρη καθαρὴ καὶ δημόσια ἐπισήμανση τῶν ἀδυναμιῶν του. Κι ὅσο θὰ ἦταν λάθος ἡ κριτικὴ μας αὐτὴ νὰ ἐπαιρνε μηδενιστικὸ χαρακτήρα, γιατί θὰ ἀγνοοῦσε ὅτι τὸ ΠΑΣΟΚ ἐκφράζει δυνάμεις ἀλλαγῆς καὶ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ παίξει τὸ ρόλο του στὴν πορεία τοῦ τόπου, ἄλλο τόσο θὰ ἦταν λάθος νὰ περιοριζόμεσταν σὲ μιὰ ἐπὶ κληση ἐνότητας μαζί του, ἐπικρίνοντάς το κυρίως ἢ καὶ ἀποκλειστικά γιὰ τὴν ἀπόρριψη αὐτῆς τῆς ἐπὶ κλησης.

Ἄν εἶναι ἀλήθεια — καὶ εἶναι — ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Γαλλίας καὶ Πολωνίας ὁ εὐρωκομμουνισμὸς προβάλλει τώρα σὰν ἀνάγκη περισσότερο παρὰ ποτὲ, ἔχουμε χρέος τὴν ἀλήθεια αὐτὴ νὰ τὴν ποῦμε καθαρὰ καὶ πειστικά πρὸς ὅλες τὶς κατεθύνσεις.

Κώστας Φιλίνης

αφιέρωμα

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΣ: τὸ τέλος τῆς δικῆς του πολιτείας

Τελευταία φορά ἐπικοινωνήσαμε μὲ τὸν Δημ. Χατζῆ πρὶν ἓνα περίπου χρόνο. Ἐτοιμάζοντας τότε τὸν Θούριο τοῦ φεστιβάλ, ζητήσαμε τὴν γνώμη του γιὰ τὴ νεολαία καὶ τὸ ρόλο τῆς στὴ διαμόρφωση μιᾶς νέας κουλτούρας· μᾶς ἀπάντησε μὲ κάθε εἰλικρίνεια, ὀρθά-κοφτά, ἔτσι ὅπως ἤξερε νὰ μιλάει, χωρὶς νὰ κάνει πουθενά καὶ γιὰ τίποτα σκόντο στὶς ἀπόψεις του.

Σήμερα, ἓνα χρόνο μετά, γράφουμε τὸ δικό μας ἀφιέρωμα στὸ μεγάλο κομμουνιστὴ συγγραφέα πού ἔφυγε· χωρὶς νὰ θέλουμε νὰ ξαναποῦμε ὅσα γράφτηκαν γιὰ τὸν Γιαννιώτη πεζογράφο στὶς ἐφημερίδες καὶ στὰ περιοδικά. Μὲ διάθεση νὰ ἐπιμείνουμε στὴν κριτικὴ τῆς Ἀριστερᾶς (τῶν «κριτικῶν» τῆς — παλιῶν καὶ νέων — τοῦ ἐπίσημου κόμματος, τοῦ δογματι-

σμοῦ, τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων τῆς γειτονιάς) καὶ στὶς πολιτικὲς του ἀπόψεις μὲ κάθε σεβασμὸ στὴν ἀλήθεια. Μὲ ἀγωνία νὰ θυμίσουμε τὸ ἀπέριττο ὕψος καὶ τὸν βαθύτερο στοχασμὸ του ἀπὸ τίς σελίδες τοῦ «διπλοῦ βιβλίου».

Σήμερα, τὸν θυμόμαστε νὰ μᾶς λέει:

«Ὁ Ρήγας μπορεῖ νὰ εἶναι, ἂν ὄχι ἄλλο, τουλάχιστο τὸ φυτώριο, ὅπου ὅλα αὐτά — τὰ ὄχι καὶ ἀπολύτως ξεκαθαρισμένα σημερινά προβλήματα τῆς νέας σκέψης καὶ τῆς νέας ἔκφρασης — ζυμώνονται, συζητιῶνται ἐλεύθερα, δουλεύονται καὶ στὸ μαζο τοῦ δυνατοῦ προωθοῦνται»

Δημήτρης Χατζῆ

«— Φυσικά... Ὁ πόλεμος συνεχίζεται...».

Π.Κ.

Ὁ Δημήτρης Χατζῆς γεννήθηκε στὰ Γιάννινα, τὸ 1914. Φοιτητὴς στὴ Νομικὴ σχολὴ τῆς Ἀθήνας ἐξορίστηκε γιὰ πρώτη φορά, τὸ '36. Ἀργότερα ἐπιστράτευτηκε στὸν ἐλληνοϊταλικὸ πόλεμο καὶ στὰ μαῦρα χρόνια τῆς κατοχῆς ἐντάχθηκε μὲ τὸς πρώτους στὴν Ἀντίσταση· ἀσχολήθηκε μὲ τὸν παράνομο τύπο τοῦ Ε.Α.Μ.

Τὸ '47 πάλι ἐξορία, μετὰ ἐμφύλιος... Ρουμανία, Οὐγγαρία, Ἀνατ. Γερμανία γιὰ νὰ γυρίσει πίσω στὴν Ἑλλάδα πολλὰ χρόνια μετά, τὸ 1975. Ὅσο ζοῦσε στὸ ἐξωτερικὸ ἀσχολήθηκε μὲ τὴ νεοελληνικὴ φιλολογία· πήρε διδακτορικὸ δίπλωμα ἀπὸ τὸ Παν/μιο τοῦ Βερολίνου καὶ στὴν Οὐγγαρία ἐργάστηκε στὴν ἔδρα τῆς ἐλληνικῆς φιλολογίας τοῦ Παν/μιου τῆς Βουδαπέστης. Ἐργαζε καὶ ἐκδόθηκαν:

● «Ἡ φωτιά» (μυθιστόρημα 1947).

● «Τὸ τέλος τῆς μικρῆς μας πόλης» (διηγήματα 1962).

● «Ἀνυπεράσπιστοι» (διηγήματα, 1964).

● «Γλῶσσα καὶ πολιτικὴ» (φιλολογικὸ μελέτημα, 1975).

● «Τὸ διπλὸ βιβλίο» (μυθιστόρημα, 1976)

● «Σπονδές» (διηγήματα, 1977).

«Τὸ διπλὸ βιβλίο» (ἀπόσπασμα)

«... Καὶ τοὺς ἐλέπει — καπιταλιστές, σωματέμπορους, στρατοὺς καὶ χαφιέδες, δημαγωγούς καὶ σωτήρες, τὴ βία καὶ τὴν ἀπάτη, τοὺς τῶν αἰώνων, πού σὲ παραμονεύουν ἀπὸ παντοῦ. Καὶ παῖ μαζί σου, ἔτσι ὅπως πᾶς, χιζεύοντας κάποτε, παραπατώντας ἀλλοῦ, σκοντάφτοντας.

Βιβλίο τῆς μοναξιάς εἶναι κι αὐτό — τῆς δικῆς σου τῆς μοναξιάς τὸ βιβλίο, στὸν κανένα τόπο, τὸν κανένα καιρὸ — πού βρίσκεσαι ἐνὶ πεταγμένους καὶ πού 'χω φτάσει καὶ γώ. Ἡ παλιά μας κληρονομιά δὲν σὲ βοηθεῖ σὲ τίποτα, ἡ φαντασία γιὰ τ' αὐριο λείπει. Τὸ δικό μας πνεῦμα κουρνιάζει πιά σωπασμένο μὲς στὸ λυκόφως τῶν καιρῶν. Καὶ τὸ βιβλίο δὲν ἔχει μέσα τίς συμβουλὲς καὶ τίς ὁδηγίες πού σοῦ δίνουν ἀπὸ παντοῦ, τίς παραγορεύς πού ξεγέλανε γιὰ λίγο, δὲν τὴν ἔχει τὴν τυξίδα πού σοῦ λείπει, τὴν παλιά πού σοῦ χρειάζεται νὰ ντυθῇ — νὰ φυλάγεις, νὰ χτυπηθεῖς, νικῆσεις. Διὸ τὸ 'χει αὐτὸ τὸ βιβλίο — τὸ λυγναράκι τὸ μαγικό του — νὰ δεῖς πὺ ἀπὸ πᾶς ἀπ' ἐξῆς — πού 'ναι μπροστὰ σου».

Ἡ κριτικὴ τῆς Ἀριστερᾶς καὶ ὁ Δημήτρης Χατζῆς

ΤΟΤΕ

Ὁ Δ. Χατζῆς συνάντησε τὴν Ἀριστερά στὰ φοιτητικὰ του χρόνια, στὴν ἔξορία τὸ '36, στὸν πόλεμο καὶ στὴν Ἀντίσταση.

Ἡ Ἀριστερὰ γνώρισε τὸν Χατζῆ γιὰ πρώτη φορά — ἐπίσημα — μὲ τὴν ἐκδοση τοῦ πρώτου βιβλίου του (Φωτιά, 1947) ὅταν τιμῆθηκε μὲ τὸ Α' βραβεῖο ἀντιτασιακῆς πεζογραφίας τῆς Κ.Ε. τοῦ ἐνιαίου ΚΚΕ.

Ἀπὸ τότε, πέρασαν κάμποσα χρόνια γιὰ νὰ ἔρθει τὸ «τέλος τῆς μικρῆς μας πόλης». Ἡ ἐκδοση αὐτὴ μὲ τὰ πέντε διηγήματα καὶ τὴν πρόθεση νὰ ἀποδώσει πιστὰ τὸ τέλος τῆς πόλης πού γεννήσε τὸν συγγραφέα, ἐνῶ τὴν ἴδια στιγμή προβάλλει στὸν ὀρίζοντα ἓνας νέος τρόπος ζωῆς καὶ ὀργάνωσης, νέες ἀξίες πού μποροῦν νὰ ἐμπνεύσουν καὶ νὰ καταδείξουν τὴ χρεωκοπία τῶν κατεστημένων, αὐτῶν πού συντηροῦσε ἡ μικρὴ πόλη, αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἐκδοση ἐγίνε ἀντικείμενο «κομματικῆς διαμάχης». Στίς στήλες τοῦ θεωρητικοῦ περιοδικοῦ τοῦ κόμματος στὸ «Νέο Κόσμο», ἡ Φούλα Χατζηδόκη ἔγραψε τὴ δική της κριτικὴ γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Χατζῆ. Μὲ τὸ θάρρος τῆς ἐκφράσεως τῆς προσωπικῆς τῆς ἀποψῆς, σὲ μιὰ ἐποχὴ μάλιστα πού ὁ δογματισμὸς καὶ ἡ ὑποταγὴ στὸ πνεῦμα Ζαχαριάδη καθόριζαν τὴ θέσεις τοῦ κόμματος ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴ μέσα σ' αὐτό. Μὲ τὰ ἀρχικὰ Φ.Χ., ἡ Φούλα Χατζηδόκη, στὴ στήλη τῆς Βι-

καὶ μὲ φοβερὲς ἀδυναμίες τὸν Χατζῆ καὶ ταυτόχρονα νὰ χαράζει τὸ πρότυπο τοῦ κομμουνιστῆ συγγραφέα, δίνοντας ἓνα καλὸ μάθημα σοσιαλιστικοῦ ρεαλισμοῦ.

Ἀπὸ τὸν «Νέο Κόσμο»:

«... Τί εἶναι τὸ «Τέλος τῆς μικρῆς μας πόλης»; Ἡ κριτικὴ λέει, πὼς μᾶς ἔδωσε «ἀνάγλυφη μπροστὰ μας τὴ μικρὴ μας πόλη καὶ τὸ τέλος τῆς».

Καὶ δὲν μᾶς ἔδωσε «τὴν πόλη», γιατί οὔτε οἱ μικρὲς ομάδες πού ζωογράφισε «ἀνάγλυφα» εἶναι κείνες πού συγκροτοῦν τὸν χαρακτήρα τῆς, οὔτε τὰ μεμονωμένα άτομα, οἱ χαρακτηριστικοὶ τῆς τύποι. Φυσικὰ ἐν ὀνόματι τῆς «ἐλευθερίας» τοῦ συγγραφέα, νὰ διαλέγει τὸ θέμα καὶ τοὺς ἥρωές του, θὰ μπορούσε ἴσως αὐτὲς τὲς κοινωνικὲς ομάδες καὶ αὐτοὺς τοὺς τύπους νὰ δώσει. Θὰ εἶναι ὅμως ὑποχρεωμένος, ἀφοῦ πρόκειται μάλιστα γιὰ συγγραφέα πού ἐρίσκεται μαζί μας, καὶ πού φιλοδόξησε νὰ μᾶς δώσει «τὴν πόλη καὶ τὸ τέλος τῆς», νὰ μᾶς δώσει τὸ βασικὸ κοινωνικὸ περιγύρο μέσα στὸν ὁποῖο ζοῦν, κινῶνται, ὑποφέρουν καὶ πεθαίνουν αὐτοὶ πού περιγράφει. Κι ὅχι στατικά, μὰ νὰ μᾶς δώσει τὲς χαρακτηριστικὲς συγκρούσεις τῶν βασικῶν δυνάμεων καὶ κοινωνικῶν τάξεων, πού τ' ἀποτελεῖσμά τους, ἀντανακλοῦν καὶ στίς δευτερότερες κοινωνικὲς ομάδες ἢ ἄλλους τύπους τοῦ περιβάλλοντος, ὅπως εἶναι ὁρισμένοι ἥρωες τοῦ ἔργου του. Πού εἶναι τὰ Γιάννενα μὲ τὸ δημοκρατικὸ κίνημα;

βλιοκρισίας, ἐπαίνεσε τὰ νέα στοιχεῖα πού ἐμφάνιζε ὁ Χατζῆς (νέα στοιχεῖα στὴν τέχνη τοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ στὴν ἀντίληψη) γράφοντας ἀνάμεσα στὰ ἄλλα:

«Τὴ Ζωὴ δὲν τὴ φοβοῦνται οἱ κομμουνιστές. Καὶ ἡ Ζωὴ ἔχει συγκρούσεις, καὶ ἰδεολογικὲς καὶ ἐσωτερικὲς, καὶ θλίψη καὶ πόνο, πλὰι στὸ γέλιο καὶ τὴ χαρὰ καὶ ὅλα μαζί αὐτά, μαζί μὲ τὸν ἀγῶνα, μέσα στὸν ἀγῶνα γιὰ νὰ γκρεμιστεῖ τὸ παλιὸ καὶ νὰ χτιστεῖ τὸ καινούργιο, ὅλα εἶναι στοιχεῖα τῆς τέχνης».

Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ κριτικὴ αὐτὴ δὲν ἄρσεν στὸν Ζαχαριάδη. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ «Νέος Κόσμος» φιλοξένησε γρήγορα τὴν «κομματικὴ» ἀπάντηση, πού πρᾶσταθεύσε: νὰ ἀποδείξει ἀστήρικτη καὶ ἐλλιπὴ τὴν κριτικὴ, ἐλλιπέστατο

σήμερα

Κάθε φορά εἶναι ἀφορμὴ ὁ θάνατος τῶν δημιουργῶν γιὰ νὰ ἀνασκουηθεῖ οἱ «ὀρότεχνοι» καὶ νὰ ὀρχίσουν νὰ γράφουν σύντομα σημειώματα, βιογραφίες, βιβλιογραφίες, ἀναλύσεις ἢ καὶ ὁλόκληρα ἀφιέρωματα στὸν δημιουργὸ πού χάθηκε. Καὶ αἰγοῦρα εἶναι ὑποχρέωσή τους νὰ γράψουν κάτι σὰν μικρὴ προσφορά στὴ μνήμη του.

Ὅπως μοῦπε κάποιος σύντροφος τῆς στιγμῆς τῆς κηδεῖας τοῦ μεγάλου διανοούμενου Δ. Χατζῆ, τὸ πιὸ δύσκολο εἶδος «λογοτεχνίας» εἶναι ὁ ἐπικήδεας λόγος. Καὶ δὲν ἔχει ἄδικο. Πρέπει μερικὲς φορές νὰ λέγονται καὶ ὀρισμένες ἀλήθειες ὅσο π.κρές κι ἂν εἶναι.

Κι ἂς πάρουμε τὰ πράγματα καὶ τὰ γεγονότα μὲ τὴ σειρά. Τὸ κράτος τῆς δεξιᾶς κινήσεως τὸν Δ. Χατζῆ ἀπ' τὴν ἐποχὴ τῆς Ἀντίστασης. Τὸν ἀνάγκασε σὲ πολυετὴ ἔξορία κι ἐφ' ὅσον ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα τοῦ ἀρνῆθηκε τὰ πάντα, μόνο τὶς τελευταῖες ἡμέρες ὁ ὑπουργὸς Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν βοήθησε στὴ νοσηλεία του στὸ Λονδίνο.

Γιὰ τὴν ὑποκρισία καὶ τὴν «σιωπὴ» τοῦ δογματικοῦ Κ.Κ. δὲν θὰ μιλήσω ἐ-

γὼ ἀλλὰ παραθέτω κατὰ σειρά τὰ στοιχεῖα πού φαίνονται τὸ πὼς ἀντιμετώπιζε τὸν Δ. Χατζῆ.

ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ: Δυτικὲς θεωρίες καὶ πράξεις περὶ τέχνης (ἀπόσπασμα)

Κάνει καὶ κάνει ἀκόμα χειρότερο. Στιγμίζει τὴν πολεμικὴ του σὲ γνῶμες ἀποστειρωμένης τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἐπειδὴ συμβαίνει αὐτὸ νὰ μὴ βρεῖται στὰ δικά τους χέρια. Χρησιμοποίησε ὁ κ. ὑπουργὸς στὴν ἀγόρευση του γνῶμες τῶν Μ. Ἀναγνωστάκη, Δ. Ραυτοπούλου καὶ Δ. Χατζῆ. Ὁ πρῶτος δηλώνει πὼς πολὺ φοβᾶται αὐτὸ τὸ «ὀργανωμένους δυνάμεις». Ὁ δεύτερος βγάζει κραυγὴ, «ὅχι ἐκπρόσωποι ὀργανώσεων» στὴ συζήτηση γιὰ τὰ προγράμματα τῆς ΕΡΤ! Καὶ ὁ τρίτος ἀναγνωρίζει πὼς «ἦταν σφάλμα του» νὰ πεί σὲ προηγούμενη δήλωσή του: «ἡ διανόσή μας μπορεῖ νὰ κινηθεῖ γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῆς σημερινῆς κατάστασης καὶ τὸ ἀνέδασμα τοῦ πνευματικοῦ ἐπίπεδου μὲ τὰ πνευματικὰ — καλλιτεχνικὰ σωματεῖα τῆς καὶ μὲ ὅλες τὲς περισσότερες ἢ λιγότερες ὀργανωμένες δυνάμεις τῆς».

ΑΥΓΗ: Τελευταῖος χαιρετισμὸς στὸν Δ. Χατζῆ (ἀπὸ τὸν Μαν. Ἀναγνωστάκη)

Σ' ἓνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα σου γραφτά, ἴσως καὶ τὸ τελευταῖο, ἔπαινε τὴν τύχη νὰ συζητήσω καὶ νὰ ἀντιδικήσω λίγο μαζί σου, γιὰ νὰ μᾶς στιγματίσουν, ἀκόμη μιὰ φορά, σὰν «ἀποστάτες τοῦ κινήματος», μιλοῦσες, μὲ πόση πίκρα πάλι γιὰ κάποια τελευταῖα ὑπολείμματα ἐνὸς δημοκρατικοῦ - ἀγωνιστικοῦ ρομαντισμοῦ μέσα σου. Ὅλα αὐτὰ δὲν ἦταν — παρὰ μόνο γιὰ τοὺς φαρισαίους — ὑπολείμματα καὶ τῶρες καλά. Στάθηκαν πάντα καὶ δημοκράτης καὶ ἀγωνιστῆς καὶ ρομαντικὸς. Καὶ γι' αὐτὸ τόσο ἀδιάλλακτος καὶ περήφανος ἄνθρωπος.

Βέβαια, πολλοὶ θὰ πουν: Καλὰ ἐρὲ ἀθεόφοδε, ἀφορμὴ ἐπαχνης νὰ πεις αὐτὰ πού λές καὶ βρήκες τίς πιὸ δύσκολες στιγμὲς ἴσως ἱεροσυλώντας: Δυστυχῶς μαζί μ' ὅλους πού εἶχαν παρασταθεῖ στὴν κηδεῖα τοῦ μεγάλου διανοούμενου Δ. Χατζῆ ἦταν καὶ οἱ παραπλάνω ὑποκριτές.

Ἐδῶ θάθελα νὰ θυμηθῶ τὸν Μ. Κακογιάννη: «στὴν Ἑλλάδα γίνονται μόνο θεαματικὲς κηδεῖες».

‘Ο ποιητικὸς Χατζής

Δεκέμβρης '74. Ένα βέβηλο χέρι αικομπαίνει τὸν «ΡΖισπάστη» στὸ φέρετρο τοῦ Κώστα Βάρναλη. Μισὸ αἰῶνα ταγμένους στὴν Ἀριστερά ὁ «Βάρδος τοῦ Λαοῦ» πέρασε πλήρης ἡμερῶν, πιστὸς στὶς ιδέες τῆς ὠριμότητάς του, καίματικά ἀνέντακτος, ἀλλὰ ὀπωσδήποτε κοντὰ στὴν Ἀνανέωση (τὸ ἴδιο βράδυ τοῦ θανάτου του ἔστειλε χαιρετιστήριο σὲ συγκέντρωση τοῦ ΚΚΕ ἑσωτ. στὸ θέατρο ΑΚΡΟΠΟΛ). Αὐτὸ ὅμως τὸ τελευταῖο οἱ πολλοὶ δὲν θάπρεπε νὰ τὸ μάθουν. Γιατί ὁ Βάρναλης ἦταν ἓνα σύμβολο. Ἐπρεπε πάση θυσία νὰ φανεῖ πῶς εἶναι «δικός τους». Ὅπως καὶ ὁ Χ καὶ ὁ Ψ κατοπινόι.

Ἀλλὰ ἂν τέτοιες πράξεις παρὰζοῦν στὴ νοστροπία τοῦ δογματισμοῦ, τί νὰ πει κανεὶς γιὰ τὴν συμπεριφορά τοῦ «ἀκομμάτιστου δημοκρατικοῦ» Τύπου σὲ ἀνάλογες περιπτώσεις;

Τὸ ΒΗΜΑ 26 Ἰουλίου 1981. Δημοσιεύεται γράμμα τοῦ Δημήτρη Χατζῆ στὸν παλιό του φίλο καὶ συνταπίτη εκπαιδευτικὸ Βασίλη Μάκη μὲ τὸν θαρῦγδοῦπο τίτλο «Ἡ Ἀλλαγὴ θά ἔρθει ἀπὸ ἓνα νέο κόμμα στὸ χῶρο τῆς Ἀριστε-

ράς». Ἀλλαγὴ μὲ Ἄλφα κεφαλαῖο στὸν τίτλο, μὲ Ἄλφα μικρὸ στὸ κείμενο. Ποιὸς θά μπορούσε νὰ μιλήσει γιὰ «τὴν Ἀλλαγὴ» στὶς 7)11)74 (ἡμερομηνία τῆς ἐπιστολῆς); στὸ γνωστὸ κλίμα ἀβεβαιότητας τῶν πρῶτων μηνῶν τῆς Μεταπολίτευσης ὅταν ἡ κινδυνολογία σιγοντάρωσαν καὶ ἀπὸ στελέχη τῆς Ἀριστερᾶς (Μ. Θεοδωράκης); Ἀλλὰ ἡ παραποίηση χάνει τὴν ἀληθοφάνειά της ἂν θυμηθοῦμε πῶς τὸ κόμμα ποῦ ἔχει σήμερα ἀλόγκαν τὴν Ἀλλαγὴ τότε πῶς δισακτικὸ καὶ θερμοκέφαλο ἔταξε «στὶς 18 (ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν) σοσιαλισμὸς».

Ἄν ὅμως τὸν τελευταῖο καιρὸ τὸ ΒΗΜΑ — καὶ ἄλλες «ἀδέσμευτες» ἐφημερίδες — ὑποδύεται τὴν καθημερινή «Ἐξόρμηση», μὲ ποῖο δικαίωμα χρησιμοποιεῖ τέτοιες ἀθέμιτες (ἐπιεικέστατος ὁ χαρακτηρισμός) μεθόδους; Μήπως ἐπειδὴ οἱ νεκροὶ σιωποῦν.

SCRIPTA MANENT. Καὶ ὁ λογοτέχνης, φιλόλογος καὶ γλωσσολόγος Δ. Χατζῆς ἄφησε πίσω του ὀριστικὰ διατυπωμένους σὲ κείμενα καὶ συνεντεύξεις τῆς πολιτικῆς του σκέψης. Σὰν ἄνθρωπος

«... ποὺ δὲν «πολιτεύεται», δὲν ἔχει δηλαδὴ συμμετοχὴ ἢ σχέση μὲ αὐτὸ ποὺ λέμε τρέχουσα πολιτικὴ. Καὶ ἀπὸ ἄνθρωπο ἐπίσης ποὺ συχνά...» ἔχει ἐκφράσει τὴν πικρία καὶ τὴν ἀπογοήτευσή του ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ἀδράνεια, τὴν ἀδιαφορία καὶ μάλιστα τὴ διαφθορὰ μεγάλων στρωμάτων τοῦ λαοῦ μας ποὺ πιστεύει δηλαδὴ πῶς ἡ δημοκρατικὴ ἀλλαγὴ στὴν Ἑλλάδα ἔχει φυσικά ν' ἀντιμετωπίζει τὰ τάνκς ἢ τὰ περιστροφὰ. — ὑπηρεσιακὰ καὶ παρακρατικά — τῆς Δεξιᾶς, μὰ εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα πρόβλημα τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς θέλησης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ» (ΑΝΤΙ 6-6-80).

Ἡ παρουσίαση τῶν πολιτικῶν ὁπῶσεων ἐνὸς λογοτέχνη δὲν εἶναι δύσκολο ἐγγέρισμα ὅταν δὲν ὑπάρχει διάθεση γιὰ οἰκείωση μὲσα ἀπὸ διαστρεβλώσεις καὶ ἀποσιωπήσεις.

Ὁ Δημήτρης Χατζῆς, ὁ κομμουνιστὴς τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Μεσοπολέμου, ὁ ἀγωνιστὴς τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης, ὁ προπαγανδιστὴς τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ μένει πιστὸς ὡς τὸ τέλος στὸ ὄραμα ἐνὸς σοσιαλισμοῦ μὲ ἀνθρώπινο πρόσωπο.

«... Μέσα στὴν καταστροφὴ τῶν παλιῶν μορφῶν τῆς ζωῆς καὶ τῶν παλιῶν ἀξιών, εἶναι βέβαιο πῶς παντοῦ, σιγά-σιγά, μυστικά, ὑπόγεια, μὲ τὴν ἀμείλιχτη δύναμη τοῦ νέου, τῆς ἀνάγκης δηλαδὴ γιὰ τὴν ἀλλαγὴ, δημιουργεῖται ἡ νέα ζωὴ, συγκροτοῦνται οἱ νέες ἀξίες. Γιὰ μένα, γιὰ τίς πολιτικὲς μου ιδέες, ἡ ὑπόγεια αὐτὴ κίνηση θά ἀποκρυσταλλωθεῖ στὴ δημιουργία, νέων παραγωγικῶν πυρῆνων ποὺ θά δώσουν τὰ νέα κοινωνικά πλαίσια, νέες δηλαδὴ κοινότητες τῶν ἀνθρώπων ποὺ μὲ ἓνα σύστημα νέων λαϊκῶν ἐξουσιῶν θά φτάσουν ἔτσι ἢ ἄλλοιως, σὲ μιὰ νέα ἀνθρώπινη κοινωνία, ὅπου τὰ σκορπισμένα σήμερα ἄτομα θά ξαναβροῦν τὰ κοινὰ τους συμφέροντα, τὰ κοινὰ τους ἐνδιαφέροντα, τοὺς κοινούς παρονομαστὲς καὶ — ἂν θέλουν — τοὺς κοινούς νέους μύθους. Εἶναι αὐτὸ ποὺ οἱ Ἴταλοι κομμουνιστὲς ἀποκαλοῦν ἑσωτερικὸ μετασχηματισμὸ τῆς κοινωνίας...» (ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 12-11-78).

«... Ἀνήκα, λοιπόν, στὴν Ἀριστερά, ποὺ σημαίνει πῶς θεωρῶ ἀγκαλιά τὴν κοινωνικὴ ἀλλαγὴ καὶ πῶς πιστεύω πῶς ἡ Ἀριστερὰ θά εἶναι αὐτὴ ποὺ θά τὴν πραγματοποιήσει. Αὐτὴ ἡ ἰδεολογικὴ - πολιτικὴ μου τοποθέτηση ὁρίζει καὶ ἰκατευνθύνει κάθε μου σκέψη καὶ κάθε μου δραστηριότητα. Τὴν ἐναντίωσή μου δηλαδὴ σὲ σημερινὸ καθεστῶς (ποὺ στὴν Ἑλλάδα θά πει: στὸ κράτος τῆς Δεξιᾶς) καὶ τὴν ἐναντίωσή μου στοὺς παλιούς πολιτικούς ὁργανισμούς τῆς Ἀριστερᾶς. Ἀνῆκα ἀπαρέγκλιτα στὸν εὐρωκομμουνισμό ἢ εὐρωσοσιαλισμό, σ' αὐτὸ δηλαδὴ ποὺ εἶναι ἢ θά εἶναι μιὰ νέα Ἀριστερὰ καὶ πιστεύω πῶς ἡ λεγόμενη «κρίση» τῆς Ἀριστερᾶς δὲν εἶναι παρὰ τὰ βαρὴ τῆς ἐρήματα πρὸς τὴν ὀριστικὴ τῆς ἐπιωρότησης. (Τὸ ΒΗΜΑ 13-4-80).

Ἡ στάση τοῦ Χατζῆ ἀπέναντι στὰ κόμματα τῆς Ἀριστερᾶς διατυπώνεται ἤδη στὸ γράμμα τῆς 7)11)74 ποὺ ἀνα-

ΛΥΤΡΩΜΟΣ XIX

Ἀπόψε σ' ἀναμέτρησα, ὦ δυστυχία κι' ὦ πόνε
καὶ σένα σείδα ὦ ἐρημιά καὶ σένα πληγὴ ἀκέρη...
— Ἀπόψε ποὺ σκυθρωπίασαν ἔπῳαν καὶ μὲ τὰ στέρια
φτωχὴ καρδιά μου κι' ἄρρωστη χυνοπαρῶσις κλώνε

κλώνε ποὺ οἱ ἀνέμοι δέροννε καὶ τὰ σαράκια τρῶνε
κι' ὅλα καὶ μὲς σου γίνανε καὶ φίδια καὶ μαχαίρια
ἀπόψε ἔλα νὰ κρῦψωμε τὸ πρόσωπο στὰ χέρια
κι' ἔτσι πολὺ ἔλα νὰ κλάψωμε ὦ! σύντροφέ μου μόνε...

Ὅμως τρελλέ, γιατί κι' ἀπόψε μάταια νὰ κλάψης;
Τὰ ὄνειράτα σου πῆγαινε χαροῦμενος νὰ θάψης
κι' ἀπ' τοὺς καὶ μὲς σου τὲς κλαδιὲς προσπάθα νὰ λυθῇς.

Κι' ἀπὸ τὸν Πόντο ἀγέρωχος, ὕψωσε πῶς ψηλὰ
τὸ Σαρκασμὸ ποὺ βλαστημάει, ξεσιλίζει καὶ γελά...
— Τῆς τραγωδίας τῆς ἴδιας σου, γίνε ἀσυγκίνητος θεατῆς.
Γιάννινο Ἰούνιος 1930 ΤΑΚΗΣ ΠΕΛΛΕΡΕΝ

Ἡ
πρῶτη
δημο-
σίευσή
του
στὰ
15 του
χρόνια

ΕἶΝΑΙ πολὺ φυσικὸ ὁ θάνατος ἐνὸς δημιουργοῦ νὰ μᾶς φέρνει πρῶτα στὸ νοῦ τίς τελευταῖες μέρες τῆς ζωῆς του καὶ ἀπὸ τὰ γραφτά του τὰ πῶς τελευταῖα. Ἐμεῖς ἐδῶ συγκινημένοι ἀπὸ τὸ χαμὸ τοῦ Δ. Χατζῆ ὀδηγηθήκαμε στὴν ἄλλη ἀκρῇ. Στὰ πρῶτα του θήματα στὰ γράμματα. Ψάξαμε καὶ νομιζοῦμε ὅτι βρήκαμε τὸ πρῶτο δημοσίευμα. Πρόκειται γιὰ τὸ ποίημα XIX καταχωρημένο στὸ περιοδικὸ Ἑλλοπία τῶν Ἰωαννίνων, ἔτος Α' τεύχος 20 Σεπτέμβρη 1930, μὲ ὑπογραφή Τάκης Πελλερὲν. Ἄν καὶ δὲν συναντήσαμε πούθεν ὡς τώρα τὴν πληροφορίαν πῶς ὁ Δ. Χατζῆς χρησιμοποίησε στὸ παρελθὸν αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο, Πελλερὲν, ἔχουμε τὴ βεβαιότητα γιὰ τοὺς παρκατῶ λόγους ὅτι εἶναι δικό του.

Μὲ τὸ ὄνομα

Πελλερὲν ἦταν γνωστὸς ὁ πατέρας του, ἡπειρώτης δημοσιογράφος Χατζῆς (Πελλερὲν) 1981-1930. Τὸ περιοδικὸ Ἑλλοπία, Μηνιαία Ἑπειρωτικὴ Ἐπιθεώρησις, μὲ διευθυντὲς Π. Φαντῆς - Τ. Σιωμόπουλος βγήκε στὰ Γιάννινα ἀπὸ τὸν Αὐγούστο 1930 (Τχ. 1) μέχρι τὸν Ἰούλιον 1931 (Τχ. 11-12) τεύχ. 11, σχ. 24X17 διστ. σ. 288 εἰκ. Στὸ πρῶτο τεύχος, Αὐγούστος 1930, ἡ διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ θέλοντας νὰ τιμῇ τὴ μνήμη τοῦ πατέρα του Δ. Χατζῆ ποὺ εἶχε πρὶν λίγες μέρες πεθάνει δημοσιεύει τὸ Α' μέρος τοῦ ἔργου «ὑπερτάτη θυσία» (δράμα μονόπρακτο) καὶ φωτογραφία του. Στὸ δεύτερο τεύχος τυπώνεται τὸ ποίημα XIX ἀπὸ τὸ «Λυτρωμὸς» ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὴ δευτέρη συνῆχη τῆς ὑπέρτατης θυσίας. Ἡ συσχέτιση τῶν δύο Πελλερὲν εἶναι ἐμφανής.

φέραμε παραπάνω.

«... Τὸ δῆμα πὺν πρέπει νὰ κάνου-
με εἶναι ἡ δημοκρατικὴ ἀλλαγὴ —
καὶ ἐγὼ πιστεύω πὺς ἡ δημοκρατικὴ
ἀλλαγὴ εἶναι ὑπόθεση τῶν λαϊκῶν δη-
μοκρατικῶν δυνάμεων. Σκορπισμένους
σήμερα καὶ ἀκεφάλους οἱ δυνάμεις αὐ-
τὲς (ἐνα μέρος τοὺς θρῆκε τῇ στέγα-
σῇ του στὸ ΠΑΣΟΚ τοῦ Παπανδρέου)
τότε μόνο θὰ μπορέσουν νὰ ἀποκτήσουν
τὴ δύναμη καὶ τὴν ἐπιβολὴ πὺν ἀπαι-
τοῦν οἱ σιγμὲς αὐτὲς, δταν ἐνωθοῦν
(δὴ «ἐνότητες» καὶ συμφωνίες — ἐ-
νωσὴ τοὺς πολιτικῇ) σὲ ἐνα κόμμα,
στὸ κόμμα τῆς νέας ἀριστερᾶς... Ὁλὴ
ἡ παλιὰ Ἀριστερὰ (δηλαδὴ, γιὰ μένα,
τὸ ΚΚΕ καὶ τὸ λεγόμενο Γραφεῖο, ἡ
νεκραναστημένη ΕΔΑ τῶν πολιτικάν-
τῶν, ὁ Θεοδωράκης μαζί — ὁ Γλέ-
ζος — νὰ δοῦμε) ἐγὼ νομίζω πὺς
ἀποχρῶνται μόνο καὶ μόνο γιὰτὶ συνειδη-
τὰ θέλουν νὰ ἐμποδίσουν τὴ δημιουρ-
γία αὐτοῦ τοῦ Κόμματος πὺν θὰ εἶναι
τὸ κόμμα τῆς δημοκρατικῆς ἀλλαγῆς
— τὸ κόμμα τῆς ἐθνικῆς σωτηρίας,
ὅπως ἐγὼ πιστεύω...».

Καὶ στὸ κείμενό του «νεολαία καὶ
πολιτιστικὴ τροφή» πὺν παραχώρησε
στὸν ΘΟΥΡΙΟ (τεύχος 129) γράφει:

«Μὲ τὸν «Ρήγα» μὲ χωρίζει ἀγε-
φύρωτο χάσμα ἐξαιτίας τῆς ἐπιμονῆς
τοῦ νὰ σχετίζεται πολιτικὰ μὲ τὸ λε-
γόμενο Γραφεῖο Ἐσωτερικοῦ καὶ τὴν
ΕΔΑ, πὺν δὲν εἶναι νέοι πολιτικοὶ σχη-
ματισμοὶ τῆς Ἀριστερᾶς, ἀλλὰ καρ-
κινώματα τῆς ἐνδοκομματικῆς ἀντιπο-
λίτευσης τοῦ ΚΚΕ — μέσα στὰ πλαί-
σιά του...».

Φυσικὰ διαφωνοῦμε μ' αὐτὲς τίς τε-
λευταίες ἀπόψεις. Καὶ σήμερα καὶ ὅταν
τίς δημοσιεύσαμε ἀναγνωρίζουμε τὴν
παρρησία τοῦ Δ. Χατζῆ σὲ μίαν ἐποχὴ
πὺν ἀρκετοὶ ἀγνοοῦν καὶ φέρονται ἢ
ἄλλοι μὲ μισόλογα ἢ τὴ σιωπὴ ἐξηλη-
ρώνουν κάποιο ἀσυμφωνητὸν χρέος ἀ-
πέναντι στὴν ἀρχαία τάξη λὲς καὶ ἡ
ἀστικὴ δημοκρατία ἢ ὁ ἐπαναστασιασμός
εἶναι δῶρα τῆς Δεξιᾶς.

Τὸν τελευταῖο χρόνο ὁ Χατζῆς ἦταν
«λίγο αἰσιόδοξος». Στὸ κείμενο τέλος ἡ
«Μεταπολίτευση» (ΑΝΤΙ 6-6-80) πὺν
γράφτηκε λίγο μετὰ τὸ σχηματισμὸ τῆς
κυβέρνησης Ράλλη λέει:

«Ἡ ν ἐ α κυβέρνηση τῆς Δεξιᾶς θὰ
ἔχει νὰ συγκρουσθεῖ πολὺ γρήγορα μὲ
τίς μεγάλες ἀνάγκες τῶν μεγάλων μα-
ζῶν τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ ὁ ἄκαμ-
πτος, ἀσταμάτητος μέρα καὶ νύχτα
πολιτικός ἀγώνας γιὰ τὰ μικρὰ καὶ τὰ
μεγάλὰ ζητήματα, θὰ προωθήσει τὴν
ἐλληνικὴ κατάσταση, μὲ τὴν ἐνταση
καὶ τὴν δαγάνωση αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνα,
πέρα ἀπὸ τίς «σκοπιμότητες», τὴν με-
θεωρικότητα καὶ τὴν ἀναμονὴ πὺν μπο-
ροῦσε νὰ συνεπάγεται ἡ μεταπολίτευ-
ση».

Ἵσως ὁ Χατζῆς νὰ μὴν πρόφτασε
νὰ δῇ τὴν ἐπιβεβαίωση τῆς μετρημένης
αἰσιοδοξίας του. Μὰ τὸ σύνταγμα πέρα-
σμά του ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο μᾶς πρό-
σφερε ἐνα ὑπόδειγμα πνευματικοῦ ἀν-
θρώπου πὺν — γιὰ νὰ θυμηθοῦμε τὰ
λόγια τοῦ Σολωμοῦ — δὲν ἔχει τίπο-
τε ἄλλο στὸ νοῦ του «πάρεξ γλώσσα
κι ἐλευθερία».

ΣΤΡΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

ἀνέκδοτο κείμενο τοῦ Δ. Χατζῆ 1948

Γιὰ ποιόν πολεμᾶς; Ποῦ πᾶς;

Τὰ ἀποσπάσματα πὺν ἀκολουθοῦν, ἀ-
νῆκουν σὲ μίαν ἀγνωστὴν προπαγανδιστι-
κὴ μπροσούρα τοῦ Δημήτρη Χατζῆ πὺν
κυκλοφόρησε στὴν κρίσιμη καμπὴ τοῦ
ἐμφυλίου πολέμου, τὸν Ὀκτώβρη τοῦ
1948. Τὸ κείμενο μᾶς παραχώρησαν
σύντροφοι τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ ἑσῶτ.

Τὸ 38σέλιδο αὐτὸ φυλλάδιο ἀπευθυ-
νεται στὸν ἀνώνυμο στρατιώτη (τοῦ
Κυβερνητικοῦ στρατοῦ) κὶ ἐθνοφρουρί-
τη. Στῆριγμένο σὲ ἐγγραφο, διαταγές,
ἐπίσημες δηλώσεις, γράμματα αἰχμα-
λώτων, ἔχει στόχο νὰ δείξει στὸν «ἀ-
ντίπλο» ὅτι εἶναι ὄργανο ἑνῶν συμ-
φερόντων, ὅτι συμμετέχει σ' ἐνα πόλε-
μο ἀπ' ὅπου δὲν ἔχει νὰ κερδίσει τίπο-
τα, ὅτι θυσίες του εἶναι μάταιες. Ὁ Δη-
μοκρατικὸς Στρατός ἔχει δείξει ὅτι ἀν-
τέχει στὶς ἐπιθέσεις ὑπέρτερων δυνά-
μεων καὶ εἶναι σὲ θέση νὰ νικήσει δια-
θέτοντας πηλότερο ἥθικό καὶ τὴν ὑπο-
στήριξη τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου.

Τὸ κείμενο αὐτὸ δὲν εἶναι ἐξωπρα-
γματικὰ αἰσιόδοξο ὅπως π.χ. ἡ θέση
τοῦ Ζαχαριάδη γιὰ τὸ «ὄπλο παρὰ πό-
δα» μετὰ τὴ συντριβὴ. Μπορεῖ ἀπὸ τὴ
σκοπιὰ τῆς πολεμολογίας ὁ Δημοκρατι-
κὸς Στρατός νὰ μὴ φαίνεται ἱκανὸς νὰ
κρατήσῃ σ' ἐνα μακροχρόνιο πόλεμο
ἀπὸ ἐλλειψὴ ἐφοδίων καὶ μαχητῶν. Στὴ
συγκυρία ὅμως πὺν κυκλοφορεῖ τὸ φυλ-
λάδιο (Ὀκτώβρης 1948) ἡ κατάστασις
εἶναι μᾶλλον ἀπελπιστικὴ γιὰ τίς κυβερ-
νητικὰς δυνάμεις (βλ. ἀναλυτικὰ Τά-
σου Βουρνά «Ἱστορία τοῦ Ἐμφυλίου»,
ἐκδ. Τολιδῆς 1981). Ἡθικὸ χαμηλὸ,
κρούσματα στασιαστῶν, ἀγανάκτηση
τῶν φαντάρων γιὰ τίς συνθήκες διαβί-
ωσης τους καὶ τὰ ρουσφέτια μὲ τὰ ὁ-
ποῖα οἱ γόνοι πλουσιῶν οἰκογενειῶν ἀ-
ποφεύγουν νὰ κατασταχοῦν. Ἡ μεγάλη
ἐπιχείρησις γιὰ τὴν περικύκλωση τῶν
ἀνταρτῶν στὰ βουνὰ τῆς Ρούμελης πέ-
φτει στὸ κενό. Ὁ Δημοκρατικὸς Στρα-
τός αἰφνιδιάζει τοὺς Ἀμερικανούς ἐπι-
τελάρχες καταλαμβάνοντας γιὰ λίγες
ῥρες ἡ μέρες μεγάλες πόλεις (Τρίκα-
λα). Ἡ συγκυρία λοιπὸν εὐνοεῖ τὴν ἐκ-
δοση αὐτῆς τῆς μπροσούρας.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ὁ Χατζῆς εἶναι πε-
ρισσότερο ἀρθρογράφος ἀντάρτικων ἐ-
φημερίδων ἢ ἀπὸ λογοτέχνης («Ἐχει ἐκ-
δόσει τὴν «Φωτιά»). Βέβαια ἀργότερα
θὰ ἀξιοποιήσει λογοτεχνικὰ τίς ἐμπει-
ρίες τῆς περιόδου. Ἡ γλώσσα του ἀ-
πλή, λαϊκὴ θὰ λέγαμε. Ἡ πλούσια τεκ-
μηρίωση ἀπὸ ἐπιστολὰς φαντάρων καὶ
διάφορα ἐγγραφοὶ κάνει πιὸ πειστικὰ τὰ
ἐπιχειρήματά του, εἶναι ἐνα ὑπόδειγμα
προπαγανδιστικοῦ κειμένου.

Στὸ δικό μας τὸ στρατὸ οἱ μαχητὲς
καὶ τὰ στελεχὴ εἶναι ἐνα. Ζοῦνε μαζί,
πολεμοῦνε μαζί, μίαν θαθεῖαν ἀγάπην τοὺς
ἐνώνει στὸν κοινὸ σκοπὸ. Ἡ πεθαρχία
τοῦ Δημοκρατικοῦ Στρατοῦ, βασίζεται
πάνω στὴ συνειδησιὴ τῶν μαχητῶν του.

Θὰ ρωτήσῃ, τί ἀξία ἔχει αὐτὴ ἡ ἥθι-
κὴ ὑπεροχὴ μπροστὰ στὴ δύναμη τοῦ
ἀριθμοῦ σας. Μὰ ὁ δικός σας ὁ «Κανο-
νισμός ἀσκήσεων πεζικοῦ» σοῦ ἀπαντᾷ
σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα μὲ αὐτὰ ἐδῶ τὰ

λόγια.

«102. Ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἐκπαίδευ-
σι τῶν μαχητῶν, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ
ἀφφονία τῶν ὀπλῶν, δὲν εἶναι τὸ
πάν ἐν πολέμῳ. Ὁ ἀγὼν εἶναι
κατ' αἰσίαν, πάλι ἡθικῶν δυνά-
μεων. Οὐαδῆποτε καὶ ἀν ὅσι αἱ
ἐκατέρωθεν τιθέμεναι εἰς ἐνέργει-
αν ὀπλικὰ δυνάμεις, οὐδέποτε ἐπι-
φέρουσι τὴν ὀλικὴν καταστροφὴν
τοῦ ἀντιπάλου. Μεταξὺ τῶν ἐπι-
ζώντων αἱ ἥθικαι δυνάμεις κρῖνου-
σι τελικῶς τὴν ἐπιτυχίαν». (σελ.
88)

Ζήτησε τὸν Κανονισμὸ ἀπὸ τὸ λοχαγὸ
σου νὰ τὸν διαβάσεις. Ἡ μήπως ἔχεις
καμιά ἀμφιβολία γιὰ τὸ ἀνώτατο ἥθι-
κὸ τοῦ Δ.Σ. καὶ γιὰ τὸ κατώτατο τοῦ
στρατοῦ πὺν ὑπηρετεῖς;

Μὰ εἶναι καὶ ἐνα ἀκόμα: Πίσω ἀπὸ
κάθε μαχητὴ δικό μας ὑπάρχουν δέκα,
εἴκοσι, ἑκατὸ Ἕλληνες. Δὲν εἶναι μονά-
χα αὐτοὶ πὺν τοὺς λένε «πληροφοριοδό-
τες», «τροφοδότες», «ἐμπληρῆτες», «αὐ-
τοαμυνῆτες». Εἶναι ὁλόκληρος ὁ Ἕλλη-
νικός λαός. Αὐτὸς δίνει καὶ τὸ ψωμί
καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται ὁ στρατός μας.
Τὸν παραστέκει, τὸν βοηθεῖ. Γιὰτὶ ὁ
Δημοκρατικὸς Στρατός εἶναι ὁ στρατός
τοῦ λαοῦ μας.

Δὲν ἀρκεῖ, λοιπὸν, νὰ σκοτώνουν τοὺς
πολίτες τὰ στρατοδικεῖα, δὲν ἀρκεῖ νὰ
πολεμᾶς ἐσὺ ἐνάντια μας. Πρέπει νὰ
ἐξαφανισθεῖ ὁλος ὁ ἐλληνικός λαός γιὰ
νὰ νικήθῃ ὁ Δημοκρατικὸς Στρατός. Κι
αὐτὸ δὲ γίνεται. Μῆτε οἱ τοῦρκοι, μῆτε
οἱ γερμανοὶ, μῆτε οἱ ἀγγλοαμερικανοὶ
τώρα μποροῦνενὰ τὸ καταφέρουν νὰ ἐ-
ξοντώσουν ὅλον τὸν ἐλληνικὸ λαό. Ὁ
ἐλληνικός λαός θὰ νικήσῃ. Ἐλαδὴ θὰ
νικήσῃ ὁ Δημοκρατικὸς Στρατός.

Τώρα καθήσαμε καὶ τὰ εἶπαμε ὅλα.
Ὅποιος ἔχασε τὴ δύναμη νὰ σκεφτεται
καὶ νὰ θέλει νὰ ὀρίξῃ τὴ ζωὴ του, ὅποι-
ος σέρνεται χωρὶς βούλησι, μοιρολα-
τρικὰ καὶ περμιμένει τὰ θαῦματα, ὅποιος
γελιέται μὲ τὰ ψέμματα καὶ μὲ τὸ σῆ-
μερα αὔριο, αὐτὸς κάθεται καὶ σκοτώνε-
ται γιὰ τοὺς ἀμερικάνους καὶ γιὰ τοὺς
πλούσιους.

Μὰ ἐκεῖνος πὺν ἀνοῖξε τώρα τὰ μάτια
του καὶ βλέπει τὴν ἀλήθεια, ρωτᾷ:

— Τί πρέπει νὰ κάνω, λοιπὸν;

Τὸ πρῶτο πὺν ἔχεις νὰ χωνέψεις κα-
λὰ εἶναι πὺς δὲν ἔχεις δουλειὰ αὐτοῦ
πὺν κάθεσαι. Προδίνεις τὴν πατρίδα
σου μὰ καὶ τὸν ἑαυτό σου καὶ ἀφήνεις
νὰ σὲ σέρνουν στὸ θάνατο. Ἡ
δουλειὰ σου εἶναι ἀπὸ δῶ — μὲ μᾶς.

Σκότωσε τὸ φασίστα ἀξιοματικό σου,
πάρε τὸ ντουφέκι σου καὶ ἔλα νὰ πολε-
μήσεις γιὰ τὴν πατρίδα, γιὰ τὸ συμφέ-
ρο σου, γιὰ τὸν ἑαυτό σου. Ἀφοῦ τὴ
βλέπεις τὴν ἀλήθεια, τὴν ξέρεις — τί
περιμένεις;

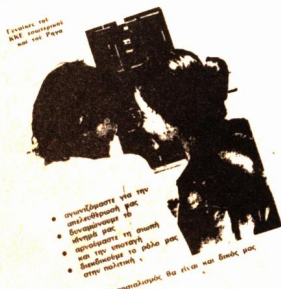
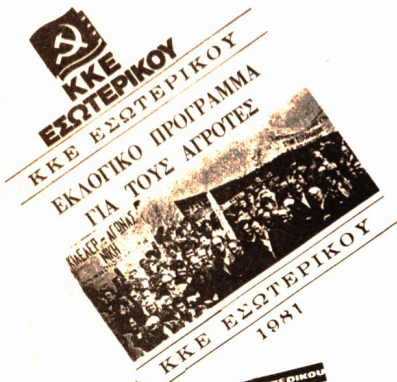
Πάλι, σὺν θέλεις μονάχα γιὰ τὸ κεφά-
τ' ἀποφάσεις νὰ μὴν πολεμήσεις ἄλλο
γιὰ τοὺς ἀμερικάνους, μὰ δὲν θέλεις
νὰ πολεμήσεις καὶ μαζί μὲ μᾶς, ἔλα νὰ
ζήσεις στὴν Ἐλευθέρη Ἑλλάδα.

Οι προεκλογικές εκδόσεις του ΚΚΕ έσωτερικού

Οι εκλογές πλησιάζουν και όλες οι πολιτικές δυνάμεις διαμορφώνουν τα εκλογικά τους προγράμματα, ετοιμάζουν το προεκλογικό υλικό. Το ΚΚΕ έσωτερικού έχει από πολύ νωρίς ξεκινήσει αυτή την προετοιμασία. Το υλικό που έχει κυκλοφορήσει μπορεί και πρέπει να αξιοποιηθεί, ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ, στις προεκλογικές εκδηλώσεις του κόμματος και του Ρήγα.

ΜΕΧΡΙ σήμερα έχουν εκδοθεί:

- **ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΟΡΜΗΣΗ.**
- **ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΤΟΥ ΚΚΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ.**

- 'Η καινούργια κατάσταση μετά την ένταξη στην ΕΟΚ.
- 'Ο αγώνας της αγροτιάς στο κοινοτικό επίπεδο.
- Για την εφαρμογή μιάς άλλης αγροτικής πολιτικής.
- Το ΚΚΕ έσωτερικού καλεί τους αγρότες να υπερψηφίσουν τους συνδυασμούς του στις περιφέρειές του, τόσο για το 'Εθνικό Κοινοβούλιο, όσο και για το Ευρωκοινοβούλιο.

«Τό ΚΚΕ έσωτερικού ξεχωρίζει από όλα τα άλλα κόμματα γιατί λέει καθαρά στους αγρότες πώς οποιαδήποτε δημοκρατική κυβέρνηση να υπάρχει μετά τις εκλογές, πρέπει να πάρουν οι ίδιοι την υπόθεση της αλλαγής αγωνιστικά στα χέρια τους. Νά παλαίσουν μέσα από αυτόνομους συνεταιριστικούς και 'Αγροτικούς Συλλόγους απαλλαγμένους από κάθε κυβερνητική κηδεμονία και κομματικές εξαρτήσεις».

- **εκλογές 81**
ΕΓΩ ΘΑ ΨΗΦΙΣΩ ΚΚΕ έσωτερικού.
ΕΣΥ ΤΙ ΘΑ ΨΗΦΙΣΕΙΣ;
- ο ανανεωτικός άνεμος στην Ευρώπη και το δογματικό ΚΚΕ.
- εκλογές: ανάγκη για ουσιαστικές αλλαγές.
- για το ΠΑΣΟΚ.
- για το δ. ΚΚΕ.
- ή σοσιαλιστική αλλαγή και ο ρόλος του ΚΚΕ έσωτερικού..

ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΘΑ ΔΟΘΕΙ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΚΚΕ έσωτερικού.

- **ΤΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΖΗΤΗΜΑ.**
Προκήρυξη από τις γυναίκες του ΚΚΕ έσωτερικού και του Ρήγα.

- **ΓΙΑ ΝΑ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΚΑΙ ΑΥΡΙΟ ΝΑ ΔΕΜΕ**
«ΖΩ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ»
Προκήρυξη για τα ζητήματα του περιβάλλοντος

(έκδοση της Κομματικής 'Οργάνωσης 'Αθήνας)
με **ΔΕΚΑ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**
— δηλαδή για καλύτερη ζωή—

«Νά. κάνουμε, λοιπόν, τη γνώμη μας ν' άκουστεί από ΤΩΡΑ. Πώς; Μέ συγκεντρώσεις επίμονες και πορείες μαχητικές, και στην ανάγκη, ίσως, μέ παναθηναϊκή άπεργία ή και στάσεις εργασίας. Οι αποφάσεις για τους τρόπους του αγώνα θά πρέπει νά παρθούν από αυτόνομες λαϊκές επιτροπές, από τους φορείς για τό περιβάλλον, μαζί μέ την σύμφωνη γνώμη των εργατικών συνδικάτων και της τοπικής αυτοδιοίκησης.»

να έχουμε, λοιπόν, το νου μας ν' άκουστεί από ΤΩΡΑ, πώς μέ συγκεντρώσεις επίμονες και πορείες μαχητικές, και στην ανάγκη, ίσως, μέ παναθηναϊκή άπεργία ή και στάσεις εργασίας. Οι αποφάσεις για τους τρόπους του αγώνα θά πρέπει νά παρθούν από αυτόνομες λαϊκές επιτροπές, από τους φορείς για τό περιβάλλον, μαζί μέ την σύμφωνη γνώμη των εργατικών συνδικάτων και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

**από
τὸ
συρτάρι
μας...**

Ἔκθεση βιβλίου στὸ Πεδίον τοῦ Ἀρεως

Ἀπὸ τὶς 5 μέχρι τὶς 21 Σεπτεμβρίου γίνεται στὸ Πεδίον τοῦ Ἀρεως ἔκθεση ἑλληνικοῦ βιβλίου. Στὴν ἔκθεση θὰ συμμετέχουν ἡ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων ἐκδοτῶν. Θὰ γίνουν ἐκδηλώσεις σχετικὰ μετὰ τὸ βιβλίο, ὅπως ἐπίσης θὰ ὑπάρχουν ἐκτός τῶν περιπτέρων τῶν ἐκδοτῶν καὶ θεματικὰ περίπτερα ὁργανωμένα ἀπὸ βιβλιοπώλες μετὰ θέματα ὅπως βυζαντινὸς πολιτισμὸς, παιδικὸ βιβλίο, κ.ἄ. περίπτερα μετὰ περιοδικὰ καὶ ἐιδικὸ περίπτερο ἀφιερωμένο στὴν ἱστορία τοῦ βιβλίου.

Λησμονημένοι στίχοι

Ἡ ἀρχὴ τῶν «παραμιλημάτων» σας ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ «Ἑβδομάδα» τὴν Παρασκευὴ 2 Σεπτεμβρίου 1932 σ. 1847 γιὰ νὰ πάψετε νὰ λέτε μετὰ τόση βεβαιότητα ὅτι ποτὲ καὶ ποθενὰ δὲν γράφατε στίχους (Αὐγὴ 26-6-81):

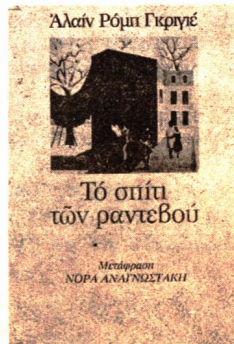
«Στὸ τραπέζι τῆς ζωῆς ὕψωσα
τὸ κύπελλο
γιομάτο δάκρυα...
Στὸ τραπέζι τῆς ζωῆς, μετὰ σύντροφο τὸν πόνο
τσουγκρίζω ἀμίλητος τὸ ποτήρι μου μετὰ τὸ δικό του
Ἔχε γεῖα σύντροφε!
Καὶ τὸ κύπελλο ἀδειάζει ὥς τὸν πάτο...
Καὶ μεθοῦμε μετὰ δάκρυα...
Στὸ τραπέζι τῆς ζωῆς ποτὲ δὲν τσούγκρισα
τὸ ποτήρι μου μετὰ τὴ χαρὰ
οὔτε θὰ τὸ τσουγκρίσω...»

Ὁ Γ. Διακογιάννης
τῶν περιοδικῶν
27)6)81

Ἀλαῖν Ρόμπ Γκριγιέ: Τὸ σπῖτι τῶν ραντεβού (μετ. Νόρα Ἀναγνωστάκη)

Τὸ πιὸ συναρπαστικὸ βιβλίο τοῦ Γκριγιέ: μιὰ παρωδία ἐξωτικού μυθιστορήματος ποῦ κρατᾷ σωστὰ τὴ συνταγὴ: στὸ μυστηριώδες καὶ πολὺχρωμο Χόνγκ - Κόνγκ, Κινέζοι μετὰ πρόσωπα ἀνέκφραστα ὡς μάσκες, Εὐρασιανὲς ὁμορφες ὡς πριγκηπέσες, κρυφὰ πορνεία σωστὰ παλάτια, μετὰ δεξιώσεις καὶ ἰδιωτικὲς αἰθουσὲς θεάτρου, μετὰ εἰδικὲς παραστάσεις γιὰ μυημένους, εὐρωπαῖοι διεθνεῖς τυχοδιώκτες, ἔμποροι ναρκωτικῶν καὶ κατὰσκοποι τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας, κανιβαλικά ἀμύση, σκοτεινοὶ φόνοι, καὶ πρόσωπα ποῦ παίζουν ἀπὸ δύο καὶ τρεῖς ρόλους τὸ καθένα σὲ κάθε εἰδος συνεχῶς ἐναλλασσόμενο σκηνικὸ.

Σκηνικὰ καὶ πρόσωπα ἰδωμένα μετὰ τὴ γνωστὴ τεχνικὴ τῆς «Σχολῆς

τοῦ ματιοῦ», ἄλλοτε μετὰ τὴν εὐελξία καὶ ποικίλη κινητικότητα τῆς κινηματογραφικῆς κάμερας, μετὰ τὴν ἀπέρριττη ἀλλὰ περίτεχνη γραφὴ τοῦ Γκριγιέ καὶ μετὰ τὸ φινὲ χιούμορ τοῦ ποῦ ἀποδραματοποιεῖ συνεχῶς τὰ πάντα.

Θέατρο τοῦ δρόμου

Μιὰ πρωτοπόρα παράσταση δόθηκε πρὶν μερικὲς μέρες στὸν πεζόδρομο τῆς Βουκουρεστίου. Τὸ ἔργο ἦταν τὰ «Παθήματα» τοῦ Γ. Μανιῶττ σε σκηνοθεσία τοῦ Γ. Ρεμούνδου.

Ἀπ' ὅτι γνωρίζω εἶναι ἡ πρώτη φορά ποῦ θίασος πειραματίστηκε εἰς τέτοιο «ἀνέθεσμα». Μόνον ὁρισμένα πειραματικὰ θεατρικὰ ἐργαστήρια ἢ μεμονωμένες προσωπικότητες τοῦ θεάτρου ἔχουν ἐπιχειρήσει κατὰ τέτοιο. Κι ἀπ' τὶς πιὸ γνωστὲς ποῦ θυμάμαι αὐτὴ τὴ στιγμή εἶναι ὁ Πολωνὸς Γκροτόφσκι ὅπου πρὶν ἄρκετὰ χρόνια ἐπιχειρώντας καινοτομία ἔστηνε θεατρικὲς παραστά-

σεις ὅχι στήνοντας σκηνικὰ ἀλλὰ τὰθρίσκε σε φυσικοὺς χώρους, ὅπως ξωκκλήσια παλιὰ μοναστήρια καὶ κτίρια διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν περιόδων ποῦ τὸν ἐξυπηρετοῦσαν σκηνογραφικά. Μ' αὐτὸ δὲν θέλω νὰ πῶ πῶς ἡ παράσταση τῆς Βουκουρεστίου εἶναι ἀντιγραφὴ γιὰτὶ στὴν περίπτωση τοῦ Γκροτόφσκι ὑπῆρχε καὶ «ἀναγκαστικὴ» συμμετοχὴ τοῦ κοινοῦ. Οἱ ἡθοποιοὶ δὲν εἶχαν σκηνικὸν ὅχι ἀλλὰ ἀνακατεῦνταν μετὰ τοὺς θεατὲς. Πρέπει νὰ ποῦμε πῶς ὅλες αὐτὲς οἱ «συλλήψεις» στησίματος ἐνὸς θεατρικοῦ ἔργου προσπαθοῦν νὰ προσεγγίσουν πιὸ πολὺ τὸν θεατὴ, δηλαδὴ ἡ «ἀποστασιοποίηση» δὲν εἶναι ἄπρεχτικὴ ἀλλὰ προσπάθεια ἐξέλιξης τῆς κλασσικῆς σχέσης Θεάτρου — Θεατρικὸς ὁρὸς — Σκηνὴ — Πλατεῖα — Θεατῆς. Κρατᾷ ὅλα τὰ θεατρικὰ στοιχεῖα ἀλλὰ πιστεύω ὅτι γίνεται καὶ μιὰ προσπάθεια πλησιάζματος στὸ «λαϊκὸ θέαμα», ποῦ πάντα ἐξελίσσεται στὸ δρόμο. Ἀντίστοιχες παραστάσεις στήνονται καὶ στὶς Η.Π.Α. μετὰ ἰδιαίτερη ἐπιτυχία.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ κοινοῦ ἦταν πολὺ ἐνθουσιώδης, δεῖγμα πῶς δὲν εἶναι πάντα κριτήριο ὁ μεγάλος ἀριθμὸς εἰσιτηρίων στὰ κλασσικὰ θεάτρα.

Μεταξὺ ποιητῶν

Ἐπιστολὴ πρὸς λάβαμε

Παρακαλῶ δημοσιεῦστε τὴν παρακάτω ἐπιστολὴν, πρὸς ἔσται στὸ περιοδικὸ «Ἡ Λέξη», καὶ τὴν ὁποία δὲν δημοσίευσαν γιὰ λόγους πρὸς δὲν ἔμαθα. Ἡ παρακάτω ἐπιστολὴ εἶναι ἀκριβῶς ἴδια μ' αὐτὴν πρὸς ἔσται ἀπὸ τὰ Γιάννενα, μὲ ἡμερομηνία 4-5-81, γιὰ τὴν προηγουμένως τὴν εἶχα φωτοτυπῆσαι γιὰ λόγους εὐνόητους. Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν παραθέτω καὶ ἓνα μικρὸ συμπλήρωμα, πρὸς τὸ παρέλειψα ἀπὸ τὴν πρώτη μου ἐπιστολὴν, νομίζοντας πρὸς λόγῳ τῆς ἔκτασής της, δὲν θὰ δημοσιεύονταν. Ἀλλὰ δὲν δημοσιεύτηκε — ἀποδείχτηκε τελικὰ γιὰ ἄλλους λόγους, παρὰ γιὰ τὴν ἔκτασίν της.

Γιάννενα

4-5-81

Αγαπητὴ Λέξη, διαβάζοντας τὴν πολεμικὴ τοῦ Α. Φωστιέρη γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Γ. Κοντοῦ «στὴν διάλεκτο τῆς ἐρημίας» (γιὰ τὴν πολεμικὴν ἦταν τὸ κείμενο καὶ ὄχι κριτικὴ ὅπως τ' ὀνόμασε) μοῦ γεννήθηκαν ὁρισμένες ἀπορίες. Ἀπορίες σχετικὰ μὲ τὴν αἰτία αὐτῆς τῆς πολεμικῆς. Ὅσο καὶ ἂν ψάξω δὲν μπορῶ νὰ τὴν βρῶ. Μοιάζει τὸ κείμενο τοῦ Α. Φωστιέρη (δὲν γράφω κριτικὴ, γιὰ τὴν δὲν εἶναι κριτικὴ) «στημένο». Γιὰ τὴν ἀπ' οὗτι γνωρίζω κριτικὴ στὴ «Λέξη» γράφει καὶ ὁ Θ. Νιάρχος. Εἰδὼ μοῦρεται στὴν σκέψη μου ἐντελὼς τυχαία τὸ «Χόρευε ἓνα ζευμπέκικο δικιὰς σου ἐπινόησης...» τοῦ Γ. Κοντοῦ ἀφιερωμένο στὸ Θ. Νιάρχο. Ἐπαναλαμβάνω μοιάζει. Μπορεῖ ὅμως νὰ συνέβη κάτι ἄλλο πρὸς δὲν τὸ γνωρίζω σωστὰ.

Ὁ Φωστιέρης «ἔστησε» στὰ τρία μέτρα» τὸ Γ. Κοντό, κατακεκολλησέν τὸ βιβλίο του (εἰδὼ ὑποψιάζομαι ἂν τὸ διάβασε μὲ τὴ σωστὴ ἔννοια τοῦ «διαβάσας») καὶ ἀρχισε νὰ τὸν χτυπάει ἀλύπητα. Ἀλύπητα πράγματι, γιὰ τὸν κείμενο του δὲν ὑπάρχει οὔτε μιὰ λέξη ἐπαινετικὴ γιὰ τὸν Γ. Κοντό. Ὅμως ἔκανε ἓνα λάθος. Τὰ πρῶτα τὸν ἦταν ἄσφαυρα. Συνεχίζω. Ὁ Α. Φωστιέρης οὔτε λίγο, οὔτε πολὺ μιλώντας σὰν «ἓνας μεγάλος πνευματικὸς ἄνδρας» (γιὰ τὸν ὄχι καὶ πατέρα) ἀπευθύνεται στοὺς (νέους) ἀναγνώστες καὶ τοὺς λέγει πρὸς «ἔγω ὁ Α. Φωστιέρης σὰς λέγω, ὅτι ὁ Γ. Κοντὸς δὲν εἶναι καλὸς ποιητὴς ἢ οὔτε καὶ ποιητὴς ἀφοῦ χρησιμοποιεῖ μαντιέρες καὶ χειρίζεται καλὰ τὴν λατέρνα. Γράφει ὁ Α. Φωστιέρης στὴν πολεμικὴ του (κριτικὴ) πρὸς ὁ Γ. Κοντὸς μμεῖται καὶ ἀντιγράφει τοὺς Σινόπουλο καὶ Σαχτούρη ἀντίστοιχα. Καὶ ἐρωτῶ: Ἄν ὁ Γ. Κοντὸς πραγματικὰ μμεῖται καὶ ἀντιγράφει τοὺς παραπάνω ποιητὲς, γιὰ τὸν δὲν κατ'ἡγεῖαν μέχρι τῶρα δημόσια; Θὰ μπορούσε νὰ ἀπαντήσει πρὸς δὲν θὰ ἦταν σωστὸ νὰ τὸ κάνουν οἱ ἴδιοι οἱ ποιητὲς γιὰ λόγους εὐνόητους. Συμφωνῶ. Οἱ κριτικοὶ ὅμως γιὰ τὸν μέχρι τῶρα δὲν μίλησαν γιὰ μίμηση καὶ ἀντιγραφή τῶν Σινόπουλου καὶ Σαχτούρη ἀπὸ τὸν Γ. Κοντό, ἀλλὰ γιὰ «γόνιμη ἐπίδραση» καὶ σωστὴ ἀφομοίωση τῶν διδαγμάτων τους. Ἀφ'ἡν πέρα τὴν πλέον ἀστοχὴ καὶ ἀφελὴ ἀπάντηση πρὸς ἴσως δὲν διάβασαν (οἱ Σινόπουλος καὶ Σαχτούρης δηλαδὴ) τὰ ποιήματα τοῦ Γ. Κοντοῦ. Φαίνεται πρὸς τὴν μίμηση καὶ τὴν ἀντιγραφή μόνο ὁ Α. Φωστιέρης τὴν ἀνακάλυψε. Πιστεύω πρὸς ἡ πολεμικὴ τοῦ Α. Φωστιέρη εἶχε καὶ κάποια ἄλλα αἰτία. Καὶ πάλι ἐρωτῶ: Μήπως ἐνόχλησε τὸν Α. Φωστιέρη τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ βιβλίο τοῦ Γ. Κοντοῦ πωλήθηκε πολὺ καὶ κυκλοφόρησε σύντομα σὲ δευτέρῃ ἐκδόσει;

Μήπως ἔχει σχέση τὸ γεγονὸς πρὸς στίς ἐκδηλώσεις πρὸς ἔγιναν στὸ θέατρο «Ἐρευνας» ἦταν «ἀποκλεισμένοι» ὁ Γ. Κοντὸς καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἀξιόλογοι ποιητὲς τῆς γενιᾶς τοῦ 70;

Οἱ λέξεις τῆς πολεμικῆς (κριτικῆς) τοῦ Α. Φωστιέρη δὲν καρφώθηκαν «σὰν πρὸς» μὲ συνέπεια (ὅπως ἦταν φυσικὸ ἄλλωστε) «νὰ τίς παίρνει ὁ ἄνεμος».

Γράφει ὁ Α. Φωστιέρης πρὸς ὁ Γ. Κοντὸς χρησιμοποιεῖ «ἀφθονο φωτογραφικὸ ὕλικὸ ἀπὸ τὴν ἐπικαιρότητα τῶν ἐφημερίδων...». Ἄν συμβαίνει τότε αὐτὸ ἢ ἀπάντηση ὁρίσκειται στὴ «Λέξη 3» στὸ ἄρθρο «MAX JACOB, Συμβολὴς λὲς σ' ἓνα νέο ποιητὴ. Σελ. 177». «Ῥωτήσατε νὰ κάνω περιουσία ἀπὸ κάθε τι πρὸς ἄγγιζα, ἀπάντησε. «Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ποίηση, τὴ λογοτεχνία». Συνεχίζω:

Κατηγορεῖ ὁ Α. Φωστιέρης (μήπως κάνει καὶ τίποτε ἄλλο) τὸ Γ. Κοντό γιὰ μανιεροπληξία, μίμηση, ἀντιγραφή.

Ἐδῶ πάλι συμπληρώνω πρὸς ὁ Γ. Κοντὸς δὲν ἐξέδωσε βιβλία, πρὸς θὰ χαρακτηρίζονταν «ἐφηδικὲς τοῦ προσπαθεῖς». Πρὸς τὸ γράφει αὐτὸ ὁ Α. Φωστιέρης ἔπρεπε νὰ ξαναδιαβάσει τὰ ποιήματά του, ἐπαναλαμβάνω τὰ δικὰ του ποιήματα. Γιὰ τὴν τί ἄλλο εἶναι παρὰ μανιέρες οἱ παρακάτω στίχοι μὲ τοὺς ὁποίους ἀρχίζει ποιήματά του;

Τὸ μαῦρο εἶν' οἱ λέξεις (Σκοτεινὸς ἔρωτας σελ. 7)

Ἡ λύπη εἶν' ἄγαλμα (Στὸ ἴδιο, σελ. 45)

Ὁ ἔρωτας εἶν' ῥοζὶ πολλὸς.

..... Ὁ ἔρωτας εἶναι τὸ ἀξέχαστο μαλλὶ τῆς γριᾶς (στὸ ἴδιο, σελ. 45)

Ἄλλες φορὲς μάλιστα ἔχουμε καὶ τὸ δεύτερο πρόσωπο τοῦ ρήματος:

Εἶσαι στὸ βάθος καὶ σ' ἀκούω πρὸς τραγουδᾷς (σ. 42)

Εἶσαι στὸ βάθος καὶ σ' ἀκούω πρὸς τραγουδᾷς

Εἶσαι στὸ βάθος μέσα σου κρυμμένος μένω. (σ. 47)

Ἄλλες φορὲς, πολὺ ἔξυπνα, παραλείπεται τὸ ρῆμα.

Ὁ ἔρωτας (εἶναι) δική μου προσθήκη.

Ἐνα τρελλὸ κινῆγι μὲς τὴ νύχτα (Σελ. 50)

Καὶ τί ἄλλο εἶναι παρὰ διασκεψὴ τοῦ στίχου μέσα σου χάνομαι

ὁ στίχος:

Εἶσαι στὸ βάθος μέσα σου κρυμμένος μένω. (Σ. 47)

Σημειῶνω πρὸς τρία ποιήματα τοῦ Α. Φωστιέρη ἀρχίζουν μὲ τὸν ἴδιο στίχο:

Εἶσαι στὸ βάθος καὶ σ' ἀκούω πρὸς τραγουδᾷς (σ. 12)

Εἶσαι στὸ βάθος καὶ σ' ἀκούω πρὸς τραγουδᾷς (σ. 42)

Εἶσαι στὸ βάθος καὶ σ' ἀκούω πρὸς τραγουδᾷς (σ. 47)

Ἐπίσης δύο ἄλλοι ὅμοιοι στίχοι:

Στὸ μέλλοντα χρόνον μου ἔχω κιόλας πεθάνει (σελ. 36)

Στὸ μέλλοντα χρόνον μου δὲν θὰ μὲ βρεῖς (σελ. 39).

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα τῆς γενιᾶς τοῦ '70 εἶναι ἡ ρητορεία, τὸ στομφώδες ὕφος, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ συνάμα κούφιο. Ἐπάρχει πολλὴ ἐμφάνιση, πολλὴ ἐπαφάνεια, ὄχι ὅμως γερὴ βάση. Τραβᾷς μιὰ λέξη καὶ τὸ ποίημα σωριάζεται κάτω. Ἴσως εἶναι εὐχάριστο τὸ γεγονὸς ὅτι ἔνας ἐκπρόσωπος τῆς γενιᾶς τοῦ '70 ὁ Ν. Βαγενᾶς ἐπέσημανε αὐτὴ τὴ ρητορεία. Οἱ στίχοι ὅμως αὐτοὶ τοῦ Α. Φωστιέρη τί ἄλλο εἶναι παρὰ ἐπαφώνηματα ρητορικά, γεμάτα ἀέρα:

(Ἄ τί ὀδυνηρὴ εὐφροσύνη ἢ ὁμορφιά)

(Ὁ κόσμος ὁ ἀράγιος)

καὶ ὁ ἄγρια ρημαγμένος).

Ὅσο γιὰ τὴ μίμηση καὶ τὴν ἀντιγραφή τοῦ Γ. Κοντοῦ ἀντιπαρθετῶ τὰ ἐξῆς: «ὁ παλλόμενος ποιητικὸς του λόγος / (τοῦ Φωστιέρη) δική μου προσθήκη / μ ο ι ἄ ζ ε ι σὲ πολλὰ σημεία συγγενῆς μὲ τὴν κραυγὴ τοῦ γάλλου «καταραμένου» συμβολιστῆ Ζυλ Παφὸργκ».

Θὰ τελειώσω μὲ τὰ ἐξῆς:

α) Ἀφοῦ τὸ βιβλίο τοῦ Γ. Κοντοῦ δὲν εἶχε τίποτε τὸ ἰδιαίτερο, νομίζω πρὸς ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή του θὰ ἦταν ἡ μὴ ἀπασχόληση τοῦ Α. Φωστιέρη μαζί του. Ἀφοῦ εἶχε τόσα ἐλαττώματα γιὰ τὸν δὲν ἀσχολήθηκε μὲ τὴν κριτικὴ καὶ τὴν προβολὴ ἄλλων ἀξιολογῶν βιβλίων;

β) Τὸ βασικότερο προσὸν τοῦ κριτικοῦ (καὶ αὐτὸ νομίζω ὁ Α. Φωστιέρης ὅτι καὶ νὰ κάνει δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀφύνη) εἶναι ἡ καλὴ πρόθεση, ἡ καλὴ διάθεση. Κάνω κριτικὴ σημαίνει πρὸς βλέπω γιὰ καλὴ θέληση ἓνα βιβλίο. Μόνο ἔτσι θὰ ἔχω ἀνοιχτὰ καὶ τίμα.

γ) Γράφει ὁ Α. Φωστιέρης πρὸς «ἡ ποίηση ἀπαντᾷ τοὺς κριτικούς μὲ ποίηση».

Ἡ ποίηση λοιπὸν ἀπαντᾷ:

Τί νὰ πῇ κανεὶς ὅταν

στὰ μάτια τοῦ κριτικοῦ

κάθονται μνῆγες καὶ δὲν βλέπει.

Αὐτά, εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία.

Κώστας Κουτσόγλου

Βασίλ. Ἀλκέτα 17

Γιάννενα

ἡ Σωτήρης 19

Σταυροῦπολη — Θεο)νίκη.

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΑΞΙΔΕΨΤΕ ΜΑΣΙ ΜΑΣ

Τὸ **GAST**^{HELLAS} ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ

Ο μεγαλύτερος Φοιτητικός ταξιδιω-
τικός οργανισμός GAST προσφέρει

- ΔΙΕΘΝΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
- ΕΙΔΙΚΕΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ
- ΦΘΙΝΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΣΕ ΑΕΡΟΠΛΑΝΑ -
ΠΛΟΙΑ - ΤΡΑΙΝΑ - ΠΟΥΛΜΑΝ
- ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ EXPRESS ΓΙΑ ΛΟΝΔΙΝΟ
- ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ στην
ΑΓΓΛΙΑ
- ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΟΔΗΓΟ

ο μεγαλύτερος φοιτητικός ταξιδιωτικός
οργανισμός

GAST^{HELLAS}

ΑΘΗΝΑ: Ιπποκράτους 2, β' ορ. ΤΗΛ. 3600 233
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ: ΤΣΙΜΙΣΚΗ 113 ΤΗΛ. 222.040